

Primorski dnevnik

Poslano plačano v gotovini
Abb. postale i gruppo

Cena 500 lir

Leto XXXVIII. Št. 226 (11.354)

TRST, nedelja, 17. oktobra 1982

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 28. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Gocvu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

POZITIVNA OCENA DE MITOVEGA POLITIČNEGA POROČILA

Zbližanje med stališči večine in opozicije na vsedržavnem svetu krščanske demokracije

Le Donat Cattin se je vzdržal pri glasovanju o sklepnem dokumentu - Craxi zavrnil predloge demokristjanskega tajnika o skupnem volilnem programu

RIM — Vse, ali skoraj vse, je šlo po predvidevanjih na zasedanju vsedržavnega sveta krščanske demokracije. V teh dneh razprave so se stališča večine, ki je izšla iz zadnjega kongresa stranke in ki je takrat izvolila De Mito za tajnika (levica, del dorotejcev, Fanfani in Andreotti je pristajali) in notranje opozicije, ki se sklicuje na stališča Forlania, Bisaglia, Rumorja in Donat Cattina, dokaj zblížala. Na politični ravni je De Mitovo poročilo, s katerim se je zasedanje vsedržavnega sveta začelo, bilo deležno skoraj izključno pozitivnih ocen.

Vsa krščanska demokracija se strinja z naslednjimi, najvažnejšimi točkami De Mitovega poročila: dolinijske vladne in zavezništvo s socialistično stranko in z drugimi laičnimi silami, politika nacionalne enotnosti je docela odpadla in med komunistično partijo in krščansko demokracijo ni nobene možnosti konkretnega dialoga, še več KD in KPI sta alternativni stranki, katerih sodelovanje je nemogoče; v bodoče je treba odnose med krščansko demokracijo in širimi strankami vladnega zavezništva še okrepiti, morda s tesnejšim političnim sporazumom in s skupnim volilnim programom. Čeprav se velika večina članov demokristjanskega vsedržavnega

vzdržal pri glasovanju, v svojem posegu pa je močno razširil večino, predvsem v zvezi z gospodarsko politiko. Gre za povsem desničarsko politiko, je dejal brez ovinkarjenja.

Tudi poseg Tonija Bisaglia, dorotejskega voditelja, je bil dokaj zločen. Menil je, da sedanja vlada ni učinkovita in da sta posledica pomanjkanja izbire samo brezposelnost in inflacija. Bisaglia je De Mito napadel neposredno, ko je dejal, da ne bi hotel, da bi namesto obrabljene Cencellijevega priročnika (gre za pravila, ki veljajo za porazdelitev funkcij v vrstah krščanske demokracije), ostali v rokah s priročnikom, ki bi ga natisnili nekje v Avellinu. Kot znano je De Mito doma prav iz glavnega mesta Irpinie.

Istočasno je socialistični tajnik Bettino Craxi zavrnil ponudbo Ciriaca De Mite. Vodja socialistične stranke je v intervjuju za neki milanski dnevnik menil, da sta sporazum v vladi večini z vsemi nujnimi kompromisi in vzajemni popuščanji ter sporazum o skupnem volilnem programu dve popolnoma različni stvari. Na vprašanje ali bodo socialisti jasno povedali svojim volivcem, kaj predlagajo, je Craxi odgovoril, da bodo socialisti, ko bo prišel čas zelo jasno povedali, kaj hočejo in katera zavezništva zagovarjajo. Za sedaj vsekar podpora Spadolinijske vladne in zavezništvo s krščansko demokracijo sploh nista v razpravi, Craxi je poudaril, da trenutno ni posebej za dolgoročni programski sporazum in da torej demokristjanski tajnik sploh ni predlagal nekega takega, temveč je le omenil tako možnost, da bi videl, kakšne bodo reakcije socialistov.

R. G.

Italijanska družba žrtev «črne liste» predsednika Reagana

RIM — Z veliko zaskrbljenostjo so vladni krogi in politične sile v Rimu sprejele vest o usodi pošiljke rotorjev, ki jih je ameriška družba General Electric že 26. avgusta predala zastopnikom tovarne Nuovo Pignone iz Firenc.

se pravi devet dni preden je predsednik Reagan objavil črno listo podjetij, ki jih bodo ZDA bojkotirale zaradi sodelovanja pri gradnji sovjetskega plinovoda. Znano je le, da so pošiljko 9. oktobra zasegli na ameriški carini, čeprav je italijanska družba zagotovila, da bodo rotorji služili za alžirski in ne sovjetski plinovod. Visok ameriški zvezni funkcionar O'Brien je razložil, da je popolnoma vseeno, čemu so rotorji namenjeni, saj «črna lista», na kateri se nahaja Nuovo Pignone, avtomatično postavlja izven zakona katerokoli dobavo ameriške tehnologije za nafto ali naravni plin temu italijanskemu podjetju.

Proti takemu ameriškem obnašanju sta protestirala podtajnik PSI Spini in župan Firenc, ki se mudi na obisku v ZDA. Znanji minister Colombo pa je italijanskemu veleposlaniku v ZDA izdal navodila, naj za razjasnitev zadeve posreduje pri ameriškem zunanjem ministrstvu.

V OKVIRU SVOJE DIPLOMATSKE TURNEJE V ZDA IN EVROPI

Amin Džemajel jutri v stekleni palači o prizadevanjih za pomiritev Libanona

V torek pri Reaganu - Dve delegaciji odbora sedmerice v Irfanu - Sirija nerazpoložena do stikov PLO - Jordanija - Spet žrtve v Bejrutu: tokrat med pripadniki šiitov

BEJRUT — Bliznjazhodni zalet teče trenutno dokaj uravnoteženo po dveh tihih: po diplomatskem in vojaškem. Pomembnejše so vsekar diplomatske pobude, katerih je v teh dneh več.

Veliko zanimanja vzbuja potovanja libanonskega predsednika Džemajela v ZDA, kjer bo jutri najprej govoril v OZN ter prikazal trenutna prizadevanja njegove države za normalizacijo življenja, v torek pa bo odpotoval še v Washington. Tam se bo sestal s predsednikom Reaganom, pri katerem bo skušal predvsem izposlovati pomoč za obnovo Libanona. Pre-

cejnjo pozornost je zbudila tudi Džemajelova izjava o nauku, ki ga je zapustil vdor Izraelcev v Libanon. Dejal je namreč, da je Izrael danes stvarnost, katere ni mogoče premagati in kateri se ZDA zaradi »ljubezni do Arabcev« prav gotovo ne bodo opovedale. Džemajel je s tem posredno priznal, da tudi v bodoči konstelaciji bliznjazhodnih političnih odnosov Izraela ne bo mogoče »spregledati« in ga bo treba tako ali drugače pač priznati.

S tem se je precej približal izjavi egipčanskega zunanjega ministra Galijsa, ki je včeraj pozval arabski svet, naj premaga svoje odločilno stališče do Tel Aviva brez zadržkov in formalno prizna Izrael, da bi v tej državi opogumel tiste sile, ki so pripravile voditi pogajanja, in spodbudili ZDA, da bi uresničile Reaganov načrt.

Medtem je odbor sedmerice, ki zaseda v Irfanu pod predsedstvom maroškega kralja Hasana, sestavljen dve delegaciji, od katerih bo prva (pod Hasanovim vodstvom) obiskala Washington, OZN in London, druga pa Pariz, Moskvo in Peking. Delegaciji naj bi obrazložili stališča arabskega vrha v Pesu do palestinskega vprašanja. Predsednik PLO Arafat je včeraj izjavil, da bo njegova organizacija zastopala v obeh delegacijah, kar pa je v nasprotju s tem, kar je sporočil Washington, namreč, da ne namerjajo ZDA trenutno navezati nobenega stika s PLO in z njo niti voditi pogovorov.

Mirovne pobude pa niso naletele na težave le na relaciji PLO - ZDA, ampak prihajajo tudi iz Damaska vesti o izredno ostrem stališču, ki ga je zavzela Sirija do

Reaganovega načrta. V Damasku so namreč nerazpoloženi do stikov med Arafatom in kraljem Husseinom. Nekateri vplivni časniki so zapisali, da predstavljajo ti stiki »kršitev načel, izraženih v resolucijah vseh arabskih vrhov«, izrečena pa je bila tudi huda sodba, da so ti stiki enostavno »flagrantna izdaja«.

V Libanonu samem je bilo včeraj mirno. Izraelci pa se bodo danes umaknili iz štirih vasi, kjer so štirje dni potekali boji med družinami in falangisti. Nadomestila jih bo redna libanonska vojska. Manj razveseljuje vesti pa prihajajo iz vzhodnih predmestij Bejruta, kjer libanonska vojska ruši barakarska naselja okrog letališča, v katerih so se naselili predvsem šiitski begunci. Ti so v petek proti rušenju ostro protestirali in so celo s kamenjem napadli vojske. Prišlo je do streljanja

in poleg deseterice ranjenih šiitov je eden izgubil življenje (nekateri viri pa trdijo, da je bilo smrtnih žrtev celo osem). To področje stražijo italijanski vojaki, ki pa so se ob prvih streljih takoj umaknili, da bi se ne zapletli v spor.

Huda prometna nesreča na Jadranski magistrali

BEograd — V nudi prometni nesreči, ki se je včeraj ob zori pripetila na Jadranski magistrali blizu Omisla, je izgubilo življenje pet, hudo ranjenih pa je bilo 14 oseb. Nesreči je botrovala mokro cestišče: voznik avtobusa je pritisnil na zavore, da bi se izognil drevesu, ki ga je nevihta vrgla na cesto, pri tem pa ga je zaneslo v 60 metrov globok prepad.

Problem današnjega časa zato ni le v tem, da bi oskrbeli najpotrebnejše s hrano, ampak bi jim morali ustvariti tudi take življenjske in gospodarske pogoje, da bi zaslužili dovolj denarja in tudi sami pridelovali hrano. Akcija za odpravo pomanjkanja hrane se je že pred časom pridružila tudi Italiji, ki je v fond FAO nakazala 4.700 milijard lir, trenutno pa je med pobudniki akcije, s katero bi priskrbeli osmim državam Sahela, kjer je stanje najhujše, pomoč v višini 500 milijonov dolarjev.

O vprašanju svetovne prehrane in italijanskega deleža v boju proti smrti zaradi pomanjkanja hrane je spregovoril na slovesnosti tudi predsednik senata Fanfani, ki je poudaril, da svetu klub izrednemu in vsestranskemu napredku še vedno ni uspelo ustvariti pogojev, da bi vsi narodi živeli brez tesnobe in strahu pred pomanjkanjem.

Umrl skladatelj Jakov Gotovac

BEograd — V starosti 87 let je včeraj umrl Jakov Gotovac, eden največjih jugoslovanskih skladateljev, avtor popularne opere «Ero z onega sveta». Rodil se je leta 1895 v Splitu in bil dolga leta ravnatelj zagrebške opere.

OB STROGEM, A NEVSILJIVEM POLICIJSKEM NADZORU

Poljski položaj se na videz umirja Krakow počastil papeževo obletnico

Primas Glomp obsodil odobritev novega sindikalnega zakona

VARŠAVA — Poljski primas Glomp je v govoru — ki ga lahko označimo kot najpomembnejšega, odkar je prevzel svojo dolžnost — dejal, da si velika večina poljskega ljudstva ne želi povrniti kapitalizmu pa tudi ne spreminjanja obstoječih mednarodnih zavezništev. Cerkev, je dejal, ne more mimo moralne sodbe o konkretnih dogodkih in obnašanju družbenih sil, čeprav je v izvajanju svojega poslanstva apolitična. Iz te predpostavke je nato izšel jasen očitek državnim oblastem, da se pred sprejemom novega sindikalnega zakona niso posvetovali z delavskimi razredom, s katerim je cerkev tako zelo povezana. Dodal je tudi, da se položaj ne bo mogel izboljšati vse dotlej, dokler bo režim gluh za glasove, ki prihajajo iz ljudstva.

Po tridenstvih neredih, ki so zahtevali smrt 20-letnega delavca, se je tudi v Nowo Huto, industrijsko središče v neposredni bližini Krakowa, vrnilo tistiše. Jeklar na ni več pod nadzorom policijskih sil, zato pa so mestne ulice strogo nadzorovane, še posebej v bližini cerkve, pred katero so prebivalci napravili velik križ iz cvetja in poklon umrlemu delavcu.

V Krakovu so včeraj okrilili tri spominske plošče, posvečene če-

trti obletnici izvolitve Karola Wojtyle za papeža in štirim vojnim letom, ki jih je leta kot delavce preživel v kemični tovarni «Solway». Slovesnost je vodil krakovski nadškof kardinal Macharski, ki je med drugim dejal, da so bila leta — od 1940 do 1944 — ki jih je Wojtyla preživel v tej tovarni, zanj velika lekcija ljubezni in spoštovanja za vse oblike dela, tako razumskega kot fizičnega.

Enotno italijansko sindikalno gibanje in sto tisoč delavcev, ki so se včeraj zbrali v Palermu, da bi manifestirali proti terorizmu in organiziranemu preostopništvu ter za demokracijo in razvoj, so poslali solidarnostno pismo začasni koordinacijski komisiji podtalne Solidarnosti in z enotnim milkom podčestili pravičen boj poljskih delavcev.

Umrl je tenorist Mario Del Monaco

MESTRE — Sloviti italijanski operni pevec Mario Del Monaco, je včeraj popoldne umrl za posledicami srčne kapli. 68-letni tenor, ki je živel v Lancemigu blizu Trevisa, je že več let bolehal na ledvicih in bil pod stalnim nadzorom bolnišnice v Mestrah.

Nov člen v verigi zločinov kamore

NEAPELJ — Umor Francesca Giugliana, odvetnika in socialističnega župana občine San Gennaro Vesuviano, ki sta ga včeraj na glavnem vaškem trgu izvedla dva poklicna morilca, nosi očitno kamoristični pečat. Giugliano si je maskevanje zaslužil s tem, da se je odločil zavzemati za pravice kmetov in tako prekrizal marsikateri spekulantski načrt, ki jih kamora plete po tem občutju.

MILANO — Skupina nepridipravov, med katerimi sta bila dva preoblečena v finančna stražnika, je do zadnjega kotička izpraznila eno najlucuznejših milanskih draguljarn. Po prvi oceni lastnika, naj bi škoda znašala skoraj milijardo lir.

Sindikrat potrdil boj proti mafiji

Delavstvo naj bo gibalo pri odpravljanju pojavov mafije in organiziranega kriminala

PALERMO — Več deset tisoč delavcev iz vse Italije je včeraj v Palermu na močujoči manifestaciji izrazilo svojo podporo pobudi in mobilizaciji enotne sindikalne federacije CGIL - CISL - UIL v boju proti mafiji in organiziranemu kriminalu. Delavski Palermu in z njim vse države sile Italije so izrekli svoj odločen »nes mafiji, kamori in «dranghetu».

Sindikrat je torej do skrajnosti razburkal vodo sicilске otopenosti in strahu. Njegova vsedržavna skupščina posvečena vprašanju mafije je naletela na odziv, ki ga bi pred leti zaman pričakovali.

V Palermu je včeraj prispele predsednik vlade Spadolini, ministri Formica, Signorile in Capria. Na prefekturi je bil vrh posvečen boju proti mafiji. Palermo je praktično doživel svoj preporod. Dva dni je bil v ospredju zanimanja vse italijanske javnosti. Na skupščini so sindikalisti v celoti razglašili vprašanje mafije, zločinjski pojav, proti kateremu se je sindikat v preteklosti vedno doledno boril, a je vse preveč ostajal osamljen, da se bile njegove pobude neuporne. Šele umor palermskega prefekta Dalla Chiesa je zdrnil iz otopenosti sile, ki se bi morale v preteklosti bolj doledno boriti proti temu pojavu.

Sindikrat je torej pravilno izbral trenutke, da v valu emotivne reakcije prisili vse družbene sile in državne organe, da končno strnejo svoje vrste v boju proti mafiji, proti prikritim centrom oblasti, za utrditve državnega aparata in za rešitev vprašanja Juga.

Da bi lahko zdrave sile v državi to uresničile, je po besedah generalnega tajnika CISL Carnitija potrebno, da država, država, politične sile in vsakdo na svojem področju stori svojo dolžnost. Za generalnega tajnika UIL Benvenuta je mafija »protioblast«, ker lahko v svojo korist izrablja vprašanja nerazvitosti. Če je nerazvitost in zlastnost Juga tista podlaga, na kateri se bohoti mafijski pojav, je treba po besedah generalnega tajnika CGIL Lame zagotoviti gospodarski vzpon in obnovo Juga z radikalnim preobratom, ki zahteva dosledno načrtovanje tako v gospodarstvu kot v industriji in načrtovanju omogoča manevrske prostore nezakonitim pobudam, ki z razpisovanjem dobrin omogoča nezakonito bogatenje redkih. Za Lamo je treba odpraviti tajnost bančnih vlog. «Domnevni mafijci moramo pogledati v žepo». Generalni tajnik CGIL pa se ni omejil le na bančništvo, ki skriva »bliskovita obogatjenja«, hitri nastanek ogromnih premoženj, ki krije izvor v zločinjskih dejanjih pridobitvenega denarja. Odločno je zahteval politično in moralno sanacijo, »vsaka politična in družbena sila mora s strogo stišjo pogledati vase«, je poudaril. Lamo in dodal, da morajo pol-

Delavci iz vse Italije so se včeraj v Palermu udeležili skupne manifestacije v boju proti mafiji (Foto AP)

Preiskovalci iščejo spremljevalce aretirane Ligosove

TURIN — Medtem ko v četrtke aretirane rdeča brigadista Natalia Ligos, trdovratno molči in le poudarja svoj status »političnega ječnika«, so napor preiskovalcev usmerjeni v iskanje 4 ali 5 teroristov, ki jim je med aretacijo Ligosove uspelo zbežati s turinske železniške postaje. Zaradi najstrožje preiskovalne tajnosti v Turinu le ugaibajo, kako so preiskovalci izsledili Ligosovo. Vedno bolj pa se utrjuje prepričanje, da bo pred časom aretirani nekoga, ki je preiskovalce seznanil s prihodom Natalie Ligos v Turin. S tem v zvezi je treba pripomniti, da policija pozna imena štirih domnevnih teroristov, ki so se razbežali od aretacije Ligosove. Bržkone ji bodo že v prihodnjih dneh sodili po hitrem postopku zaradi posedlosti strelnega orožja in poneverjenih dokumentov.

S POMOČJO OSEBNOSTI BIVŠEGA BOLIVIJSKEGA REŽIMA

Stefano Delle Chiaie v Argentini

BUENOS AIRES — Iz ure v uro se vedno bolj utrjuje domneva, da je Stefano Delle Chiaie, glavni oboževalec za pokol na bolonski železniški postaji uspelo pravočasno zbežati iz Bolivije, ko so v La Paz vojske zamenjale civilisti. V Buenos Airesu nekateri zatrjujejo, da je Delle Chiaie prispeval v Argentino kot telesi stražar bežečega bolivijskega predsednika generala Garcia Meza, drugi spet trdijo, da je zbežal z bivšim poveljnikom politične policije polkovnikom Quirogo, za tretje je Delle Chiaie na varnem pred presenečnin v Paragvaju, kjer so za režim predsednika Stroessnerja vsi desničarji in fašisti dobrodošli.

Tako ali drugače, nesporno je le dejstvo, da se je Delle Chiaie izmuznil italijanski policiji, ki se je morala zadovoljiti z umirajočim Pierluigijem Pagliajem. Glede slednjega je treba navesti, da je njegovo zdravstveno stanje v zadnjih urah še poslabšalo, da postaja vedno bolj vprašljivo, ali je bilo sploh umestno, da so težkega ranjenca z letalom prenesli v Italijo, ko bi lahko dobil enako nego tudi kje drugje.

Vsekakor pa se vedno bolj vsiljuje domneva, da je bolivijska policija izročila italijanski manj pomembnega Pagliaja, da je lahko Delle Chiaie nemoteno zbežal. Zamenjava bolivijskega režima je že res povzročila konec podpore raznim desničarskim teroristom iz Evrope, ni pa preko nje spreminjala obstoječih mednarodnih odnosov. Cerkev, je dejal, ne more mimo moralne sodbe o konkretnih dogodkih in obnašanju družbenih sil, čeprav je v izvajanju svojega poslanstva apolitična. Iz te predpostavke je nato izšel jasen očitek državnim oblastem, da se pred sprejemom novega sindikalnega zakona niso posvetovali z delavskimi razredom, s katerim je cerkev tako zelo povezana. Dodal je tudi, da se položaj ne bo mogel izboljšati vse dotlej, dokler bo režim gluh za glasove, ki prihajajo iz ljudstva.

Po tridenstvih neredih, ki so zahtevali smrt 20-letnega delavca, se je tudi v Nowo Huto, industrijsko središče v neposredni bližini Krakowa, vrnilo tistiše. Jeklar na ni več pod nadzorom policijskih sil, zato pa so mestne ulice strogo nadzorovane, še posebej v bližini cerkve, pred katero so prebivalci napravili velik križ iz cvetja in poklon umrlemu delavcu.

V Krakovu so včeraj okrilili tri spominske plošče, posvečene če-

PREJŠNJO SOBOTO IN NEDELJO NA POBUDO SDGZ

NAŠI OBRTNIKI SO OBISKALI VRSTNIKE NA SLOVENSKEM

V Žalcu in Slovenj Gradcu koristna izmenjava izkušenj in potrditev skupne volje po medsebojnem sodelovanju

Prejšnjo soboto in nedeljo so bili člani obrtniške sekcije Slovenskega državnega gospodarskega združenja na poučnem izletu v Slovenijo, kjer so navezali oziroma se poglabili stike s krajevnimi rokodelci ter se seznanili z njihovimi izkušnjami in dejavnostjo, a jim hkrati tudi posredovali lastne izkušnje.

V spremstvu načelnika obrtniške sekcije Rada Andoljške in njenega tajnika Dušana Pangerca pa se ravnatelj SDGZ Vojka Kocjančič so se izletniki v soboto sešli v obrtniško skupnost v Žalcu (Celje), ki je po svoji proizvodni moči druga najmočnejša v Sloveniji za domačimi obrtniki. Srečanje je bilo v Domu obrtnikov, ki je bil januarja letos docela preurejen in obnovljen, to pa s samoprispevkami rokodelcev, ki so — mimogrede povedano — zasebniki in niso torej vključeni v samoupravni sistem.

Iz Žalca so naši obrtniki odpotovali v Slovenj Gradec in se tam udeležili tradicionalnega srečanja med obrtniki iz vse Slovenije, katerega je potem sledila vesela družabnost pozno v noč. V nedeljo dopoldne so si izletniki ogledali razstavo domače in umetne obrti ter ustrezni film.

Osnovni namen dvodnevnega bivanja v naši ožji matici je bil dvonajeti; po eni strani ogledati članice obrtniške sekcije SDGZ medsebojno seznanitev, saj zanjo v današnjem razmerju pri nas nima, kot kaže, zadostnih časovnih možnosti, po drugi strani pa jim ponuditi priložnost, da se поблиže spoznajo s slovenskimi tovariši na Slovenskem in z njimi izmenjajo misli in izkušnje glede te pomembne gospodarske panoge v vidiku bodočega tvornega sodelovanja. Takšno sodelovanje je čez mejo seveda ni mogoče na ravni posameznikov, kajti vedeti je treba, da lahko obrtniki v Sloveniji postanejo s tujino samo v zadrugi obliki, kar pa bistveno menda ne more vplivati na kakovost takih ali drugačnih odnosov med enim in drugim. O možnostih in še zlasti o potrebi po sodelovanju med obrtniki tokrat in onkrat meje je bil sicer že večkrat govor na ustreznih zasedanjih z izrecnim poudarkom na obojestranskih koristih, zato je upati, da bi do njega čimprej prišlo.

Naši obrtniki so bili študijskega izleta čezvse zadovoljni, ravno tako so bili srečanja z njimi zadovoljni obrtniki na Slovenskem in tako eni kot drugi so izrazili željo, naj bi se takšna snidenja v bodoče še pomnožila.

Odslej pod zaščito tudi kraški greben od Opčin do Proseka

Za Perčedolom in nekaterimi drugimi ožimi predeli našega Krasia je sedaj tržaška občina uradno označila kot zaščitno območje še tisti del kraškega grebena, ki se dviga nad Tržaškim zalivom med Opčinami oziroma Obeliskom, Barkovljami in Prosekom. To pomeni, da velja odslej tam stroge omejitve in prepovedi ekološke narave, tako je prepovedano loviti ali samo motiti divje živali, delati škodo na cvetju in rastlinju, odnašati kamenje in zemljo ali donositi podobne materiale od drugod, voziti tam s motornimi vozili, prizigati kose, puščice ali domače živali, da se prosto, brez vrvice, podijo po gmajni, in tako naprej.

Kdor bo kršil te predpise, bo podvržen globi od 20.000 do 200.000 lir. Predpisi ne veljajo za kmetovalce, kolikor zadeva pašo ali pooblaščenec sečno pa tudi vožnjo kmetijskih vozil.

Ta dni je bila spet obnovljena služba zračnega nadzora nad spoštovanjem naravnega ravnanja; do konca leta naj bi zadevno letalo opravilo 30 poletov. Tržaška občina je navezala stike z deželno upravo z namenom poizkusno sprožiti enotno vsedeželo ekološko — varstveno službo z zraka.

V nedeljo se začne popis v kmetijstvu

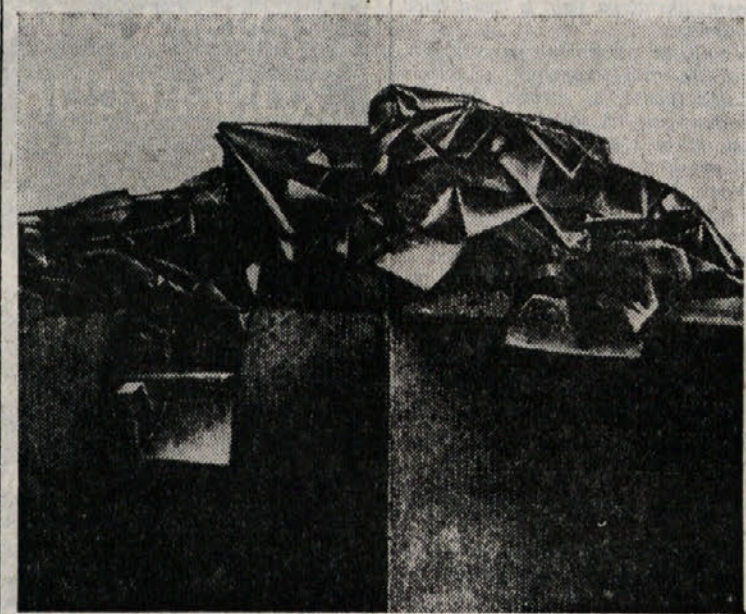
Kot smo že poročali, se bo v nedeljo, 24. oktobra, začel tretji splošni popis kmetijskih obratov, ki se zaključijo 30. novembra. Prejšnja strojna popisa sta bila leta 1961 in

1970. Popis bo v vsej Italiji zajel nad 3 milijone kmetijskih gospodarstev (leta 1970: 3,6 milijona). Podpisovalcev bo vsega čez 30.000, pretežno so to javni uslužbenci. Popisovalci za nobeno ceno ne bodo smeili posredovati v javnost zbranih podatkov; v tem primeru bodo strogo kaznovani, kakor izrecno naglašata statistični urad Istat. Prve rezultate popisa bo Istat objavil spomladi 1983.

● V odseku UL Roma, ki leži med ulicama Mazzini in S. Nicolò, je odšel prepovedano ustavljanje in parkiranje tudi dostavnih vozil, to pa zato, da se avtobusom omogoči lažje obračanje iz UL Mazzini v UL Roma. Prepoved je začasna.

V ČETRTEK, 21. OKTOBRA, ODPRTJE NOVE RAZSTAVE

Marjan Kravos v galeriji Tržaške knjigarne

PREJŠNJO SOBOTO IN NEDELJO V CAMALOU PRI TREVISU

Uspeh gojencev Glasbene matice na harmonikarskem tekmovanju

V soboto, 9., in nedeljo, 10. oktobra, je bilo v mestu Camalò pri Trevisu mednarodno tekmovanje harmonikarjev. Priredilo so se udeležili tudi gojenci Glasbene matice. Kar pet jih je nastopilo v kategoriji mladih, rezervirani mladim med trinajstim in štirinajstim letom. Nasteli jih bomo kar po njihovih odličnih uvrstitvah in sicer: prvi - Corrado Rojcar, gojenec podružnice Glasbene matice na Katini iz razreda prof. Claudia Furlana, drugi - Francesco Furlanich, ki ga je za tekmovalno pripravila prof. Eliana Zajec, za njim pa gojenec prof. Dorine Cante iz Sovodnje, in sicer Walter Ferfolja, Francesco Cerminara in Dario Bernardis. Vsi so poleg obvezne skladbe izvajali še 10 kakega sodobnega italijanskega skladatelja, ki se posveča pianizmu za harmoniko. V treh kategorijah je nastopil še Ugo Tomšič, prav tako iz Sovodnje, ki se je uvrstil na drugo mesto.

Poleg solistov je na tekmovalju nastopil tudi duo Marchesich-Rojcar, ki je izvedel Franchellijeve skladbe «Tem di cance» (koncertne teme) in Trajanove «Tantelles» za sedel prvo mesto. Prav tako je bil prvi ansambel podružnice Glasbene matice iz boljunca Anthesia 4, ki je pod vodstvom prof. Claudia Furlana zaigral Britnove «Sentimental Sababand» in «Sinfonische Suite» Wolfganga Jobalija. V isti kategoriji sta nastopili tudi dve skupini iz Jugoslavije. Harmonikarski ansambel «Duc Sala» iz Slavenske Broda, ki ga vodi Bela Panth, se je uvrstil na drugo mesto, tretji pa je bil ansambel «Bela Bartok» iz Ade, mesta ob madžarski meji, ki ga vodi Monika Lipai.

Ruski mornarji v gosteh TPPZ

Predsinčona redna vaja pevcev in orkestrastev Tržaškega partizanjskega pevskega zbora «Pinko Toma-

Nova pesniška zbirka Marija Čuka

V četrtek je bila v krškem domu «Albert Sirk» predstavitev nove pesniške zbirke Marija Čuka «Subo cvetje», ki je te dni izšla pri mariborski založbi Obzorja. Čukovo novo knjigo sta predstavila glavni urednik knjižnih izdaj založbe Herman Vogel in pesnik Ace Mermolja. O svojem delu je spregovoril tudi sam Marij Čuk.

Pesniška zbirka «Subo cvetje» pomeni po eni strani pesnikovo iskranje željo po komunikaciji z ljudmi in izstopanje iz določenega hermetizma, po drugi strani pa «problematizira» razmerje med pesnikom in svetom, ki ga obdajajo in izostruje osebne misli in čustva. Na prazne prostore, ki nas obklojujejo in ki ogrožajo človekove temelje, reagira pesnik z žalostjo in obupom, vendar zna tudi odločno stopiti po poti upiranja, kar ga vodi v ironijo, sarkazem in tudi v grotesko. Kljub ostrim pozicijam pa najdemo v «Subo cvetju» tudi veliko sproščenih verzov in igrivosti, ki dajejo pesnim svojevtrno in osebno noto.

Razna obvestila

50-letniki zgoštniške občine bodo praznovali srečanje z Abrahamom v soboto 23. t.m. Kdor ni bil obveščen, naj se javi telefonsko na št. 229174 od 12. do 14. ure do četrtka.

Pokrajinski VZPI in (Vsestravno združenje partizanov Italije) ANPI - Trst organizirata 30. in 31. oktobra avtobus za Rim s pristankom v Firencah za tiste, ki se želijo udeležiti velike borbevske manifestacije za mir in obrambo demokratičnih ustanov. Informacije in vpisovanje na sekciji VZPI - ANPI.

Vpisovanje v tečaj Ljudske univerze, ki bodo v akademskem letu 82/83 na osnovni šoli A. Sirk v Sv. Križu, bo od jutri, 18. do petka, 29. oktobra, vsak ponedeljek, sredo in petek od 19. do 21. ure na sedežu šole. Ob zadostnem številu slušateljev bodo trije tečajni slovenskega jezika, dva tečajja angleščine ter tečaj nemščine za osnovnošolce. Pouk se bo pričel 8. novembra.

Sekcija KPI «Josip Verghellina» iz Kriza vabi na solidarnostno manifestacijo z bojem palestinskega naroda, ki bo danes, 17. t.m., ob 11. uri v krškem ljudskem domu. Sodeloval bo zastopnik PLO.

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIZNICA V TRSTU

priridi DEŽELNI KNJIZNICARSKI TEČAJ

Prijave za tečaj do 22. oktobra 1982. Progra se bo odvijal od 25. oktobra do 17. novembra v popoldanskih urah v Gregorčičevi dvorani v UL sv. Franciška 20.

Čestitke

Pred dnevi sta praznovala STANA in MARIO KOZINA obletnico poroke, danes pa noma MARIO praznuje rojstni dan. Da bi preživel še mnogo let v naši družbi, jima želimo hčer, zeta, ter vnuki Katja, Robert in Martina.

Danes praznuje rojstni dan naša draga mama in noma MILKA PETARŠ. Vse najboljša ji želijo Silvana, Dragica in Marinka, vsi vnuki, posebno pa mala Federica.

Jutri praznuje 18 let DARIJA SANCIN iz Boljunca. Vse najboljša ji želijo Samoa, Fabia, Giuseppe, noma Ika in družina Menghetli.

ERIKA INAMO je 15. oktobra ugasnila 9 svečk. Da bi bila še naprej pridna in zdrava, ji voščilo mama, očka, bratce David, teta Anica in vsi, ki jo imajo radi.

Pozdravljamo družino, ki jo osrečilo DIMITRIJ.

Prvorojenec Ise in Aleka. Srečnima staršema, nonotom pa še za dvojni praznik, iskreno čestitajo vsi. Spetičevi.

Irmo in Bruna Križmančiča je razveselilo rojstvo prvorojenke.

KARIN. Srečnima staršema čestita, mali Karin pa želi vso srečo v življenju.

godba «Viktor Parma» s Treb.

Šolske vesti

Sindikat slovenske šole obvešča, da so slovenski obrazci in osebni listi za habilitacije na nižjih in višjih srednjih šolah na razpolago na sedežu UL F. Filzi 8/1 vsako sredo od 16. do 18. ure.

Ob 120-letnici Slovenske smrti bo jutri, 18. oktobra, ob 10.30 akademski na učiteljski A.M. Slomšek. Govoril bo tudi mariborski škof Kramberger. Vljudo vabljeni.

Državno učiteljske A.M. Slomšek sporoča dijakom, ki so vpisani v prvi letnik, da bo skupni sestanek v torek, 19. oktobra, ob 16.30 v prostorih učiteljske.

Danes, NEDELJA, 17. oktobra

MIRA

Sonce vzhaja ob 6.24 in zatone ob 17.17 — Dolžina dneva 10.53 — Luna vzhaja ob 6.32 in zatone ob 17.55.

Jutri, PONEDELJEK, 18. oktobra

LUKA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 16 stopinj, najnižja 10,7 stopinj. Ob 18. uri 15 stopinj, zračni tlak 1015,2 mb ustaljen, veter 12 km na uro zahodnik, vlaga 47-odstotna, ne bo jasnega, morje mirno, temperatura morja 18. stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI RODILI SO SE: Daša Bresciani, Stefania Simioni, Roberta Stebel, Francesca Viviani, Alessandra Scarcia, Pjera Vivan.

UMRLI O: 40-letna Maria Craievich por. Zancola, 71-letni Ugo Masle, 74-letna Ofelia Petruz vd. Malessio, 72-letni Luigi Tentor, 76-letna Maria Fumis, 71-letni Josip Blason, 59-letna Grazia Di Tommaso vd. Fontanon, 80-letna Margherita Legovich vd. Spalletti, 80-letna Maria Bernardis, 48-letni Mario Codarini, 59-letna Elsa Habbe.

OKLICI: šofer Giancarlo Macor in trgovska prod. Lidia Possega, ze-

HOP! v Tržaško knjigarno

- Predstavili bomo letošnjo knjižno zbirko Jadran-skega koledarja. Izdaje so še v tisku, a predna-ročniška akcija (in posebne ugodnosti tudi) se te dni izteka: priložnost za srečanje z avtorji in u-redniki.
- Predstavili bomo še dve Bibliografiji Jadran-skega koledarja 1946 - 1981 s kazali vseh avtorjev in prispevkov v 36 letnikih.

V petek, 22. oktobra, ob 18. uri v Tržaški knjigarni.

Vabi vas Založništvo tržaškega tiska!

Gledališča

VERDI

V torek, 19. t.m., ob 20. uri (red A/F) ovoritev operne sezone 1982/83 s slavnostno premiero Rossinijeve opere «Semiramide». Dirigent Daniel Oren, režija in scena Pier Luigi Pizzi. V glavnih vlogah Lella Cuberli, Lucia Valentini Terrani, Boris Martinović, Raimondo Mettere, Luigi Roni, Redento Comacchio, Gianni Brunelli.

Pri blagajni gledališča prodaja se razpoložljivih vstopnic za premiero. Jutri ob 18.30 bo v Krožku za kul-turo in umetnost predstavitev Ros-sinijeve opere «Semiramide». O operi bo spregovorili glasbeni kritik, Genovčan, Edilio Frasson. Vstop prost.

CANKARJEV DOM (Ljubljana) II. predverje

Od 20. do 31. t.m. — Razstava: Oblikovalce Matjaž Vipotnik.

Sprejemna dvorana

Od jutri, 18., do 31. t.m. — Razsta-va: Sodobni tržaški umetniki — v sodelovanju z Moderno galerijo.

Srednja dvorana

Jutri, 18. t.m., ob 20. uri: John Retallack «Berlin, Berlin» - musical. Gostuje Acting Touring Company - London.

V torek, 19. t.m., ob 20. uri: Sir J. Vandburgh «The Provoked Wives (Iz-zvana sopraga)». Režija J. Retallack. Gostuje ATC - London.

Obiskovalce, ki so vstopnice za obe predstavi že dvignili opozarjamo, da so pravilni datumi, ki so natiskani na vstopnicah.

Okrogla dvorana

Jutri, 18. t.m., ob 18. uri: Živimo z vami — Literarni nastop u-stvarjalcev drugih »epublik in po-krajin, ki živijo v Sloveniji.

V torek, 19. t.m., ob 17. uri: Kriza s poljskim žariščem - Javna tribuna. Sodelovalci bodo: dr. Anton Bebler, Jozef Smole, Marjan Sedmak, Janez Stančič in Dušan Dolinar, ki bo vodil potek razgovorov.

Mala dvorana

Teden družbenega filma: 18. t.m. ob 19. uri «Božanski dnevi» - angleški; ob 21. uri «Čipkarica» - francoski; 19. t.m. ob 19. uri «Kako po-staneš švicar» - švicarski; ob 21. uri «Trije bratje» - italijanski.

Hala Tivoli - Ljubljana

Jutri, 18. t.m., ob 20. uri: Wish-bone Ash — angleški rock ansambel. V torek, 19. t.m., ob 20. uri: Dom sportova - Zagreb - Wishbone Ash.

Velika dvorana

V torek, 19. t.m., ob 19.30: Hans Haseboech — Orgelski koncert zna-gnega dunajskega organista.

Vstopnice so v prodaji pri blagaj-ni Cankarjevega doma v Emonskem prehodu vsak dan, razen nedelje, od 9. do 14. ure in od 17. do 19. ure oziroma do začetka predstave.

Prireditelj in sporočila kulturnih društev in organizacij

Upravni odbor TPPZ «Pinko Tomašič» obvešča pevce in orkester, da v torek, 19. oktobra, ne bo red-ne skupne vaje. Pač pa bo vaja za ves ansambel v petek, 22. oktobra, ob 20.30.

KD VESNA

priraja v torek, 19. 10. ob 20.30 v domu A. Sirk in Križu

SREČANJE Z MARIOM MAGAJNO

ki bo prikazal diapozitive o po-tovanju po Latinski Ameriki. Vabljeni

GLASBENA MATICA TRST

Sezona 1982/83

1. abonmajski koncert

V torek, 19. oktobra 1982, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

KOMORNI ORKESTER RADIOELEVIJIZJE - LJUBLJANA

Solisti:

Tea Košuta, klavir
Eva Novšak - Houša, mezzo-sopran
Dirigent: Anton Nanut
Na sporedu: Vivaldi, Mozart, Srebotnjak in Britten

Dvig in prodaja abonmajev in vstopnic uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturne-ga doma

obvešča vse pevke in pevce, da bo

prva pevka vaja

v torek, 19. t.m., ob 20.30 v prostorih Gozde zadruge.

ŽIVLJENJE V PAPIRJU

grafični listi

MARIANA KRAVOŠA

odprtje razstave v četrtek, 21. oktobra, ob 18. uri

Kino

Ariston 17.00 «Il signore della mor-ta». Preveden mladini pod 18. letom.

Eden 16.00-22.15 «Grand Hotel Ex-celsior». A. Celentano, E. Montesa-no, C. Verdone, E. Giorgi.

Nazionale 16.30 «Incontro nell'ultimo paradiso».

Rita 15.30 «Poca vacca». R. Pozzet-to, L. Antonelli, A. Maccione. Ju-tri ob 17. uri.

Grattacielo 16.00-22.15 «Grand Ho-tel Excelsior». A. Celentano, E. Montesano, C. Verdone, E. Giorgi.

Finice 17.00 «Volpe di fuoco». Clint Eastwood.

Mignon 16.00 «Scomparso (missing)».

Filodrammatico 15.00 «Delizie eroti-che». Preveden mladini pod 18. letom.

Aurora 16.30 «Sturmtruppen». Rena-to Pozzetto.

Capitol 16.30 «Eccellenziale...» - veramente. D. Abatanuto.

Cristallo 16.30 «Fico d'India». R. Poz-zetto, G. Guida. Jutri ob 17. uri «Africa dolce e selvaggia». Prepo-veden mladini pod 18. letom.

Moderno 16.00 «Sul lago dorato». Ca-therine Hepburn, Henry Fonda in Jane Fonda.

Radio 15.30 «Super sexual fantasy». Preveden mladini pod 18. letom.

Jutri ob 15.30 «Piacere fino al de-lirio». Preveden mladini pod 18. letom.

Vittorio Veneto 15.30 «La pazza sto-ria del mondo». Jutri isti film ob 16.30.

Lumiere 16.00 «Sfinge». Jutri ob 17. uri «Qualcuno volò sul nido del cuculo». Nicholson. Preveden mladini pod 14. letom.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 228-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje. Zgonik: tel. 225-696; Nabrežina tel. 300-121; Sestjan: tel. 219 197;

DRAVSTVENA DEZURNA SLUŽBA

Nočna služba od 21. do 8. ure. Tel. 732-627, predpriprava od 14. do 21. ure in prazničnih od 8. do 16.30.

LOTERIJA

BARI 37 26 53 3 46

CAGLIARI 81 35 23 40 75

FIRENCE 77 37 41 89 36

GENOVA 14 39 49 11 5

MILAN 50 63 65 6 62

NEAPEL 78 21 4 44 81

PALERMO 59 17 86 41 11

RIM 41 61 38 80 30

TURIN 19 8 87 48 62

BENEKTE 72 2 58 37 38

ENALOTTO

X 22 1 X 2 X X 1 2 12

KVOTE:

12 — 21.645.000 lir

11 — 585.400 lir

10 — 54.900 lir

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

OTVORITVENA PREDSTAVA

SEZONE 1982/83

TITUS MACCIUS PLAUTUS

«HVALISAVI VOJAK»

Komedija v dveh delih — Prvič v slovenscini

Režija: MILE KORUN

Danes, 17. oktobra, ob 16. uri — ABONMA RED C — prva ne-delja po premieri.

V sredo, 20. oktobra, ob 20.30 — ABONMA RED D — mladinski v sredo.

V četrtek, 21. oktobra, ob 16. uri — ABONMA RED H — mladinski in ob 20.30 — ABONMA RED E — mladinski v četrtek.

V soboto, 23. oktobra, ob 20.30 — ABONMA RED F — druga sobota po premieri.

V nedeljo, 24. oktobra, ob 16. uri — ABONMA RED G — po-poldanski na dan praznika.

VSEDRŽAVNI POSVET O CIVILNI ZAŠČITI V VIDMU

Nujna koordinacija med različnimi službami ob priliki elementarnih in drugih nesreč

Minister Zamberletti je orisal svoj zakonski osnutek o civilni zaščiti

Številne elementarne nesreče, ki so se pripetile v zadnjih letih v Italiji, so nakazale nujnost ustavitve civilne zaščite, ki naj bi imela preventivni značaj in tudi alogio koordinacije in vodenja po-
noči v primeru, da bi do takih nesreč prišlo. O tem je v Italiji veliko govora in namreč časa. Ne-
aterne delne upravo so začele
lame od sebe urejati, v parla-
mentu pa leži že 8 mesecev osnu-
ek zakona, ki ga je pripravil mi-
nister Zamberletti. V Vidmu se je
ačel večer ter se nadaljuje da-
ies vsedrjavni posvet o civilni za-
ščiti. V Vidmu so se zbrali prav-
to, ker je bil tu pred leti po-
res, ker so tu ob isti priliki re-
zkusili sodelovanje različnih sil in
institucij.

Ze v svojem pozdravu je videm-
ki župan Candolini povedal, da so
ani v južno Italijo iz Vidma po-
dali strokovnjake za popravilo vo-
lovodov in ne živili ali drugo o-
noči. Vedeli so namreč, kaj je tre-
a v takih primerih. Predsednik
železne vlade Comelli je izrazil
tahtevo, da če čimprej prične iz-
vajati dodatni zakon o obnovi Fu-
riante.

Minister Zamberletti je obudil
spornice na obnovu po potresu, si-
ce s tukajšnjimi predstavniki te-
odobne izkušnje, ki jih je imel
ob koncu lanskega leta na italijs-
kem jugu, kjer je bil potres. Ko
bi bili aplicirali furianske izkuš-
nje, bi bila pomoč po potresu bolj
učinkovita. Čeprav so bili oboji
na jugu (pomankanje močnih vo-
jskih enot) precej drugačni o-
nih v Furlaniji. Minister je oris-
al svoj zakonski osnutek. Potreb-
no je ustanoviti organizacije in sta-
be civilne zaščite v vseh deželah
in važno vlogo v tej akciji lahko
imajo pokrajine in občine. Pri tem
je nekoliko omilil prvotno zasno-
vani namen, da se vodstvo akcije
v takem primeru osredotoči v ro-
kah vladnega predstavnika in na-
kazal možnost, da bi dežele imele
več kompetenc na tem področju.
Nujno je preventivno delo. Prepre-
čiti bi lahko marsikatero nesrečo,
ne sicer elementarni. Pri tem bi
bilo treba izkoristiti to, kar so v
nekaterih deželah z uspehom že iz-
vršili. Ekipa strokovnjakov, ki je
počistila področje okrog Sevesa, bi
bila lahko na razpolago tudi dru-
gim krajev v državi.

Dr. enesnega vodenja akcije bi
bilo moralo priti v primeru nesre-
če. Ni nujno namreč dopuščati, da
vojaki delajo eno, civilisti drugo.

Seveda je pomembno, da se v vsi-
deleži civilne zaščite, ki jih je imel
ob koncu lanskega leta na italijs-
kem jugu, kjer je bil potres. Ko
bi bili aplicirali furianske izkuš-
nje, bi bila pomoč po potresu bolj
učinkovita. Čeprav so bili oboji
na jugu (pomankanje močnih vo-
jskih enot) precej drugačni o-
nih v Furlaniji. Minister je oris-
al svoj zakonski osnutek. Potreb-
no je ustanoviti organizacije in sta-
be civilne zaščite v vseh deželah
in važno vlogo v tej akciji lahko
imajo pokrajine in občine. Pri tem
je nekoliko omilil prvotno zasno-
vani namen, da se vodstvo akcije
v takem primeru osredotoči v ro-
kah vladnega predstavnika in na-
kazal možnost, da bi dežele imele
več kompetenc na tem področju.
Nujno je preventivno delo. Prepre-
čiti bi lahko marsikatero nesrečo,
ne sicer elementarni. Pri tem bi
bilo treba izkoristiti to, kar so v
nekaterih deželah z uspehom že iz-
vršili. Ekipa strokovnjakov, ki je
počistila področje okrog Sevesa, bi
bila lahko na razpolago tudi dru-
gim krajev v državi.

Dr. enesnega vodenja akcije bi
bilo moralo priti v primeru nesre-
če. Ni nujno namreč dopuščati, da
vojaki delajo eno, civilisti drugo.

Seveda je pomembno, da se v vsi-
deleži civilne zaščite, ki jih je imel
ob koncu lanskega leta na italijs-
kem jugu, kjer je bil potres. Ko
bi bili aplicirali furianske izkuš-
nje, bi bila pomoč po potresu bolj
učinkovita. Čeprav so bili oboji
na jugu (pomankanje močnih vo-
jskih enot) precej drugačni o-
nih v Furlaniji. Minister je oris-
al svoj zakonski osnutek. Potreb-
no je ustanoviti organizacije in sta-
be civilne zaščite v vseh deželah
in važno vlogo v tej akciji lahko
imajo pokrajine in občine. Pri tem
je nekoliko omilil prvotno zasno-
vani namen, da se vodstvo akcije
v takem primeru osredotoči v ro-
kah vladnega predstavnika in na-
kazal možnost, da bi dežele imele
več kompetenc na tem področju.
Nujno je preventivno delo. Prepre-
čiti bi lahko marsikatero nesrečo,
ne sicer elementarni. Pri tem bi
bilo treba izkoristiti to, kar so v
nekaterih deželah z uspehom že iz-
vršili. Ekipa strokovnjakov, ki je
počistila področje okrog Sevesa, bi
bila lahko na razpolago tudi dru-
gim krajev v državi.

Dr. enesnega vodenja akcije bi
bilo moralo priti v primeru nesre-
če. Ni nujno namreč dopuščati, da
vojaki delajo eno, civilisti drugo.

Seveda je pomembno, da se v vsi-
deleži civilne zaščite, ki jih je imel
ob koncu lanskega leta na italijs-
kem jugu, kjer je bil potres. Ko
bi bili aplicirali furianske izkuš-
nje, bi bila pomoč po potresu bolj
učinkovita. Čeprav so bili oboji
na jugu (pomankanje močnih vo-
jskih enot) precej drugačni o-
nih v Furlaniji. Minister je oris-
al svoj zakonski osnutek. Potreb-
no je ustanoviti organizacije in sta-
be civilne zaščite v vseh deželah
in važno vlogo v tej akciji lahko
imajo pokrajine in občine. Pri tem
je nekoliko omilil prvotno zasno-
vani namen, da se vodstvo akcije
v takem primeru osredotoči v ro-
kah vladnega predstavnika in na-
kazal možnost, da bi dežele imele
več kompetenc na tem področju.
Nujno je preventivno delo. Prepre-
čiti bi lahko marsikatero nesrečo,
ne sicer elementarni. Pri tem bi
bilo treba izkoristiti to, kar so v
nekaterih deželah z uspehom že iz-
vršili. Ekipa strokovnjakov, ki je
počistila področje okrog Sevesa, bi
bila lahko na razpolago tudi dru-
gim krajev v državi.

Dr. enesnega vodenja akcije bi
bilo moralo priti v primeru nesre-
če. Ni nujno namreč dopuščati, da
vojaki delajo eno, civilisti drugo.

Seveda je pomembno, da se v vsi-
deleži civilne zaščite, ki jih je imel
ob koncu lanskega leta na italijs-
kem jugu, kjer je bil potres. Ko
bi bili aplicirali furianske izkuš-
nje, bi bila pomoč po potresu bolj
učinkovita. Čeprav so bili oboji
na jugu (pomankanje močnih vo-
jskih enot) precej drugačni o-
nih v Furlaniji. Minister je oris-
al svoj zakonski osnutek. Potreb-
no je ustanoviti organizacije in sta-
be civilne zaščite v vseh deželah
in važno vlogo v tej akciji lahko
imajo pokrajine in občine. Pri tem
je nekoliko omilil prvotno zasno-
vani namen, da se vodstvo akcije
v takem primeru osredotoči v ro-
kah vladnega predstavnika in na-
kazal možnost, da bi dežele imele
več kompetenc na tem področju.
Nujno je preventivno delo. Prepre-
čiti bi lahko marsikatero nesrečo,
ne sicer elementarni. Pri tem bi
bilo treba izkoristiti to, kar so v
nekaterih deželah z uspehom že iz-
vršili. Ekipa strokovnjakov, ki je
počistila področje okrog Sevesa, bi
bila lahko na razpolago tudi dru-
gim krajev v državi.

Dr. enesnega vodenja akcije bi
bilo moralo priti v primeru nesre-
če. Ni nujno namreč dopuščati, da
vojaki delajo eno, civilisti drugo.

Seveda je pomembno, da se v vsi-
deleži civilne zaščite, ki jih je imel
ob koncu lanskega leta na italijs-
kem jugu, kjer je bil potres. Ko
bi bili aplicirali furianske izkuš-
nje, bi bila pomoč po potresu bolj
učinkovita. Čeprav so bili oboji
na jugu (pomankanje močnih vo-
jskih enot) precej drugačni o-
nih v Furlaniji. Minister je oris-
al svoj zakonski osnutek. Potreb-
no je ustanoviti organizacije in sta-
be civilne zaščite v vseh deželah
in važno vlogo v tej akciji lahko
imajo pokrajine in občine. Pri tem
je nekoliko omilil prvotno zasno-
vani namen, da se vodstvo akcije
v takem primeru osredotoči v ro-
kah vladnega predstavnika in na-
kazal možnost, da bi dežele imele
več kompetenc na tem področju.
Nujno je preventivno delo. Prepre-
čiti bi lahko marsikatero nesrečo,
ne sicer elementarni. Pri tem bi
bilo treba izkoristiti to, kar so v
nekaterih deželah z uspehom že iz-
vršili. Ekipa strokovnjakov, ki je
počistila področje okrog Sevesa, bi
bila lahko na razpolago tudi dru-
gim krajev v državi.

da eden ne ve, kaj dela drugi. Tre-
ba je šele ustvariti pojem civilne
zaščite med prebivalstvom in med
javnimi ustanovami. Velik pouka-
rek bo treba dati prostovoljstvu.
Nato je Zamberletti omenil, da
imamo v Italiji samo tri tisoč pro-
stovoljnih gasilcev, v Nemčiji pa
jih je skoraj milijon, v Avstriji in
Jugoslaviji pa po pol milijona.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Včeraj sta stopila na skup-
no pot
NEVA HUMAR
in
EDI SAMBO
Novoporočencema toplo če-
stita
KD Skala iz Gabrij.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Sledilo je poročilo deželnega od-
bornika Biasuttija. Ta je govoril
o vlogi dežel v organizaciji službe
civilne zaščite. Popoldne so na zbo-
rovanju govorili še drugi predstavi-
niki, med temi tudi general Lalli,
ki je govoril o vlogi vojske v pri-
merih elementarnih nesreč.

Posvet se zaključuje danes. Na-
povedan je tudi nastop nekaterih
predstavnikov krajevnih uprav in
zdrženj naše dežele.

Neutemeljeni glasovi
glede menjave dinarja
Precej zaskrbljenosti je med tr-
govci povzročil glas, ki kroži v teh
dneh med jugoslovanskimi kupci,
češ da trgovci v našem mestu ne
sprejemajo več plačil v dinarjih.
Zdi se, da se je ta glas razširil
predvsem med ljubljanskimi kupci,
saj je včeraj nemalo ljubljancov
sprehajalo trgovce, če je res, da v
Gorici ne menjujejo več dinarjev.
V resnici je šlo le za neutemeljen
preplah. Kot kaže, je celotni zadevi
botrovalo zadržanje lastnika neke
trafike, ki res ne sprejema več pla-
čila v dinarjih. Gre le pa za osam-
ljen primer, medtem ko imajo ostali
trgovci nasprotni interes, da bi kljub
gospodarskim težavam v sosednji
republikli ne izgubili klientov z on-
stran meje.

ŠIRŠE DELOVANJE KMEČKE BANKE
OBRTNIKOM IN TRGOVCEM NUDIJO
LEASING IN ŠE DRUGE SERVISSE
V najem je moč danes vzeti industrijski stroj, to-
vornjak, avtomobil - Več podpor s strani dežele

Ze nekaj tednov, tako tudi danes,
opazamo na gorški strani našega
dnevniška močnika v reklamni goriske
Kmečke banke. Podobno reklamo s
podobnim močnikom smo opazili že
kak dan prej v italijanskih listih
naše dežele, in skupni reklamni kot-
torizacija ljudskih bank, v katerega
je vključena, kot edina banka te
kategorije v gorški pokrajini, tudi
Kmečka banka.

Sedanja reklama opozarja obrtni-
ke na operacije v leasingu. Ker je
o tem v zadnjem času veliko go-
vora, ker na gospodarskih straneh
italijanskih listov se ta angleška
beseda večkrat ponavlja, tako v
člankih kot v reklamah, smo se obr-
nili na funkcionalno goriskega slo-
venskega kreditnega podjetja, da bi
nam povedali za kaj pravzaprav gre.

Leasing pomeni koriščenje dobro-
ne, ne da bi bil nekdo lastnik. Gre
torej za najemno pogodbo. Doslej
je bilo v navadi, da je nekdo vzel
v najem stanovanje, trgovino, po-
slovne prostore. Sedaj pa dajejo
posebne finančne družbe, običajno
potom bank, v najem tudi stroje,
avtomobile, tovornjake, pohištvo
opremo za urade, itd. Kar je za
najemnika pozitivno je predvsem
to, da mu ni treba kupiti stroja,
avtomobila, ali kaj drugega. Stro-
šek za najemnino pa lahko odšteje
od dohodka na vsakoletni davčni
prijava prav tako kot lahko odšteje
najemnino za poslovni prostor.

Goriška Kmečka banka se je gle-
de te službe povezala z milansko
družbo Italease. Leasing nudi ta
družba obrtnikom, trgovcem, poslov-
nim ljudem. Na Kmečki banki e ra-
vijo tudi vse kar je v zvezi s tem,
da kdor zaposli stroj v leasingu
dobi tudi pomoč deželne uprave.
Ta znaša 15 odstotkov stroška za
leasing. Vrednost strojev, ki jih je
moč dobiti v leasingu gre od 10 do
100 milijonov lir. Najemna pogodba
traja od treh do petih let, najemni-
no se plača vsaka dva meseca. Ob
koncu pogodbe je možnost odkupa
stroja. V najem na tak način dajejo
stroje, tovorna vozila, splošno opre-
mo. Omenili smo prej, da dežela da
15-odstotni prispevek za najemnino;
ta se dvigne na 25 odstotkov pri

Čestitke
Včeraj sta se poročila SILVANO
SEMOLIC in LIDIA MARTELLA-
NI. Obilo sreče in zadovoljstva na
skupni življenjski poti jima želi
sekcija KPI iz Doberdoba.

PRECEJ OSEB JE V TEH DNEH
ZBOLELO ZA HEPATITISOM
Virusno vnetje jeter (hepatitis)
je v tem letnem času še kar po-
gosta bolezen. Pa tudi v drugih
letnih časih je dovolj primerov o-
bolezitosti. Bolezen se v glavnem pre-
da s hrano, zlasti pri uživanju
surove zelenjave, sadja pa tudi dru-
gih neprekuhanih jedi.

Zadnje tedne imajo v gorški
splošni bolnišnici veliko dela z
zdravljenjem pacientov, ki so zboleli
za hepatitisom. Menda jih imajo
zadnje dni na zdravljenju kar se-
demnajst, kar predstavlja nekakšen
rekord zadnjih let. Vsi so se men-
da okužili v krajih izven pristojnosti
goriske Krajevne zdravstvene enote.
Pojav je vsekakor pod strogim nad-
zorstvom zdravstvenih oblasti.

Nerodnost je v tem, da traja in-
kubacijska doba, to je čas od tre-
naka, ko se zaužije z virusom oku-
žena hrana do prvih očitnih bole-
znih znakov skoraj mesec dni.
Inkubacijska doba je odvisna tudi
od večje ali manjše odpornosti or-
ganizma posameznikov. Največ pri-
merov nalezljivega vnetja jeter za-
beležijo prav v začetku jeseni, pra-
vijo v gorški bolnišnici. Največkrat
se pacienti okužijo v krajih letova-
nja, ne da bi to sploh opazili. Po-
sledice se pokažejo šele čez nekaj
tednov, ko so počitnice že mimo in
takrat se je treba zateči v bolni-
šnico.

Kino
Gorica
CORSO 15.30-22.00 «Frontiera». I-
gra Jack Nicholson.
VERDI 15.30-22.00 «Rocky III». S.
Stallone.
VITTORIA 15.15-22.00 «Assassino al
cimitero etrusco». Barvni film.
Prepovedan mladini pod 18. le-
tom.

Tržič
EXCELSIOR 15.00-22.00 «Conan il
barbaro».
PRINCIPE 16.00-22.00 «Sul lago do-
ratos».

Nova Gorica
in okolica
SOČA 10.00 «Popajevje norčije». A-
meriška risanka. 16.00-18.00-
20.00 «Super vohljač». Italijanski
film.
SVOBODA 16.00 «Popajevje norčije».
Ameriška risanka. 18.00-20.00
«Varnost zajamčena». Japonski
film.
DESKLE 17.00 «Salaš v malem rit-
tu». Jugoslovanski film. 19.30
«Berlin kaput». Jugoslovanski
film.

Prispevki
Ob smrti očeta Nadje Graunar
darujejo profesorji in dijaki III. B
razreda nižje srednje šole Ivan
Trinko 45.000 lir za Dijaško matico.
Ob poroki Darja in Andreje Co-
tič so Ida, Blanka in Ivanka prejele
150 tisoč lir. Omenjeno vsoto daru-
jejo športnemu društvu Sovodnje
(50 tisoč lir) in Kulturnemu domu
v Sovodnjih (100 tisoč lir).

ČE BO VREME PRIMERNO

Praznik kostanja v Števerjanu

Planinci vabijo danes na vsako-
letno družabnost — praznik kosta-
nja — na domačiji pri Štekarjevih v
Števerjanu. Prireditve so letos pri-
pravili v sodelovanju s KD Briski
grič.

Obljubljajo, da bo prireditve, ta-
ko kakor prejšnja leta, vesela in
prijetna. Letos bodo program izpol-
nili še z družabnimi igrami za odras-
le (in otroke), če pa bodo koga
srbele pete, se bo lahko zavrtel,
ob zvokih harmonike, na borjaku.
Za bolj korajžne pripravljajo tudi
rekreativni pohod, od pevskega
mosta do prireditvenega prostora.
Odhod točno ob 9. uri.

V slučaju slabega vremena bo
prireditve čez teden dni, v vsakem
primeru.

SLOVENSKI TABORNIKI
V ITALIJI
ROD MODREGA VALA
TRST — GORICA
V mali dvorani Kulturnega
doma v Gorici bo danes, v ne-
deljo, 17. oktobra, ob 11. uri,
redni letni
OBČNI ZBOR
Na dnevnem redu so poro-
čila, volitve, kratkometražni
film, sejem opreme.
Vabljeni!

SESTANEK NA ŽUPANSTVU V NABORJETU
Obnovili bodo poslopje
kolonije v Lužnici
Stavba je last goriske pokrajinske uprave, namenili
pa jo bodo v uporabo združenju ANFASS. Sredstva
naj bi deloma prispevala tudi dežela

Goriška pokrajinska uprava ima v
narcitu tudi popravilo in preuredi-
tve poslopja v Lužnici, ki ga je
pred šestimi leti precej poskodo-
val potres. O namembnosti stavbe,
kjer je bila nekdanja poletna kolo-
nija, je bilo v zadnjem času že
veliko razprav. Kot najbolj spre-
jemljive se zdi predlog, da bi poslo-
pje namenili v uporabo ustanovi
ANFASS, ki bi tu urenila nekakšno
poletno središče za paciente, ki jih
ima v oskrbi. O tem vprašanju so
razpravljali pred kratkim, na žu-
panstvu v Naborjetu, med delega-
cijo pokrajinske uprave, ki jo je vo-
dil predsednik, prof. Čurpek, pred-
stavniki pokrajinske uprave. Na-
borjet - Oveja ves, predstavnikoma
ustanove ANFASS Musulinom in Di-
blasom ter deželni odbornikom Va-
risom. Srečanja sta se udeležila tu-
di pokrajinski odbornik Bressan in
deželni svetovalec Brancati.

Sredstva, ki jih namerava pokra-
jinska uprava uporabiti za popra-
vilo in ureditev poslopja ne zado-
ščajo in bi zato morala priskočiti
na pomoč deželna uprava.

Delovanje
Mladinskega krožka - Gorica
Mladinski krožek Gorica priče-
la poletnem premoru znova priče-
la delovanjem. Letošnja sezona se do-
bro obeta, saj so pripravili pester
program.
Po lanskem uspehu je odbor skle-
nil prirediti tudi letos plesni tečaj
skupaj z društvom «O. županec» iz
Štandreza. Tečaj za začetnike
se prične jutri ob 20.30 v kulturnem
domu «A. Budala» v Štandrezu.
Nadaljevalni tečaj se prične prav
tako jutri in sicer ob 18.30 v mali
dvorani Kulturnega doma v Gorici.
Vpisnine se sprejemajo jutri ob za-
četku tečaja.

Poleg plesnega tečaja bo MKG
priredil tudi dva koncerta. V Kul-
turnem domu bo 12. novembra na-
stupil znani slovenski kantavtor
Andrej Šifrer, 4. decembra pa Tu-
maž Pengov. Delovanje MKG bo
obogateno še z raznimi plesi izleti
in predavanji.

Omenimo naj še, da se mladi
srečujejo vsak petek ob 20.30 na
sežetku krožka v U. Montesanto 84.
za vsakršno pojasnitev pa se lan-
ko obrnete na urad krožka, ki de-
luje vsak torek in petek ob 18. do
19. ure v U. Croce s telefonsko
številko 84495.

Izpopolnjevalni tečaj
za učitelje in vrtnarice
Pobuda goriškega tajištva Sindi-
cata slovenske šole za organizacijo
izpopolnjevalnega tečaja za učitelje
in vrtnarice je naložila na velik
odpis. Vpisalo se je kar 5 diplo-
miranih učiteljev in učitelj ter
vrtnaric.

Tečaj se bo vršil v prostorih šole
Otona Župančiča na Livadi ob po-
nedeljkih in sredo popoldne. Pr-
vo predavanje bo v sredo 3. novem-
bra ob 16.30.

Predavalna bosta prof. Božidar
Mraulje, pedagoški svetovalec za u-
smernje izobraževanje na Zavodu
za šolstvo v Novi Gorici in prof.
Joža Ferjančič, pedagoški svetova-
lec za predšolsko vzgojo na Zavodu
za šolstvo v Novi Gorici. Vseh pre-
davanj bo petnajst.

Tečaj jože
v Kulturnem domu
V torek, 19. t.m., se bo v telovad-
nici Kulturnega doma v Gorici pri-
čel tečaj jože in psihofizične telo-
vadbe. Tečaj bo vodil vadiitelj Guido
Marotta. Član Sklada Serge Ray-
naud de la Ferrière, mednarodnega
znanstvenega združenja, ki ga urad-
no priznava UNESCO. Interesenti
bodo podrobneje informacije o te-
čaju dobili v telovadnici pred prvim
treninjom, ki bo v torek ob 19.30.
Tečaj je namenjen mladini in odraslim, v programu pa imajo tudi
tečaj za otroke.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Villa S. Giusto, Korzo Italija 244,
tel. 83-538.
DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Alla salute, Ul. C. Cosulich, tele-
fon 72-480.

V REŽIJI SLOVENSKEGA STALNEGA GLEDAL IŠČA

V Kulturnem domu vpisovanje za gledališki abonma

V teh dneh poteka v Kulturnem
domu v Gorici vpisovanje za leto-
šnji gledališki abonma. Doslej so
lanski abonenti v veliki meri že
potrdili lanske abonmaje, imajo tu-
di nove abonente. Kot je znano bo
letošnja gledališka abonmajska se-
zona vsa v Kulturnem domu, tako
da bo vsak abonent imel vedno na
voljo isti sedež. Izvenabonmajske
predstave pa bodo v Katoliškem
domu. Tam je bila prva taka pred-
stava sinoči.

Za goriško publiko bo imelo Slo-
vensko stalno gledališče dve pred-
stavi, enako kot lani, in sicer eno
popoldansko ob nedeljah in drugo
nočno, ob ponedeljkih. Z nedeljs-
kimi popoldanskimi predstavami so
prišli v lanski sezoni in je namer-
njena predvsem obiskovalcem s po-
deželja. V upravi SSG so nam po-
vedali, da bodo organizirali avto-
buisno službo za obiskovalce s po-
deželja in zaradi tega jih vabijo,
da se v čimvečji meri vpišejo med
nedeljske abonente. Sicer pa si v
Gorici tudi mestna publika želi ne-
deljskih popoldanskih predstav, kar
smo ugotovili že ob nekaterih lan-
skih prireditvah in tudi v začetku
te sezone.

Morda je prav, da povemo še
drugo novost. Tržaško gledališče bo
imelo v Kulturnem domu v Gorici
še tretjo predstav, ob torkih zve-
čer. Ta bo sicer namenjena obisko-
valcem - abonentom iz Nove Gorice,
ki so izrazili željo videti predstave
tržaškega in drugih gostujočih gle-
dališč. Morda bo tudi za Goričane
na razpolago kaka vstopnica ob tor-
kovih prireditvah.

Tečaj za zborovodje
pri ZSKD
Tudi letos bo Zveza slovenskih
kulturnih društev priredila v Gorici
tečaj za zborovodje. Ta je nedvom-
no velikega pomena za našo zamej-
sko pevsko kulturo. S tečajem vsaj
deloma nadoknadimo zamujeno in
vsaj delno rešimo problem zborovo-
dij po naših društvi. Priznani pe-
degači posredujejo tečajnikom po-
trebno znanje, svetujejo in nudijo
neposredno pomoč manj izkušenim
pevovodjem, ki so se iz veselja do
petja odločili za tako delo.

OB JUTRIŠNJI 70-LETNICI BRANKA BABIČA IN IZIDU NJEGOVE KNJIGE «PRIMORSKA NI KLONILA» Človek, ki nikoli ni klonil v boju za svobodo, za socializem

Najbrž je naključje a je vendarle dejstvo, da ob 70-letnici Branka Babiča - Vlada pozdravljamo tudi izid njegove nove knjige «Primorska ni klonila». Tako knjigo, ki bi iz srca in razuma govorila o nas, o naših najtežjih časih, o Trstu in kar smo v njem doživljali neposredno po osvoboditvi in v letih, ki so sledila, smo težko pričakovali in tudi močno potrebovali. Leta se odmakajo, akterji tistih časov odhajajo, stvari se pozabljajo a se tudi zavestno ali podzavestno potvarjajo. Prav zato smo si je še bolj želeli in potrebovali. Res je, da je pisatelj in da bodo o tistih časih še pisali zgodovinarji na podlagi dokumentov toda odmaknjen od tistega, kar presegla suho dokumentacijo, kar govori iz občutij, iz zavesti, skratka iz vsega tistega, kar je dokumente navsezadnje rejevalo in jim dajalo vsebino. In ko človek prebere Babičovo knjigo, kot sem jo hlastno prebral v eni sami noči tudi jaz, se zave, da je Vlado napisal prav tako knjigo, ki sicer stoji na dejstvih, ki pa govori iz globokega doživljanja in zavestne soudeležbe v dogajanjih, katerih korenine segajo globoko v našo zemljsko in bivanjsko stvarnost, kakor lepo ponazarjajo Palčičeva ovinca na knjigo.

70-letnica predvsem, a tudi izid knjige «Primorska ni klonila» sta me napotila, da sem te dni obiskal na njegovem koprskem domu tovariša Vlada in se z njim sprehodil skozi to življenje, tako enostavno pa tako bogato, tako odmaknjen pa vendar tako v središču zgodovinskih časov. In ko sva se pogovarjala se mi je list za listom razgrinjala njegova knjiga. Zato je ta zapis tudi splet Vladove direktne pripovedi in prvotnih izidov iz knjige. In kot se knjiga začne z njegovo mladostjo, tako se je tudi moje prvo vprašanje nanašalo na čas, v katerega segajo najnežnejše nitke njegovih korenin.

— Vprašuje me po mojem otroštvu. Teško je bilo to moje otroštvo, a ne samo zame. Seveda mislim na tisto otroštvo, ki mi je ostalo v zavesti, na čas prve svetovne vojne. Oče je vodil gostilno v prostori slovenskega gospodarskega združenja pri Sv. Jakobu v Trstu, še prej pa zadrženo gostilno v Dolini, kjer sem se tudi rodil. Ko so ga leta 1915 poklicali kot avstrijskega vojaka na fronto, je opustil gostilno pri Sv. Jakobu in se z družino preselil v domači Vanganel. Tu sem začel zaznavati življenje in nekateri dogodki so mi ostali v spominu. Živeli smo težko, pri hiši smo bili bolj lačni kot siti. Mati, ki je bila prej učiteljica in je po poroki opustila poklic, si je s šilvanjem po hišah prislužila nekaj koruze, moke in krompirja. Da nas je nahranila. Večkrat smo jedli kruh iz kostanjeve moke in pili kavo iz praženih žetov. Sladkorja skoraj nismo poznali.

Pa so kljub temu bili občasno tudi boljši dnevi. To je bilo takrat, ko je oče prihajal na dopust, si oprtal nahrbtnik in se podal na Stajersko po hrano. Nekaj je nakupil, nekaj je izprosil pri kmetih in ko se je vračal je bil pri hiši prazen. Takrat smo se navedli. Da bi oboje pri hiši je nekoga dne odšel na selo na eno takih svojih nahajališč potovanj na Stajersko, moji pet let starejši sestro in jo za ves čas vojne pustil pri nekem kmetu v neki vasi blizu Krizevca na Hrvaškem, kjer je opravljal lažja hišna dela za hrano.

— In potem je bilo vojne konce, prišla je Italija in z njo kmalu fašizem in s fašizmom nasilje nad našim narodom in deževnimi ljudmi. Kako si doživljal to spremembo?

— Samega prihoda Italije se pravzaprav ne spominjam dobro, ostal pa mi je pred

oči očetov povratek s fronte. Spet je prejel družinsko gostilno in Vanganelu in pože lajke odprl se trgovino z živilskimi. Lažje nismo več občutili kot prej, toda prišlo se seveda raznavnalo drugače, posebno v zvezi s solanjem. Prve korake v šolo sem napravil kar doma pri materi. Šele na koncu drugega razreda sem prestopil v pravo šolo v Ljubi, opravil preizkušnjo in prestopil na ravnost v tretji razred, v katerega pa sem hodil v Povirju na Krasu, kjer je bil upravitelj šole moj stric Franc Bole. Bil je res odlični pedagog. Pri njem sem tudi stanoval. V Povirju sem končal peti razred.

Potem je prišla Gentilejeva šolska reforma in z njo ukinitev slovenskih šol. Stariši so me vpisali na italijansko šolo v Pradach pri Koprju, kamor sem hodil vsak dan peš iz Vanganela. Zaradi privajanja k jeziku sem moral peti razred ponavljati, čeprav sem bil dober učenec. To je v meni rodilo nek naravni tihi odpor. Nisem se hotel učiti. Učitelj je to opazil. Bil je starejši možakar, dober človek. Doma je bil iz Koprja, pisal pa se je Minuti. Ko me je vprašal kakem se ne učim, sem mu odgovoril, da ne morem, ker ne znam italijansko in da nimam nobenega veselja do učenja. Razumel je moj odpor, saj je vedel, da smo morali kot Slovenci po silo iti v italijansko šolo, a me je preprosto žal. In se pač moram učiti, če hočem kaj znati. In me je tudi prepričal. Začel sem se res učiti in sem prav dobro končal razred. Še danes sem mu hvaležen.

Vse drugačen spomin imam na učitelja Zetto v Koprju, kjer sem nadaljeval solanje. Bil je znan fašist-skvadrinist in je name in še na druga dva moja soolca, ki nismo skrbili, da smo Slovenci, stresal vso svojo jezo in zlobo. Ko so na šoli vpisovali v mladinsko fašistično organizacijo Avanguardia fascista in dajali njenim članom uniforme, le mi trije se nismo, kar je seveda spet imelo za posledico, da nas je Zetto pogosto kaznoval, zasliševal nas in starše in nas skušal ločiti na neznanju, kar pa mi ni uspelo, ker smo vsi trije bili dobri učenici.

Ta Zetto mi je res zapisal v mladostni spomin in lahko rečem, da za pravo spopadi z njim bile moje prve zavestne bitke s fašizmom.

— Takrat je v Slovenski Istri začelo vreti proti fašizmu. Iz leta 1921 je znan marežavski upor. V Istri je začel prodirati vpliv oktohrske revolucije. Kako si doživljal vse to?

— V času marežavškega upora mi je bilo 9 let in čeprav je bila v meni zavest proti fašizmu že vcepljena od doma in iz šolskih časih, se samega dogajanja ne bi bilo spominjal, se največ v osebi enega takratnih vodilnih organizatorjev komunističnega gibanja v slovenski Istri, Rudolfa Bernetiča iz Marezig, ki je pogosto prihajal k nam v Vanganel na pogovore z očetom. Njunim pogovorom seveda nisem smel prisostvovati, zato pa sem izkoristil vsako priložnost, da sem skrivaj vleknil na uho, kar sta se menila. Tako sem začel slutiti, da obstaja neko organizirano gibanje, da se neki ljudje-komunisti skrivajo po gozdovih okrog Marezig in da kujejo nekaj proti fašistični oblasti. Bernetič je tudi mojega očeta, narodnjaka in dovetnega za vse, kar je dišalo po antifa-

šizmu, nagovarjal naj vstopi v komunistično partijo, toda oče se je bal, da ne bi oblasti kaj zasulile in mu odvzele obrtno dovoljenje za gostilno, ki je bila zanj in za družino edini vir kruha. Sicer pa je bil povsem na Bernetičevi strani in je dejavnost komunistov spremljal s simpatijami, kar se je seveda prenašalo tudi name.

Potem nekega dne Bernetiča ni bilo več na spregled. Mnogo kasneje mi je oče zaupal, da je pobegnil čez mejo in odšel v Sovjetsko zvezo, kjer je za vedno izginil kot žrtev Stalinovih čistk.

Ti moji mladostni, neorganizirani stiki z Bernetičem, so začeli v meni opirati nek drug svet, ki bi v mojih predstavah moral biti lepši, pravičnejši, toda jasnih predstav o njem in o socializmu, o katerem je govoril Bernetič, nisem imel. Svojo zavest sem takrat črpal bolj iz narodnostnega odpora proti italijanskemu fašizmu, iz Etnosti in Bevkovih knjig. Toda v oči oblasti med revolucionarnostjo in narodnostjo takrat ni bilo velikih razlik in tako so imeli karabinjerji tudi mene med zapisanimi. Poklicali so me na zasliševanje v Marezige in me opozarjali, naj se ne družim z nekaterimi ljudmi in da naj se ukrotim. Ker so takrat tudi že kar v velikem številu bile na vrsti aretacije in obsode ter pošiljanje ljudi v konfinacijo, so začeli govoriti, da bom kmalu na vrsti tudi jaz. In ker mi je tudi Vanganel sam začel postajati prejemalen sem se odločil za odhod v Jugoslavijo. Starešim o tej odločitvi nisem povedal ničesar, čutil sem se je zrelega človeka, čeprav mi ni bilo še 18 let.

— Leta emigracije v stari Jugoslaviji, leta vključevanja v partijske vrste, prevzemanje vodilnih funkcij v njih, navzamej stikov Mariboru, potem v Bosni. Kaj ti je pomenilo to obdobje v tvojem življenju?

— Pot iz Vanganela me je vodila, najprej v Trst k Jožko Babiču, ki je bil domačin iz Marezig in je učil na Ciril-Metodovi šoli. Ko sem mu zaupal, da hočem čez mejo, me je razumel in zagotovil pomoč preko organizacije TIGR, s katero je bil povezan. Zveza je bila vzpostavljena v enem dnevu preko Gorice s pomočjo razpoznavnega znaka. Z vlakom sem potem skupno s svojimi goriskimi spremljevalcem, nadaljeval pot do Podmele v Baski grapi. Tam sva izstopila v bližini neke hiše, v kateri sem preupal, naslednje jutro pa me je domačin iz te hiše spremljal čez Porezen. Prav pod njegovim vrhom sem pri belem dnevu neovirano prekorakal mejo, se spustil v Selško dolino in se isti dan prišel v Ljubljano. Tako se je zame končalo prvo mladostno puntarsko obdobje in začelo novo, v novih razmerah toda kot nadaljevanje prejšnjega.

Iz Ljubljane sem takoj nadaljeval pot v Ponikve pri Celju, kjer je bil stric Dušan Bole za upravitelja osnovne šole. To je bilo meseca maja 1930. V Ponikvah sem s predstedi ostal nekaj let. Vmes sem nadaljeval solanje in Celju in dokočal neke vrste trgovsko šolo. Vojsko so me poslali služiti v Tuzlo in tudi tja me je spremljala karakteristika komunist, kar pa mi med samim služenjem kadrovskega roka ni povzročalo kakšnih posebnih stisk, celo v pisarni sem lahko delal. Na Ponikvah sem leta 1935 postal član slovenske partije in naslednje leto sekretar celice. Še prej sem v iskanju zaposlitve delal nekaj časa v neki tovarni v Splitu, potem v Beogradu in na mednarodnem vlakcu, nazadnje sem prišel v Maribor, ki je bil ena najpomembnejših etap v mojem življenju in partijskem delovanju. Tu sem se namreč popolnoma vključil v partijsko življenje, kar je seveda terjalo od mene mnogo poštovanosti in tudi odrekani. Maribor je bil za

žrtvam. To ljudstvo je bilo zlato, človeško toplota in priščino, pristno v svojih najtežjih zgodovinskih preizkušnjih. Kako naj ti rečem, rad sem ga imel, kot je imelo ono mene, «Slovenec», kakor so me preprosto klicali, rad ga imam danes nič manj kot takrat.

V Podkoprju je pred vojno živelo kakih 200.000 ljudi, 35.000 jih je umrlo v vojni, od tega samo v veliki koprski ofenzivi 25.000, med temi 8.900 otrok do 14. leta starosti. Od 17.000 borcev s tega območja jih je 8.200 padlo.

Ali je treba k tem številkam sploh še kaj dodati?

— In potem veliki povratek, povratek v Slovenijo in na rodno Primorsko. Po tolikih letih izpolnjena želja, toda v kakšnem času, sredi kakšnih dogajanj. Prepletanje odgovornosti in čustev, podoživljanje protifašističnega odpora med obema vojnima in slutnja, ne samo slutnja pač pa revolucionarna gotovost, da se bilje odločilna bitka za osvoboditev Primorske in za združenje vseh Slovencev v skupni domovini. In prvi vtisi na primorskih tleh?

— Če sem iskren moram reči, da na Kozari nisem imel časa misliti na povratek v Slovenijo, saj nisem smel pomisliti niti na jutrišnji dan. O dogajanju na Slovenskem smo bili slabo obveščeni, o dogajanju na Primorskem še manj, bolj kot vedeli pa smo slutili, da se tudi Primorska dviga v oboroženi odpor.

Ko sem na poverjenstvu KPI in v operativnem štabu za Bosansko krajino, ki je bil takrat v Podgričju, zvedel, da se pripravljala skupina oficirjev na odhod v Slovenijo, sem zaprosil, da me vključijo vanjo. Prošnjo mi je bila uslišana, ne sicer takoj, ker sem prej še sodeloval pri zavzetju Bihača in ustanovitvi veljavne osvobodilnega področja od Kolpe do Neretve, ki ga je nemški okupator kasil za «Titovo državo». Konec novembra 1942 me je dosegel poziv naj se javim v Bosanski Petrovac. Tam so bili že zbrani oficirji, določeni za odhod v Slovenijo, nekateri med njimi so prišli tudi na Primorsko. Uradno sporočilo, da potujemo po nalogu vrhovnega štaba v Slovenijo, nam je osebno sporočil sam vrhovni komandant Tito. Z vsemi se je rokaval in ko je prišla vrsta name in Dušana Boleta, ki je tudi odhajal v Slovenijo, nama je dejal, da ve kdo sva in nama zaželel srečno pot. Naslednje dni smo bili že na poti. Na slovenska tla smo, če me spomin ne vara, stopili 28. novembra v Beli krajini in prva enota, s katero smo prišli v stik, je bila Cankarjeva brigada. Po nekaj dneh počitka sem nadaljeval pot proti Polhograjskim Dolomitom, kjer je imel takrat sedež centralni komite KPS.

Kakšno so bili moji občutki? Neopisni! Biti tako rekoč doma, med slovenskimi partizani, v okolju tako različnem od onega v Bosni. Toda srce me je vendarle vlekel naprej, na Primorsko po skoraj trinaestletni odsotnosti. Končno se mi je izpolnila tudi ta želja.

— Primorska: sočudenje s politično in vojaško stvarnostjo na preloži leta 1942-43. Prevzemanje novih odgovornih dolžnosti v vodstvu narodnoosvobodilnega gibanja na Primorskem. Kako je vse to vplivalo nate, na tvoje občutje?

— Takoj po prihodu v Polhograjske Dolomite me je sprejel Boris Kidrič, politični komisar glavnega štaba, sekretar izvršnega odbora Osvobodilne fronte in član političnega vodstva Slovenije. Povedal mi je, da sem določen za sekretarja pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko primorje. V meni je zaigralo srce. Od Kidriča sem dobil dobre informacije o tem kaj se dogaja v moji ožji domovini. Če nekaj dni sem se podal na pot s skupino še drugih političnih in vojaških kadrov, ki jo je vodil sekretar CK KPS Franc Leskošek-Luka. Dobro se spominjam, bil je zadnji dan leta 1942, lep, subdecembrski dan. Na stari meji so nas pričakali primorski vojdici. Moje smo prestopili v noči na 1. januar 1943 neke pri Črnom vrhu. Nič se nismo ustavljali, šli smo naravnost v štab 3. čete 1. vipavskega bataljona Soškega odreda. Po veljevali ji je Janko Premrl-Vojko.

V Vojkovi četi, sestavljali so jo sami mladi odlični fantje, smo ostali ves dan in se pogovarjali o vsem. Vojko je naredil name močan vtis. Pripovedoval sem jim moral o partizanstvu v Bosni, o Titu, vse jih je zanimalo, kot me je zanimala vsaka nadrobnotost o prvih partizanskih izkušnjah Vojkove čete. Ko se je pred nas malo za tem postavljalo vprašanje ustanovitve prve primorske brigade in ko smo reševali kandidate za njeno prvega komandanta, je odločitev padla brez pomisleka na Vojko. Veselo novico me je prav tedaj ležal na smrtni postelji zaradi rane v trebuh, ki jo je dobil med juršanjem na italijanski bunker. Nekaj dni za tem je umrl v taborišču svoje čete.

Vojka sem takrat, ob prvem srečanju, videl prvič in zadnjič. Po celodnevem bivanju v taborišču njegove čete smo nadaljevali pot čez Vipavsko dolino v Smarje. Takrat sem spoznal šmarnskega župnika Antona Bajta. Bil je aktivist Osvobodilne fronte. Z Lukom sva prenočevala pri njem v pravi postelji, kar me ni zgodilo dolgo časa. Zasopala sva kot ubita. V Smarjah med prijaznimi in navdušenimi ljudmi bi še ostala, pa sva morala z Lukom naprej na Vogrsko, kjer je bil takrat sedež pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko primorje. Sprejel naju je Aleš Bebler-Primoz, ki je kot poverjenik CK KPS že od novembra 1942 vodil osvobodilno gibanje na Primorskem. Tu sem tudi prevzel dolžnost sekretarja Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko primorje.

— Velike stvari so se dogajale po tvojem prihodu na Primorsko: prva partijska konferenca, prvi primorski pokrajinski plenarij Osvobodilne fronte februarja '43 v Lokah pri Kromberku in z njima nov zakon politične in vojaške rasti primorskega narodnoosvobodilnega gibanja; prihod generala Jaka Avšiča in ustanovitev prvih dveh primorskih brigad «Gorice» in «Gradnikovec». Preskočiti morava vse to, čeprav si bil v središču tega

dogajanja. Zaustaviva se raje pri poglavju, ki je za razvoj osvobodilnega gibanja v Trstu izjemno pomembno, pri vzpostavitvi stikov in sodelovanju med komunističnima partijama Slovenije in Italije...

— To je tako obsežno poglavje, da ga v tem razgovoru ne moreva obdelati, saj zajema tudi pretežni del moje knjige. Res pa je, da je to poglavje važno tudi iz današnjega zornega kota. Ustvarjanje stikov in sodelovanja med slovensko in italijansko partijo ter med našim osvobodilnim bojem in italijanskim odporstvom, se je začelo že pred mojim prihodom, dejansko že s prihodom organizatorja OF Oskarja Kovačiča poleti 1941 v Trst. Obstajale so tudi posebne oblike povezovanja italijanskih in slovenskih delavcev po tovarnah z ustanavljanjem odborov Delavske enotnosti. Ko je bil ustanovljen mestni komite KPS, si je takoj začel naloge povezovati s tržaškim vodstvom KPI. Sekretar KPI v Trstu je bil takrat Vincenzo Marcon-Davilla, ki je bil hkrati tudi sekretar KPI za vso Juljsko krajino. Ko sem s Kidričevimi navodili odhajal iz Polhograjskih Dolomitov na Primorsko mi je posebej polagal na srce vprašanje dela z Italijani v mestih. Stvari so se začele dobro razvijati, ko je prišel januarja 1943 na sedež pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko primorje sam Davilla in ko smo tudi sklenili sporazum o sodelovanju v težnji po usposabljanju in usmerjanju organizacij KPI v aktivni vsakodnevni revolucionarni akciji in k mobilizaciji množic za boj proti fašizmu.

Ze sredi februarja 1943 sem dobil od Edvarda Kardelja pošto za vodstvo KPI oziramo za člana vodstva KPI Umbertoa Massoli-Quinta, ki je bil takas v Milanu. Odpotoval sem s ponarejenimi dokumenti v Milan in se tudi sestel s Quintom in mu izročil Kardeljevo pismo. Po povratku sem poslal Kardelju poročilo o razgovorih s Quintom, kar je bilo vse prej kot lahko, ker sem padel na Goriskem v hajko. Vrnil sem se v Trst. Delo na organizaciji gibanja med Italijani v Trstu se je nadaljevalo. Formiran je bil okrožni komite KPI z Davillom na čelu in z njim je pri organizaciji italijanske partije tesno sodeloval Jaka Platša-Franci, tedaj sekretar naše partijske organizacije. Ustanovila se je ljudska fronta, tkale so se direktne zveze med vodstvom KPI in KPS in tako naprej. Ves, to je dolga pripoved. Posebno poglavje v mojem delu je bilo tudi pritegovanje tako imenovane «slovenske tržaške sredine» v Osvobodilno fronto.

— Potem je prišla prva svoboda. Kapitulacija Italije, splošna vstaja na Pri-

moškem, povsod, napopolno navdušenje, pomembne reorganizacije v NOV, nove brigade, divizije, nastanek IX. korpusa, prve velike nemške ofenzive proti mladi partizanski vojski, ustanovitev Narodnoosvobodilnega sveta za Primorsko Slovenijo...

— Ob tistem dogajanju sem po več kot 5-mesečni odtrganosti od Pokrajinskega komiteja zapustil Trst in odšel v vojsko, kajti takrat je bila pa. «Vse za vojsko». V vojski sem ostal, po formiranju IX. korpusa, s funkcijo namestnika politkomisarja do konca marca 1944, ko sem se ponovno vrnil na politično delo. V času po kapitulaciji Italije se je pod vplivom našega narodnoosvobodilnega gibanja začelo močno razvijati tudi italijansko partizanstvo predvsem v Furlaniji v neposrednem stiku z našimi enotami. Spominjam se prvega srečanja z njegovim vodstvom v Brdih, spominjam pa se tudi prvih nesoglasij in sporov s KPI in vodstvom italijanskega odporiškega gibanja, ki so se seveda nanašali na vprašanje priključitve Juljske krajine k Jugoslaviji. Take težave so bile potem tako ali drugače stalno prisotne. Po prihodu Antona Vratuše-Vrana v svojstvu delegata OF in glavnega poveljstva NOV Slovenije z nalogu, da se poveže z italijanskim odporiškim gibanjem za Severno Italijo (CLNAI), je prišlo v začetku aprila do srečanja delegatov KPS in KPI in do dogovora o sodelovanju med obema partijama.

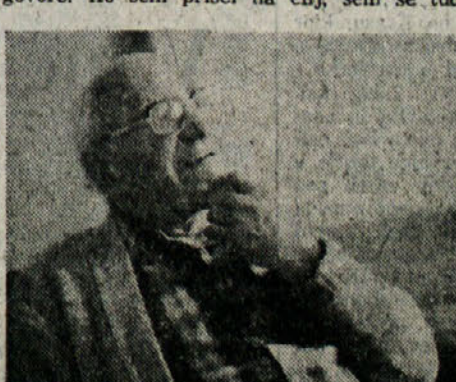
Po kapitulaciji Italije je prišlo tudi do velikih sprememb v tržaški KPI s povratkom mnogih italijanskih starih komunistov iz zaporov in konfinacij. Iz teh kadrov je bil ustanovljen nov mestni komite KPI in njegov sekretar je postal Luigi Frausin-Franz. Tedaj se je tudi močno zaobrazilo kolese politike dotedanjega tržaškega vodstva KPI v odnosu do KPS. Davillo so razrešili in poslali v furlanske enote, ga kasneje obtožili izdajstva in obsodili na smrt.

— Vse to dogajanje opisuje v svoji knjigi in predaleč bi zasla, če bi hotel zdaj vse to obnavljati v tem najinem pogovoru. Vsekakor si se proti koncu julija 1944 ponovno vrnil v Trst in takrat se je tudi začelo tvoje drugo tržaško obdobje — kot ga imenuješ v knjigi —, ki je trajalo s krajšim presledkom — skoraj do konca vojne seveda v povsem drugačnih razmerah ne le v Trstu samem, pač pa tudi na svetovnih frontah, kjer se je kahal nemški vojaški stroj. Naše politično in vojaško vodstvo je takrat šlenilo, da je treba vsu pozornost posvetiti prav Trstu, okrepiti v njem našo kadrovske sestavo. V sredini septembra je prišla v Trst tudi Lidija Senture.

— V tem času je bilo naše delo posvečeno po eni strani političnemu utrjevanju struktur narodnoosvobodilnega gibanja v Trstu po drugi pa utrjevanju vojaških sposobnosti organizacije za bližajočo se poslednji spopad za osvoboditev Trsta. Prišlo je tako do formiranja Komande mesta v drugi polovici avgusta 1944, do organizacije mesta po sektorijski, formiranja vojaških enot, v katere so vstopali člani Delavske enotnosti Slovenci in Italijani, zbiranje orožja. Vse to so spremljali stalni napori za krepitev enotnosti. Gibanje so seveda pretresale tudi hude in tragične izgube v vrstah vodilnih kadrov, bodisi zaradi aretacij bodisi zaradi padanja v spopadih z Nemci. Namesto njih so prihajali novi ljudje.

Na drugi strani je v tem času, pa tudi že nekaj prej, začela nastajati na pobudo in pod okriljem meščanskih strank, italijanska nacionalistična fronta s CLN, ki je imela svojo prikrito oboroženo formacijo v Guardi civici, ki pa je dejansko bila ves čas obstoja kolaboracionistična formacija, kar se je tudi konkretno pokazalo.

Se in še bi ti lahko pripovedoval kaj vse se je v tistem mojem drugem tržaškem obdobju dogajalo. Iz dneva v dan so se bližali odločilni trenutki, katerim pa žal nisem neposredno prisostvoval, ker so me 10. aprila neprizvano in tudi brez potrebe poklicali na sedež CK KPS v Kovačičev Rog na razgovore. Ko sem prišel na cilj, sem se tudi

takoj vrnil, toda vstaje, tistega čudovitega trenutka, za katerega sem živel in sem ga pomagal pripravljati, nisem ujel.

Žal mi je bilo, toda žalost je bilo kaj lahko utopiti v veselošumnem navdušenju ob svobodi, ki nas je stala toliko žrtve.

— Vem, da bi se lahko o tistih prvih majskih dnevih na dolgo razgovarjala, saj so pomenili krmo naših in tvojih naporov. Vstaja v Trstu je bila nekaj, na kar so tržaške demokratične množice, Italijanci in slovenske, lahko upravičeno ponosne. Toda z osvoboditvijo se je začela dru-

ga faza političnega, in ne samo političnega, boja in tudi ti si bil postavljen pred nove naloge...

— Prav praviš, začela se je druga faza tega boja, na en način se teža od one v letih 1941-1943, saj je bilo sredi spletka velikih sil okrog tržaškega vprašanja: oziroma o tja meje med Italijo in Jugoslavijo, treba braniti s krvjo doseženo zmago in uveljaviti tudi njeno politično, demokratično in revolucionarno vsebino. V spomin mi prihajajo vzpostavljane organov mlade ljudske oblasti z ustreznim zastopstvom Italijanov in Slovencev v njih, prisiljen oziroma izsiljen umik jugoslovanske osvobodilne vojske iz Trsta, časi angloameriške vojaške uprave in spopadi s policijo, napori za pravične meje v zvezi s pogajanjem za mirovno pogodbo in težnja, da se v dani mednarodni situaciji reši čimvečji del Primorske za združeno Slovenijo, prihod zavezniške komisije v tem okviru in manifestativno izražanje volje v Trstu in po vsej Primorski za priključitev k Jugoslaviji, nikoli ustanovljeno Svobodno tržaško ozemlje, dvostranska deklaracija in Pellovo rožljanje z orožjem, odgovor na Okrožnici vse tja do Londonskega sporazuma o razdelitvi Svobodnega tržaškega ozemlja. Toda kar se mi je najbolj zarezalo kot boleča rana, je bila resolucija informbiroja, razkol v tržaških demokratičnih in antifašističnih silah in strahovi gonia, ki jo je proti Jugoslaviji, proti njenemu voditelju, proti njenemu narodnoosvobodilnemu boju po direktivah iz Rima in iz Moskve vodila tržaška informbirojevska garnitura z Vidaliem na čelu.

Vse to je zdaj z nami in če ti o tem pripovedujem, je zato, ker je to zgodovina, ki je ni mogoče preskočiti. Vse to sem doživljal na vodilnih položajih v KP za STO, v Slovensko-italijanski protifašistični uniji, kot predsednik Osvobodilne fronte za STO in nezadnje tudi kot eno dobro leto glavni urednik Primorskega dnevnika vse do mojega odhoda iz Trsta v Ljubljano.

— Prav zadovoljen sem, da si se spominl tudi na tvojo sicer kratko, toda pomembno časnikarsko oziroma bolj politično kot časnikarsko funkcijo. Tudi meni so se v živem spominu sestanki ožjega uredniškega kroga pri tebi, običajno v tvojem stanovanju na zgodnjem koncu Ul. Glinščice, v tisti stari vili, kjer je bil pozneje Dijski dom. Bili so to tudi zame kot mladega časnikarja zelo pomenljivi razgovori za vsakodnevno delo.

— Kako bi mogel mimo te moje zadolžitve, ki je bila, kot pravilno praviš, predvsem politična. Bili ste imenitna redakcija, če se spominam na Renka, Rauberja, Kausa, Kausa pa seveda na tebe. Sklep o izdajanju

Primorskega dnevnika kot naslednika slavnega Partizanskega dnevnika, smo sprejeli na komiteju. Primorski dnevnik je takrat odigral veliko vlogo in ljudje so ga sprejemali kot vsakdanjo hrano. Če gledam iz današnjega zornega kota moram reči, da je kot glasnik našega boja odigral veliko vlogo.

Ko sem sprejel glavno uredništvo je bilo že precej jasno, da bo prišlo do tisti formalne ukinitev STO in njegove razdelitve med Italijo in Jugoslavijo. Takrat smo bili tudi še v vročem ozračju polemik s kominfornom, ena od poglavitnih nalog Primorskega dnevnika pa je bila braniti čistost naših stališč proti klevečam, po drugi strani pa razkrinkavati kominforn, ki je v Trstu bil na liniji italijanskega nacionalizma seveda pod krinko internacionalizma. Vse to je sicer razvoj potem jasno potrdilo.

Se pred zaključkom razčiščenja, ki je seveda pomenilo našo popolnoma zmago, se tem pa zmago resnice, revolucionarne resnice vsega našega boja in dokončno razkrinkanje kominforna, sem zapustil Trst in odšel v Ljubljano na nove dolžnosti. Od tam sem potem tudi v svojih zadolžitvah kot član organizacijskega sekretariata CK KP Slovenije, kot poslanec v skupščini SR Slovenije, kot predsednik Zveze kulturnih in prosvetnih organizacij Slovenije, predvsem pa kot predsednik komisije za mednarodne zveze republiškega sveta SRH in v vseh drugih zadolžitvah, v prvi vrsti pa kot primorski rojak, dan za dnem spremljal dogajanja v Trstu, zdaj z zasikrjenostjo, zdaj z zadoščanjem, da je šel razgovor nazadnje vendarle v pozitivno smer, vsaj kar se ureditve meje in odnosov med Italijo in Jugoslavijo tiče.

— Tako sva se nekako sprehodila skozi tvoje življenje, boj in delo. Kot že rečeno, si vse to in še mnogo več napisal tudi v knjigi «Primorska ni klonila». Gotovo je zgolj naključje, da je skoraj istovrstno prišla na trg tudi druga knjiga, ki obravnava v glavnem isto časno obdobje. Seveda iz drugega zornega kota. Napisal jo je Vidali pod emblematičnim naslovom «Povratek v mesto brez miru».

— Knjige nisem še prebral, prebral pa sem tisto, kar je o njej prinesel El Piccolo in kar ste zabeležili vi v Primorskem dnevniku. Nisear ne bi mogel zato reči o njej. Sodeč pa po tem, kar sem prebral v dnevniku, mi je pač jasno, da je Vidali stvari prikazal tako kot je njemu prav, ne pa kot jih je pisala zgodovina. Vidali je prišel v Trst leta 1947 in o nase, stvarnosti sploh ni doživljal ne med vojno ne takoj po njej. Poslan je bil z namenom, da organizira v Trstu razkošno, kajti takrat, se je resolucija informbiroja že pripravljala in v njej funkciji je prišel v Trst. Prej ga nisem poznal, toda zakaj je prišel mi je bilo takoj jasno, še pred resolucijo, po njej pa se toliko bolj.

— Sva pri kraju. Sama še eno vprašanje: če bi se znova rodil, bi šel po isti poti?

— Ne morem si predstavljati, da bi mogel po drugi poti. To je bilo v meni skoraj od rojstva, od doma in mladostnih protifašističnih izkušnjah. Tudi če bi vedel, da bi moral še enkrat skozi vse težave, skoraj Kozaro, ne bi niti za trenutek odnehal. Nisemur se ne odrekam iz teh mojih sedemdeset let. Navsezadnje sem polno živel za svoje ideje in to mi je v zadoščanje.

Razgovor zapisal J. KOREN
Fotografije M. MAGAJNA

LJUDJE IN KULTURA

PRILOGA
PRIMORSKEGA DNEVNIKA
O KULTURNEM DOGAJANJU
V ZAMEJSTVU

V Škedenju v kratkem odprtje prostorov KD I. Grbec

Spodbuda za preporod kulturne dejavnosti

V Škedenju tečejo v teh dneh zadnje mrzlične priprave na slavnostno odprtje prenovljenih prostorov krajevnega kulturnega društva Ivan Grbec. Domačini bodo ta pomembni dogodek obeležili s kulturno prireditvijo, ki bo obenem tudi uvod v prenovljeno življenje škedenjskega društva, pomembno narodnostno in družbeno komponento tega predela tržaškega predmestja.

Škedenj je bil še v prvih letih tega stoletja v bistvu skoraj popolnoma slovenski predel, kot zgovorno priča tudi vsestransko razvejano kulturno življenje po katerem lahko uvrščamo ta kraj med najbolj aktivne dejavnike na tem področju v tistem času. Splošni gospodarski razvoj me-

ske jedro, kjer stojijo cerkev, slovenska šola, dom Jakoba Ukmarja in tudi prenovljeni društveni prostori KD Ivan Grbec. Škedenj je torej z ene strani v bistvu sestavni del mesta, z druge strani pa si njegovi prebivalci krčevito prizadevajo, da bi »mestna civilizacija« ne rušila temeljev nekega posebnega in aktivnega odnosa do rodnega kraja in do lastne zgodovine. Podobno kot na primer pri Sv. Ivanu, v Barkovljah, pri Sv. Jakobu in na Kolonkovcu, kjer prav v tem času z zadovoljstvom ugotavljamo, da je prišlo do obnovitve dejavnosti slovenskih društev, torej do nekakšnega kulturnega preporoda. V ta namen bo treba še mnogo delati in si prizadevati, tudi s pomočjo naših krovnih organizacij, kulturni in narodnostni utrip v mestu in v predmestjih pa nas mora navdajati z optimizmom, da se je vendarle tudi na tem področju nekaj premaknilo.

Novi prostori KD Ivan Grbec bodo torej pridobitev ne samo za Škedenj in tudi za ostale bližnje mestne predele (kot je npr. Čarbola), kjer vendarle živijo številni Slovenci. »Program društva bomo skušali prilagoditi tudi potrebam mestnega človeka,« nam je povedal predsednik društva Deziderij Švara, »za uresničitev le-teh pa že danes potrebujemo pomoč in sodelovanje vseh Škedenjcev, ki jim je pri srcu slovenska beseda. Zato pozivam zlasti mlade, da se nam pridružijo in tako prispevajo svoj delež pri kulturnem preporodu Škedenja. Še pred odprtjem prenovljenih prostorov pa se jasno zavedamo, da nas čaka nelahka naloga, ki pa ji bomo lahko docela kos z enotnostjo in vztrajnostjo.«

Škedenjsko pevsko društvo »Velesila« leta 1899

Iz zgodovine škedenjskega društva

Prvi zametki kulturnega življenja v Škedenju segajo v leto 1868, ko so v tem tržaškem predmestju ustanovili Kmečko čitalnico. Dve leti kasneje so domačini dali pobudo za razvoj prvega Gospodarskega društva, leta 1884 pa je migalo svoje prve, uspešne korake pevsko društvo »Slovenska vila«, ki pa je po nekajletnem delovanju razpadlo; toda že leta 1889 je v Škedenju nastalo novo pevsko društvo »Velesila«. Istega leta so v tem kraju ustanovili tudi novo Slovensko čitalnico, ki je poleg skrbi za razvoj čitalnice in knjižnice, posvečala tudi pozornost osnovanju tamburaškega zbora.

S prihodom novega stoletja pa beleži Škedenjsko kulturno - prosvetno življenje pravečati razmah. Leta 1901 se je na škedenjskem prizorišču pojavil glasbeni orkester, kmalu zatem pa se je spontano razvila tudi mladinska godba na pihala. V istem času gre zabeležiti ustanovitev telovadnega društva Sokol, akademsko društvo Balkan pa je dalo pobudo, da je tudi Škedenj takrat dobil svojo javno ljudsko knjižnico. Pred prvo svetovno vojno se je razvila amaterska gledališka dejavnost. Podobno kot drugod v mestu in po Krasu, pa so se škedenjski ljubitelji odrske umetnosti združili v napredno usmerjenem Ljudskem odru. Leta 1915 pa je bila ustanovljena tudi Marijina

družba.

Prva svetovna vojna je tudi v Škedenju prekinila kulturni utrip, ki je zaživel takoj po vojni tragediji z ustanovitvijo tako imenovanega budičnega odbora. Ta odbor si je zadal hvalevreden cilj, da v najkrajšem času spet obudi in postavi na noge krajevo kulturno življenje in delovanje društev in skupin. Leta 1920 so tako spet odprli Slovensko čitalnico, z rednimi vajami in z nastopi pa sta pričela tudi pevski zbor in amaterski oder.

Prevzem oblasti s strani fašistov je negativno vplival na razvoj slovenskega življa v Škedenju. Na Martinov dan leta 1922 črnosrajčniki so s silo vdrli na prireditve domačega dramatičnega krožka, razgnali občinstvo in poškodovali prostore kulturnega društva. Leta 1927 pa so tudi v tem kraju po znanem odloku fašistične prefekture prepovedali dejav-

nost kulturnih društev.

Po osvoboditvi je bil ustanovni občni zbor prosvetnega društva (15. avgusta 1945), leta 1961 pa je bilo ustanovljeno kulturno društvo, ki deluje v domu Jakoba Ukmarja. Posebno plodno je v njegovem okviru delovanje mešanega pevskega zbora, ki nadaljuje tradicijo prvega cerkvenega pevskega zbora, ki je v Škedenju nastal že leta 1778.

Leta 1968 je bilo prosvetno društvo poimenovano po škedenjskem rojaku, kulturnem delavcu in skladatelju Ivanu Grbcu in v bistvu pričelo z novo dejavnostjo, ki se bo gotovo še nadalje okrepilo v novih društvenih prostorih.

To je sicer samo bežen in gotovo nepopolen pregled prosvetnega življenja v Škedenju. Na to bogato in še v marsičem neraziskano zgodovino se bomo še povrnili ob odprtju prenovljenega kulturnega društva.

Knjižničarski tečaj NŠK

Tudi letos prireja Narodna in študijska knjižnica knjižničarski tečaj. Predavanja bodo v popoldanskih urah od 25. oktobra do 17. novembra. Program se bo odvijal v Gregorčičevi dvorani v Ulici sv. Frančiška 20/II od 14.45 do 18. ure. Dnevi predavanj: 25., 27. in 29. oktober - 5., 8., 10., 12., 15. in 17. november 1982.

Knjižničarski tečaj je namenjen širšemu krogu ljudi. Prvenstveno je tečaj namenjen izpopolnjevanju znanja tistih, ki imajo opravka z različnimi vrstami knjižnic. Gre lahko za šolske knjižnice, občinske, društvene, strokovne ali pa ljubiteljske. Udeleženec si bo lahko pridobil nekaj koristnega znanja in napotkov. Najbolj zaželen oblika pristopa je, da nekdo sledi vsem predavanjem, ker bo tako dobil celoten pregled nad problematiko.

Predmetnih sklopov predavanj je devet, naj jih navedemo:

1. Knjižničarstvo v Sloveniji (informacija o razvoju in stanju knjižničarstva v Sloveniji, naloge in delo, organizacija izobraževanja, knjižničarske stro-

kovne organizacije). Za ta sklop so predvidene 4 ure

2. Splošnoizobraževalne knjižnice (delovanje in pomen, nabavna politika v knjižnici, slovenska knjižna produkcija, zaščita knjižnega gradiva, uporaba gradiva, informacijska služba, izposojanje knjig). Tudi tu so predvidene 4 ure

3. Obdelava knjižničnega gradiva (knjižnično gradivo, katalogi, abecedna imenska katalogizacija). Za ta sklop je predvidenih 8 ur

4. Klasifikacija (UDK, sistematika znanosti, 4 ure)

5. Knjižnice za mladino (pomen teh knjižnic, delo z mladim bralcem, 4 ure)

6. Osrednji pregledi knjižničnega gradiva (Slovenska bibliografija, bibliografija na Primorskem, centralni katalogi, strokovna obdelava, 4 ure)

7. Arhiv in arhivsko delo (4 ure)

8. Italijansko bibliotekarstvo in biblioteke (1 ura)

9. Italijanska zakonodaja na biblioteko (1 ura).

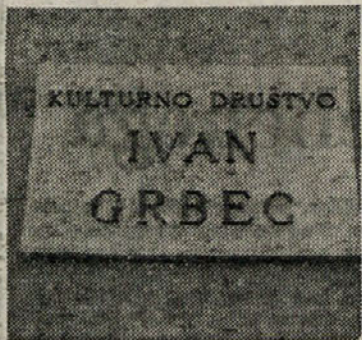

Tabla na pročelju prenovljenega sedeža

sta, ki je ravno pod Škedenjem dobil svoje stvarno obeležje prej z gradnjo ladjedelnice in kasneje z gradnjo velike livarne, je že pred prvo svetovno vojno močno prispeval, da so se v ta slovenski kraj začeli naseljevati prebivalci italijanske narodnosti. Škedenj je tako počasi izgubljal svojo narodnostno podobo, ki jo je po drugi svetovni vojni še dodatno spremenilo naseljevanje istrskih beguncev. Zagoneznim mehanizmom narodnostne asimilacije pa se je zlasti sredi šestdesetih let pridružila še nebrzdana urbanistična politika, ki je močno načela tudi ambientalno podobo tega kraja.

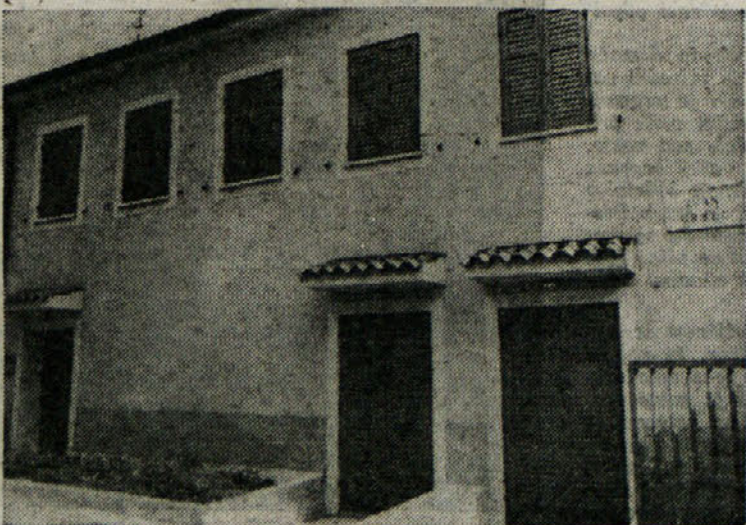
Kljub tem negativnim dejavnikom pa je Škedenj do danes ohranil še precej močno in celovito staro sloven-

TRŽAŠKI OKTET

išče

pevca za mesto
drugega tenorja

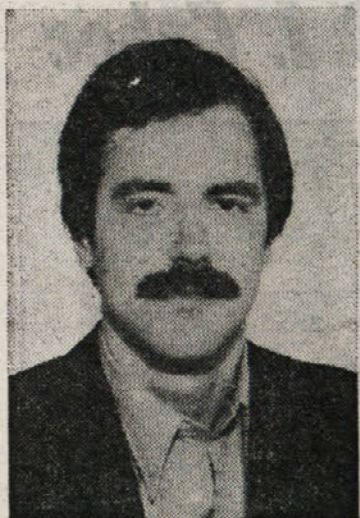
Interesenti, ki so odslužili vojaški rok, naj se javijo ali telefonirajo na Glasbeno matico (tel. 418-605) UL. Ruggero Manna 29, kjer bodo dobili vsa potrebna navodila.

Prenovljeni prostori škedenjskega društva

POGOVORI Z NAŠIMI KULTURNIMI DELAVCI

Ljubo Košuta o načrtih kriškega društva

Kulturno društvo Vesna iz Križa praznuje letos 60. obletnico obstoja. Mogoče se bo zdelo komu čudno, ampak domači kulturni delavci ne nameravajo pripraviti za to priložnost kakšne posebne slavnosti ali jubilejne prireditve, želijo samo to, da bi bila nova sezona prelomna in da bi tako rekoč pustila sled v vaškem kulturnem in družbenopolitičnem življenju. Kar pa sodeč po ambicijah in programih društva vsekakor ni malo. Izkoristili smo priložnost »posebnega praznovanja« 60-letnice dejavnosti društva in zaprosili za pogovor predsednika Ljuba Košuta, ki že četrto leto vodi društvo KD Vesna.

Kako je torej s to vašo šestdesetletnico?

Že v prejšnji sezoni smo posvetili več odborovih sej debati, ali ima sploh smisel praznovati obletnico v obliki, ki je sorodna za skoraj vsa naša društva in organizacije. Prišli pa smo do zaključka, da so taka praznovanja prevečkrat sama sebi namen in da v bistvu zelo malo prispevajo h kulturnemu osveščanju neke vaše skupnosti, kot je naša. Mnenja smo, da ni koristno pozabiti na svoje korenine in da je to škodljivo, zlasti za mlade, ki morajo spoznavati tudi zgodovino lastnega vaškega društva. Za to pa res niso potrebne tradicionalne proslave, dolgi govori in še kaj podobnega.

Kaj pa smatrate za potrebno, oziroma za koristno?

Mi si ne delamo posebnih utvar, da bomo bistveno spremenili miselnost ljudi, ali celo gledanje do naše vsakdanje bitnosti, do naše kulture. Prepričani smo, da je vendarle treba začeti kaj novega in načrtovati vso dejavnost v skladu s potrebami in zlasti konkretnimi željami članov in vaščanov sploh. Ni prav tarnati, kadar je neka prireditev slabo obiskana, treba se je vprašati, zakaj se je to zgodilo. Skušati je treba odgovoriti na to vprašanje in napako (ali pomanjkljivost) popraviti.

S tem niste odkrili Amerike, vendar...?

Bomo videli. Za sedaj smo si začrtali kratkoročni program in ga bomo skušali izvesti. V lanskoli sezoni smo imeli v domu »Albert Sirk« vsak mesec tudi štiri do pet prireditev in podobno. Ne misli-

mo, da so bile vse prireditve en sam polom, vendar so ljudje večkrat odhajali domov nezadovoljni, kdaj pa kdaj tudi razočarani. Naše delo smo sodili le po številu prireditev in to je botrovalo, da smo si ustvarili nejasno sliko naše prisotnosti in tudi naše vloge v vasi.

Kako pa bo v novi delovni sezoni?

V četrtek zvečer smo v Križu predstavili novo pesniško zbirko Marija Čuka in zabeležili spodbuden uspeh. To je vsekakor novost za društveno delovanje. Dan kasneje pa smo v sodelovanju s kulturnimi društvi zahodnega Krasa priredili glasbeno - humoristično srečanje z Andrejem Sifrerjem in domačo kabaret skupino. Menim, da je taka vsebinska raznolikost

pri programih društva potrebna in da bo nedvomno naletela na zanimanje, tudi drugod, ne samo v Križu. Isto velja za tako imenovano klubsko dejavnost. Poleg že preizkušenih predavanj in večerov z diapozitivi, je treba iskati tudi pot osveščanja in razmišljanja o določenih - aktualnih problematikah. V tem okviru načrtujemo srečanje z operaterji nabrežinskega centra za umsko zdravljenje in razpravo o NOB. Slednjemu srečanju hočemo dati drugačen pečat, kot smo ga bili vajeni doslej. Povabiti mislimo bivšega aktivista in mladega človeka, ki je vojno doživljal le po knjigah in v kinematografih.

Tako imenovane tradicionalne dejavnosti bodo torej potisnjene v kot?

S skupinske slikarske razstave v Babni hiši v Ricianjih

V društvu imamo dva pevska zbora in tudi godbo na pihala. Te dejavnosti še dalje ostajajo nosilne panoge KD Vesna, čeprav se zavedamo, da v tem trenutku zlasti moški zbor potrebuje nove, mlade pevce. V okviru godbe pa že deluje godbena šola, ki jamči vsakoletno pomladitev ansambla. Skupno s pevovodjema in z dirigentom godbe, oziroma z odbori teh skupin pa moramo izoblikovati tak program nastopov in gostovanj, ki bo zadovoljil v prvi vrsti pevce in godbenike. Pri tem bi se omenil delovanje mladinskega odseka in zlasti dramske skupine, ki je lani uspešno migala prve korake pod vodstvom mladega režiserja Marka Sosiča.

»Ob sklepu najinega pogovora,« je še povedal Ljubo Košuta, »pa bi posvetil še par besed razstavi dejavnosti. Z njo smo se začeli ukvarjati že lani, zavedali pa smo se, da brez strokovnega znanja in brez poznavanja najosnovnejših konceptov umetniškega izražanja, bo vse naše delo zaman. V ta namen smo se obrnili na Društvo zamejskih likovnikov in se domenili za stvarno sodelovanje na tem področju. Vsekakor bomo razstavno dejavnost v obnovljeni galeriji foyerja doma A. Sirkova odprli v soboto, 6. novembra, z retrospektivno razstavo našega rojaka, po katerem nosi ime naš dom. Letos poteka 35 let od Sirkove smrti in čeprav ne ljubimo obletnic, mislimo da je prav, da javnost in zlasti mlade generacije spoznajo ustvarjalnost tega našega velikega marinista.«

IZ ZGODOVINE NAŠIH DRUŠTEV

Kulturno društvo Jože Rapotec iz Prebenega

Kulturno društvo »Jože Rapotec« je med najmlajšimi obnovljenimi društvi na Tržaškem. Od začetka stoletja do prisilne ukinitve leta 1927 je v vasi deloval pevski zbor, prosvetnega društva pa vas ni imela. V zboru so sodelovali tudi pevci iz Kastelca in Socrbera. 24. aprila 1927 je zbor priredil veliko veselico, na kateri so sodelovala okoliška društva. Pevski zbor je deloval ilegalno do leta 1939, ko je odšel v vojsko pečovodja Jože Rapotec. Leta 1944 je pobegnil iz italijanske vojske in se priključil partizanom, vendar so ga Nemci kmalu zajeli in odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau, od koder se ni več vrnil. Po njem so po vojni poimenovali prosvetno društvo.

Leta 1942 je bila v vas zanesena ideja in program OF. Takrat je začela krožiti po vasi partizanska literatura. Leta 1943 je bil ustanovljen terenski odbor OF ter partizanska šola. Leta 1944 je v gozdišču pod Prebenegom delovala nekaj časa zasilna bolnišnica. V začetku leta 1944 so se osnovali tudi ženska in mladinska organizacija. Vas je med vojno dvakrat gorela; 2. oktobra 1943 so Nemci zažgali dvonajst hiš in gospodarskih poslopij, 13. junija 1944 pa dve gospodarski poslopji.

Avgusta 1944 so Nemci aretirali tri prebeneške dekleta - partizanske kurirke: Ano Parovel, Miro Bandi in Elviro Kocjančič. Odpeljali so jih na Kozino in odtod na Opčine. Iskali so še dve dekleti, Marijo - Slavko Grahonja in Angelo Bandi, ki pa ju ni bilo doma. Ker niso dobili kurirk, so nacisti odpeljali sorodnike. Dekleti, nista mogli prenesti, da bi nekdo drug zaradi njih trpel, zato sta se javili nemškim oblastem. 29. avgusta so vseh pet deklet, od katerih je imela najstarejša 23 let, ustrelili v kraški dolini blizu Opčin. 1. maja 1945 so se Nemci umikali pred jugoslovansko osvobodilno vojsko in s topovi streljali na vas. Pri tem so delno ali popolnoma porušili pet poslopij ter smrtno ranili 15-letno dekle. Prebenežani so kljub ustrahovanjem, terorju in požigom vztrajali in aktivno sodelovali v NOB. Vas je dala 22 partizanov, od katerih jih je šest padlo v boju. Skoraj vsi vaščani so po svojih močeh pomagali pri zbiranju hrane in raznega materiala za partizanske enote. Vsem padlim borcem za svobodo so vaščani 10. septembra 1972 odkrili spomenik. Ob tej priložnosti je

Odbor za postavitev spomenika izdal brošuro »Prebeneg svojim padlim«, v kateri je kratka zgodovina vasi v dobi NOB.

V poročilu društva z dne 16. januarja 1947, Slovenski prosvetni zvezi, je zapisano, da je bilo društvo ustanovljeno 30. oktobra 1946. Pod okriljem društva je deloval mešani pevski zbor, ki je štel 22 pevcev ter knjižnica. Prvi odbor društva so sestavljali: Angel Kraljič, Albin Žerjul, Anton Slavec, Josip Prašelj in Anton Bandi. Za miklavževanje je društvo naštudiralo igrice »Miklavž«, za božičnico otroka (24. dec. 1946) pa igrice »Vse za partizane«. 7. februarja 1947 se je društvo na običnem zboru poimenovalo po padlem borcu in prosvetnem delavcu Jožetu Rapotcu. V letu 1947 je društvo priredilo večerni tečaj in mesečna predavanja. Za Dan žena 1948 je na prireditvi nastopil ženski oktet ter dramska skupina z igrice »Žena za skrinjo«. Dramski odsek je v teh letih uprizoril še igrice: »Gluhi prijatelji«, »Luknja v namiznem prtu« in »Dva prstana«.

Tudi prebeneško društvo je zaradi nesoglasij ob resoluciji informbiroja prenehalo z delom. Nekateri vaščani so se priključili bližnjim društvom, kjer se sodelujejo, posebno pri zboru »Valentin Vodnik« iz Doline.

Vaščani so prirejali le še tradicionalno »šagro« prvo nedeljo v avgustu. To do leta 1961, ko je prosvetno delo v vasi popolnoma zamrlo.

Sele leta 1974 so na pobudo domače mladine oživeli star običaj in priredili vaško šagro. Trg pred cerkvijo je premajhen, zato so si vaščani uredili velik prireditveni prostor na »Brznicah« pod vasjo. Avgusta 1975 so ob priliki vaške šagre s kulturnim programom praznovali 30-letnico osvoboditve. Decembra 1975 je bil v Prebenegu javni sestanek, na katerem so razpravljali o preureditvi občinske hiše. Tudi v letih 1977 in 1978 je vaška mladina organizirala šagro.

Januarja 1979 so na množičnem sestanku izvolili pripravljalni odbor, ki naj bi v najkrajšem času obnovil prosvetno društvo v vasi. 20. aprila 1979 je imelo društvo ustanovni občni zbor, na katerem so sklenili, da bo društvo obdržalo ime domačina Jožeta Rapotca. Kot prvo nalogo si je društvo zadalo obnovo srenjske hiše. Cilj društva pa naj bi bila ohranitev narodnostne istovetnosti vasi.

Ob priliki vaške šagre (1. 1979) je društvo priredilo otroški ex tempore. Ob 35-letnici ustrelitve petih kurirk je društvo pripravilo svoj prvi samostojni recital. Prireditve je bila 22. decembra 1979 v občinskem gledališču v Boljuncu.

3. februarja 1980 so slovesno predali svojemu namenu obnovljeno srenjsko hišo. Prireditve je sovpadala s Prešernovo proslavo, na kateri je prvič nastopil otroški pevski zbor prosvetnega društva. Odprtje vaškega družbenokulturnega centra je bilo za vaščane Prebenega pravi zgodovinski mejnik. Po vojni so se domačini posvetili obnovi uničenih domov. Končna faza obnove je bilo odprtje obnovljene srenjske hiše. Ob tej priložnosti so člani KD Jože Rapotec pripravili posebno številko glasila »Tabors«.

Marca 1980 je društvo organiziralo dve prireditvi: predavanje B. Samse o političnem položaju ter naporih za globalni zaščitni zakon in gostovanje članov KD »F. Prešeren« iz Boljunca.

Avgusta je društvo priredilo izlet na Triglav, katerega se je udeležila tudi sedemdesetletna domačinka.

Decembra 1980 je bil gost društva pan-

tomimik Valdes, pripravili so tudi uspešno miklavževanje, na katerem je nastopil otroški zbor ter skupina otrok z igrice »Miklavž prihaja«.

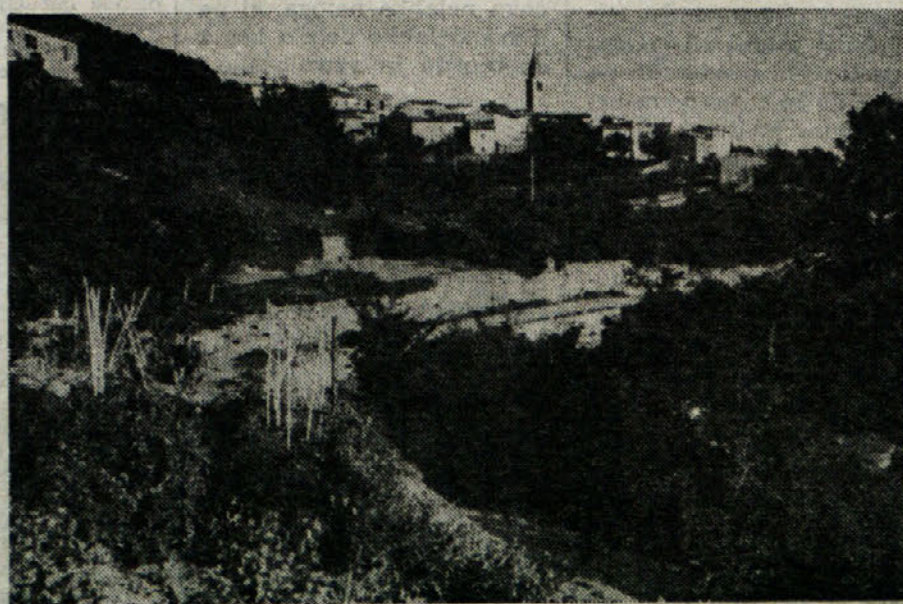
Ob koncu leta je društvo priredilo silvestrovanje, februarja pa Prešernovo proslavo. Maja 1981 je otroški zbor, pod vodstvom Valterja Smotlaka, nastopil v Mačkoljah ob 60-letnici prvega požiga vasi. Junija 1981 je društvo priredilo uspešen izlet v Oglej, Gornars, Villo Manin in Jazbine v občini Števerjan. Sledile so še nekatere druge zanimive prireditve. 23. oktobra 1981 pa je imelo društvo svoj drugi redni občni zbor. Tedaj je poštvalnega predsednika društva Borisa Bandija zamenjala mlada Geni Kozina.

Poleg tradicionalne šagre se je društvo tudi letos, kot vsako leto, spomnilo padlih kurirk s komemoracijo. Po nagovorih in položitvi venca k spomeniku padlim, so po krajšem spominskem pohodu prižgali vrh vasi velik kres.

Septembra 1982 je imel odbor društva prvo sejo v tej sezoni, za katero smo pričani, da bo uspešna kot dosedanje.

Sestavil

Odsek za zgodovino - NSK

Pogled na Prebeneg

PORTRETI

Pianistka Tea Košuta

19. t.m. se začne letošnja koncertna abonmajška sezona Glasbene matice v Kulturnem domu v Trstu in sicer z nastopom Slovenskega komornega orkestra iz Ljubljane, ki ga vodi Anton Nanut. Kot solistka bo na tem koncertu nastopila, poleg mezzosopranistke Eve Novšak - Houške, še naša tržaška rojakinja pianistka Tea Košuta. Obiskali smo jo, da bi se z njo pogovorila o tem njenem, prav gotovo najpomembnejšem nastopu in še o marsičem, kar spada tudi v njen polklic učiteljice klavirja. Mislila sem, da jo bom našla že uvo živčno, napeto pred tako pomembnim nastopom, da bo celo nejevoljna, če jo nekdo v teh njenih pripravah moti, pa je bilo vse čisto drugače. Tea me je sprejela nasmejana, torej kar dobre volje, verjetno z dobro dozo treme pred tako pomem-

gače bom pač nadaljevala s poučevanjem. Seveda pa moram povedati, da sem si takega nastopa želela. In kdo si ga ne bi?!

«Pred tem vašim nastopom v Kulturnem domu v Trstu ste že imeli kak pomembnejši nastop?»

«Tokratni je zame seveda najpomembnejši. Pred diplomom pa sem s svojim diplomskim programom že nastopila v Slovenj Gradcu, snemala sem tudi za Radio Ljubljana in Radio Koper, vendar menim, da je to moj prvi izredno pomemben nastop, s katerim se, ob sodelovanju tako priznanega glasbenega ansambla, kot je Slovenski komorni orkester iz Ljubljane, predstavljam svojemu, domačemu občinstvu.»

«Že v začetku set povedali, da poučujete na podružnici Glasbene šole v Nabrežini, pa tudi v Trstu. Vam jemlje to delo veliko časa?»

«To seveda ni lahko delo. Človek se mora nani dobro pripraviti. Vsak učenec zahteva od nas drugačen pristop in tako mi poučevanje tako v Trstu, kot v Nabrežini jemlje precej časa — konkretno štiri popoldneve.»

«Če imate s svojimi učenci precej dela sklepamo, da jih imate tudi dovolj. Kaj to pomeni, da se naši mladi, bodoči glasbeniki, še vedno odločajo za pouk klavirja, čeprav so v zadnjem času v modi drugi instrumenti, kot kitara, flauta, harmonika itd.?»

«Kljub različnim modam, kljub temu, da je klavir, kot instrument dran, se mladi, po mojem še vedno radi odločajo za njega.»

NEVA LUKFŠ

(Nadaljevanje na 4. stran)

bnim nastopom, ki pa jo je zna la dobro obvladovati. «Saj veste, da je človek pred takšnim nastopom le nervozen in napet, a je bolje, da tega ne preveč pokaže in da se zna obvladati. Sicer, kako bi lahko v drugačnem razpoloženju sploh nastopil.»

Strinjam se z njo in v tem sproščenem duhu, brez mrzlične napetosti, brez nerazumevanja in želji in upanju, da se bo vse dobro izteklo, sva tudi začeli najin razgovor.

«Kako in koliko časa ste se pripravljali na ta koncert in kaj boste na njem izvajali?»

«Že pred dvema letoma sva se s prof. Demšarjem, katerega gojenka sem vsa leta bila, odločila za tak moj nastop. Torej sem imela pravzaprav ves ta čas na razpolago, da se pripravim za ta Mozartov koncert, s katerim bom tudi nastopila. Ker poučujem štirikrat tedensko klavir v Trstu in v podružnici v Nabrežini, mi je ostalo za učenje in izpolnjevanje tega mojega nastopa le dopoldne, ki sem ga seveda izkoristila, kolikor sem le mogla. Kakšen dan sem lahko vadila več, drugič zopet manj, vedno pa sem skušala konstantno delati za čim boljšo izvedbo tega mojega nastopa.»

«Razen vas bodo v tej sezoni nastopili tudi drugi tržaški umetniki, tako na primer pianist Aleksander Roje, basist Ivan Sancin in pa dirigent Stojan Kuret. Kako gledate vi na napore vodstva Glasbene matice, da vključi v svoje delovanje čim več domačih umetnikov — izvajalcev?»

«Menim, da je to zelo pomembno in važno in da je prav, da tudi birši gojenici Glasbene šole pokažemo prav v koncertnem abonmaju, kaj znamo in moremo. To bi se moralo nadaljevati tudi v prihodnjih sezonah, da se z delom Glasbene matice spozna čim širša javnost.»

«Bili ste gojenka prof. Gojmičja Demšarja. Pri njem ste opravili tudi celoten študij?»

«Da, pri njem sem opravila šolo, diplomirala pa sem leta 1979 na tržaškem konservatoriju.»

«Ste si že tedaj predstavljali, da boste nastopili tudi kot solistka na koncertu, vključenem v abonmajško sezono Glasbene matice?»

«Načrtov za bodočnost si ta krat nisem delala. Če bo kaj prišlo, sem si rekla; bo prišlo, dru-

NAČRTI KULTURNIH DRUŠTEV

Kaj pripravljajo v dolinski občini

Kulturna sezona naših društev prehaja v živo; v dolinski občini so se že sestali vsi odbori kulturnih društev in si vsaj v bežnih okvirih začrtali program za delovanje (vsaj za prve mesece) v sezoni 1982/83.

V KD Fran Venturini pri Domju so se odborniki sestali na prvi letošnji seji v sredo, 6. oktobra, in sprejeli več pomembnih odločitev. Z novo sezono je začel pri Domju delovati otroški pevski zbor, ki ga vodi Frida Valetič in ki vadi ob sobotah popoldne. Odbor načrtuje tudi povečanje harmonikarskega ansambla, kakšnih dvajset članov pa se zavzema za ustanovitev dramske skupine. Odbor je določil, da bodo zadnjega dne tega meseca proslavili 30-letnico postavitve spomenika pri Domju. V programu družabnih srečanj pa ostane kot nepremakljiva točka organizacija silvestrovanja. Medtem pa je moški zbor KD Fran Venturini že uspešno nastopil v Marzabottu, 10. oktobra pa je obiskal pobrateni zbor Loški glas iz Zagorja ob Savi in z Zagorjani preživel prijetno popoldne na Čemseniški planini.

KD Slavec iz Ricmanj in Loga je že uspešno startalo v novo sezono z razstavo, ki jo je v Babni hiši priredilo DZL in ki je zgodovinskega pomena, 12. oktobra pa je bila istotam predstavitev nove sezone Slovenskega stalnega gledališča. Do konca leta pa nam Ricmanjci obetajo zelo pester program z izletom na Krk (že danes), 23. oktobra pa bo v Babni hiši klavirski recital Vi-hre Kodrič. Sedmega novembra bo KD Slavec v sodelovanju z Društvom zamejskih likovnikov priredilo slikarski ex tempore z razstavo, ki bo nato odprta dva tedna; 13. in 14. novembra pa bo razstava in pokušnja domačih vin z nastopom godbe iz Ricmanj in ansambla Pomlad. Za december pa napovedujejo ricmanjski kulturniki nastop amaterskega gledališča iz Povirja pri Sežani in družabni večer, na katerem bodo podelili priznanja udeležencem na novembrski razstavi.

Do decembra bodo izšle tudi tri številke društvenega glasila.

PD Slovenec iz Boršta načrtuje za prihodnji mesec (ali že konec tega meseca) gostovanje v Taboru pri Celju pri pobratenem društvu Ivan Cankar. Društvo Tabor pa bo obisk povrnilo decembra ali januarja z dramskim delom (veseloigro).

KD France Prešeren iz Boljunca napoveduje za prve dni novembra pričetek plesnega tečaja za klasične in moderne plesne, ki ga bo vodil prof. Karlo Vodusek z Reke. Z vajami bo pričel tudi mladinski zbor, ki ga vodi Giorgio Guštinčič in ki bi moral doživeti krstni nastop še letos decembra. Tudi v Boljuncu bodo počastili 35-letnico postavitve spomenika. V novembrski program spada tudi večer, posvečen starejšim, in pa Sčenov, Belmondov in De Vettakov kabaret z Andrejem Šifrerjem. Dan po božiču pa bo na Gorici običajno lučanje sv. Štefana, kateremu bo v gledališču France Prešeren sledil kulturni program.

Pred kratkim se je sestel tudi odbor KD Valentin Vodnik iz Doline. Novembra bodo v Dolini ponovno priredili srečanje z borci aktivisti in interniranci, v začetku decembra pa bo v dolinskem društvu gostoval znameniti ansambel TOZD Lopovi. Z vajami bo pričel lutkovni oder, tik pred izidom pa je nova dvojna številka društvenega glasila Tabor. Moški zbor Valentin Vodnik pa se te dni vestno pripravlja na povratni obisk k zboru Bauerschther Gesangverein iz Giessna v ZR Nemčiji.

Odbor KD Jože Rapotec s Prebenega na prvi seji še ni obravnaval programskih smernic za novo sezono. O teh bomo izvedeli v eni izmed prihodnjih števil naših priloge.

KD Primorsko iz Mačkolj se ravna po dejavnosti sosednjih društev in kroji svoj program na podlagi «trenutne ponudbe». Vsekakor pa imajo v načrtu nekaj kulturnih in zabavnih večerov, za njihovo vsebino pa bomo določneje zvedeli kasneje. V društvu pa že sedaj mislijo na proslavo drugega požiga vasi; leta 1983 bo namreč poteklo 40 let, odkar so nacisti zažgali Mačkolje.

PD Mačkolje ima v načrtu več nastopov mešanega in otroškega zbora predvsem na Reviji Primorska poje, na reviji, ki jo prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov in na reviji mladinskih in otroških zborov Naša pomlad. Letos poteka tudi 30-letnica mačkoljanskega prosvetnega društva in zbora. Obletnico bodo pri PD Mačkolje primerno obeležili s proslavo, ki bo letos decembra. Dramski odsek društva pa pripravlja veseloigro.

(ris)

OB PRVEM NASTOPU V KRIŽU

Z narečnim kabaretom od osmic do peškadurjev

Človek se lahko zabava in kratkočasni na različne načine: sedi pred televizijo, posluša popevke, obiskuje osmice. Lahko pa tudi sede h klavirju ali seže po kitari in začne — kar tako, mimogrede — prevajati tekste znanih italijanskih popevk v domače narečje. Tako naključje je privedlo do nastopa kabaretske skupine, ki se nam je v petek zvečer predstavila v kriškem kulturnem domu.

Miran, Miloš in Marjan so prebili kar precej ur ob klavirju in s kitarami v rokah, ko so najrazličnejše pesmi prevajali in poskušali tolmačiti na svoj način. Kasneje sta se jima pridružila še Igor in prav pred kratkim Boris. V začetku je bila šala, zabava, kratkočasje. Nekoliko manj šaljivo je postalo, ko so jih povabili pred radijske mikrofone. Sedaj pa so se odločili, da stopijo na oder: glasovi so torej dobili obraz in figuro.

Predstavili so se kot kabaretska skupina z večerom, ki nosi naslov «Zmorej menj je duabreh osmic». Ostali smo torej v domačem okolju, v domači osmici, med domačimi vinskih bratci. In vendar skuša ta skupina povedati nekaj več. Govorimo o kabaretu, kljub temu, da fantje ne izhajajo iz gledališča, kabaret je pa nedvomno gledališka zvrst. Eden od elementov kabareta je glasba. Ta

skupina je pravzaprav «priplaval» od kabareta po glasbi, ker ji je ta najbližja.

Takoj se nam pojavi vprašanje, kakšna je ta glasba. Fantje se navezujejo na moderno glasbo, na «mlado» glasbo, kar je povsem razumljivo, ker so tudi sami mladi: od Dalle do Paolija, od De Crescenza do Šifrerja, ne izmikajo se pa napevom, ki so postali znani po zaslugi Franka Sinatre. Zna ne napeve pojejo v zanimivi mešanici narečij, v nakem «srednjekraškem» narečju, saj so z različnih vasi: Miran iz Kriza, Marjan s Proseka, Miloš in Igor z Opčin, Boris pa iz Nabrežine. Čuden, pa vendar privlačen koktail za moderne napeve, ki v njihovi izvedbi postanejo precej bolj domači. Intakto je po Šifrerju nastala «Zmorej menj je duabreh osmic», po Dalli pa «Ma kan graju peškadurja». V repertoarju imajo nekaj klasikov, kot sta Prešeren in Gruden. Seveda so originalu dodali in primešali začimbo narečja in tujega motiva, da je končni izdelek bolj «njihov». Premorejo pa tudi tekste, ki niso v narečju, in glasbo, ki je izvirna, ki nikomur ne jemlje ali krade, ki je popolnoma njihova, napeve, ki si jih je izmislil eden ali pri katerih je sodelovala cela skupina.

Zanimivo je tudi, kako se skupina pojavlja na odru. Miranček seveda igra na klavir in poje, Ščen in Belmondo pojeta in igra na kitaro, baron de Vettak poje in igra na violino. Igor je pa «glavni glas». Poleg glasbe skupina predstavlja tudi nekaj likov, kot so John Česnik, kravar iz Toronta, njegova žena Jolanda (ki se v petek zvečer ni pojavila) in profesor. Resnici na ljubo moramo povedati, da je skupina pri teh likih nekoliko šibkejša. Včasih primanjkuje osti, pikrosti, satire, kar seveda še ne pomeni, da zaradi tega preneha biti kabaret. Recimo, da glasba prevladuje, kolčinsko in kakovostno, v vseh nianсах in oblikah, ki jih je skupina sposobna. Tudi ne smemo misliti,

Kabaretska skupina med vajo

da se skupina omejuje na popivanje in na popevanje ter na osmice. V pesmih je govor o ljubezni, o zamejstvu, o morju, nekoliko manj o politiki. Izbor, ki ga je skupina predstavila v petek, je seveda le del repertoarja, ker fantje seveda upajo še na druge nastope in so si nekatere tem in njim primerne pesmi prihranili za druge priložnosti.

Mladi fantje in mlada glasba smo rekli v začetku, torej kabaret za mlade, ki se ne izogibajo osmic, ki pa tudi občutijo in obravnavajo probleme na vedno nove načine. Načinov je dosti, problemov pri nas tudi, torej imata ta skupina kar precej možnosti, da doseže prijetne uspehe.

(nak)

Mario Magajna v torek gost kriškega društva

KD Vesna prireja v torek, 19. oktobra, ob 20.30 v mali dvorani doma Alberta Sirkva v Križu srečanje z rojakom Mariom Magajno, ki bo prikazal barvne diapozitive o potovanju po Latinski Ameriki. Fotograf našega dnevnika je v

tem času skoraj stalen gost mnogih kulturnih društev in organizacij, kjer je vedno deležen toplega sprejema in simpatije s strani občinstva.

Srečanje ZSKD-ZKO

V petek zjutraj sta se v Sežani sestali delegaciji Zveze kulturnih organizacij iz Sežane in Ilirske Bistrice ter predsedstva Zveze slovenskih kulturnih društev. Predmet razgovorov je bilo sodelovanje med krovnima kulturnima organizacijama iz obeh strani meje ter vprašanje usklajevanja in izmenjave kulturnih prirediteljev. Po srečanju si je delegacija ZSKD v spremstvu gostiteljev ogledala gradbišče sežanskega kulturnega doma Srečko Kosovel.

● V Galeriji Babne hiše v Ricmanji je do nedelje, 24. 10., odprta razstava Društva zamejskih likovnikov, ki so jo na vsak način velja ogledati.

Tokrat v žarišču

Današnja zgodba bo kratka, je drnata in dokaj enostavna, saj je tako krvavo resnična in žal, aktualna. Zaradi tega nič manj pomembna.

Skoraj vso Evropo je zajela recesija, močna gospodarska kriza in mi seveda nismo izjema. Kriza gloda prav vsa področja, zato od vsepovsod slišimo obupane krike k varčevanju. Jasno je, da je kriza zajela tudi sredstva, ki naj bi bila namenjena kulturi. Denarja je malo, zahteve in projekti pa vedno bolj ambiciozni. B'lagajne naših kulturnih društev so suhe kot puščava, kar seveda močno hromi delovanje le-teh. Kaj bo z vsemi načrti, idejami, projekti, ko je že sedaj njihova izvedba vprašljiva. Tolažba, da je bila slovenska kultura najbolj trdoživa tedaj, ko je bila ogrožena in ni razpolagala s finančnim zaledjem, je dokaj pekoč obliž, ki ne more prekriti in ozdraviti rane.

Ali naj zato vržemo puško v koruzo, kot se temu pravi. Ali naj nas zajame malodušje?

Nikakor ne! Konec koncev z minimalnimi sredstvi naša kultura še razpolaga, ta sredstva pa bi lahko bila znatno večja, ko bi imele deželne oblasti več poslušnosti za slovensko kulturno stvarnost. Vendar ne. Delitev deželnih sredstev je na moč diskriminacijska do nas, oblasti nas zapostavljajo in ne dajejo ničesar. Na ta želj bodo morale naše organizacije še z večjo zavzetostjo in silo točiti. Pa niti to ni najbolj krvavo.

Kaže, da smo postali skupnost, ki veliko tarna in berači. Postali smo skupnost, ki se odreka žilavosti in borbenosti. Postali smo ljudje, ki zelo malo riskiramo, če ne vidimo na obzorju dobička. Kljub težkemu finančnemu položaju pa bi kazalo zavijati roka-ve. Kazalo bi reaktivirati domišljijo in voljo, ki v nas samih peša. Iskati poti, ki bi bile vsaj delna uteha nastalemu položaju in ki bi v naše kulturno življenje vnesle novo vitalnost. V takem položaju je naša skupnost že bila. In danes smo prav tako ogroženi, danes je tudi naša kultura na prepihu.

Zato naj bo ta enostavna zgodba poziv k ustvarjalnosti, k združevanju moči, smotrnemu načrtovanju. In naša kultura bo še močnejša, bolj živa in odmevna.

MARIJ ČUK

VABILO VZHODNOKRAŠKIM DRUŠTVOM K SODELOVANJU

Godba na pihala «Parma» se mora razširiti

Odborniki trebenskega godbenega društva med razgovorom

Rodila se je skoraj za šalo. V razgretem in razigranem pustnem vzdušju je nekemu šinilo na misel, da bi za silo skrupucano godbo, s katero so osemletni vaščani po lepi pustni navadi hodili od hiše do hiše pobirat jajca in klobase, lahko zamenjala prava. Namesto razglašene harmonike, obrabljenih pokrovov kuhinjske posode in kdove iz česa izdelanega bobna, bi kupili prave instrumente in se lotili resnega dela. Tako so leta 1913 modrovali Trebenci ob dobrem kozarcu v domači gostilni, ko jim je bilo razglašene razbijanja dovolj in si je njihova glasbena žilica zaželela kaj boljšega in privlačnejšega za uho.

Ze istega leta so napol v šali izrečene namene uresničili. Zbrali so najbolj navdušene fante in može, kupili najpotrebnejše za prve vaje in poiskali učitelja, ki bi jih uvedel v privlačne skrivnosti godbene umetnosti. Nastala je prva trebenska godba na pihala, ki so ji dali ime po znanem tržaškem skladatelju Viktorju Parmu, kapelniško taktirko pa je prvi zavil Svetovčan Ferdo Majcen.

Trebenska skupnost je tako obo-

gatila nova kulturna pobuda, ki je ohranila življenjskost do današnjih dni. Prihodnje leto bodo trebenski godbeniki praznovali 70-letnico delovanja. Obnovili bodo obred, ki predstavlja vselej pomemben kazipot tako v preteklost, kamor gredo lahko samo spomini, kot v prihodnost, kamor stopajo želje in načrti. Z njimi, današnjimi godbeniki in vsemi vaščani, ki s ponosom spremljajo njihovo dejavnost, se bomo za hip podali tudi mi v obe smeri.

Pot spominov je lažja, čeprav je vse bolj meglena, čim bolj se spuščamo nazaj v desetletja. Najbolje nam jo lahko osvetli Viktor Kralj, ki je odložil glasbila pred nekaj leti, potem ko je prvič zapihal v bas še kot najstnik. Danes jih ima krepko čez osemdeset in je edini še živeči član prve godbe. Pri godbi se je torej aktivno udeleževal nad šestdeset let, dalj časa je bil tudi njen odbornik.

Prve korake mlade godbe je kmalu zaustavila vojna. Mnogi so morali na fronto in nekateri se niso več vrnili. Praktično je bilo treba vse začeti znova, pa tudi leta, ki so sledila, niso bila hvaležna. Slovenskih prireditelj je bilo med fašizmom za dalj časa konec in godba je lahko igrala le na procesijah in pogrebi. Godbo je tedaj vodil domačin, nadarjen samouk Danilo Kralj, leta 1938 pa jo je prevzel Franc Benčina. Z drugo svetovno vojno spet popolna prekinitve — vas se je z dušo in telesom predala narodnoosvobodilnemu gibanju. Mnogi, tudi iz godbeniške vrste, so padli, vendar kmalu je družbeno in kulturno življenje spet vzklilo. Vzklila je tudi godba «V. Parma», ki sta jo prva leta po osvoboditvi nekako izmenično vodila Franc Benčina in Danilo Kralj (do svoje prerane smrti leta 1962). Vse se-

veda ni šlo vedno gladko. Plime in oseke so vselej spremljale tudi godbo, ki se je po malem vedno borila s težavami, predvsem zaradi pomanjkanja ljudi. Po drugi strani je bilo tudi veliko zadoščenj. Prihajala so ob vseh vaških in izvenvaških nastopih, ob najrazličnejših priložnostih. Ze sama na sebi ima godba posebno moč. Prireditvam daje slovesnejši značaj. Žal je v javnosti še vedno zakoreninjena predstava, da sodi godba na pihala bolj k šagram in ljudskim veselicam, medtem ko bi se moralo uveljaviti prepričanje, da je lahko koncert godbenega orkestra prav tako pomembno kulturno-umetniško doživetje kot so koncerti drugih glasbenih ali vokalnih skupin.

Kadrovske in druge tehnične težave so trebenski godbi vedno preprečevale, da bi se kakovostno dvignila in dosegla vidnejše uspehe. Večkrat je prišlo do zamenjave kapelnika. Po smrti Danila Kralja je nekaj časa prevzel kmilo Sveto Grgeč, ki pa so ga druge dolžnosti in obveznosti kmalu odtegnile iz Trebč. Nato je godba spet nekaj let igrala doma in drugod pod vodstvom Franca Benčine. Po njegovi smrti leta 1970 so se na trebensko godbeno nebo spet zgrnili temni oblaki. V naslednjih letih je bilo nekaj dvi-

Viktor Kralj

gov in padcev, nekaj uspehov pa tudi razočaranj, ker ni bilo dovolj ljudi, ali ker ni bilo kapelnika. Pri vodstvu godbe sta se v teh letih zvrstila še Danilo Škrgat in Ernest Gruden. Godba je v svoji novejši zgodovini sodelovala, kot rečeno, na vseh vaških prireditvah in na raznih pomembnejših prireditvah širom po zamejstvu ter v matični domovini. S precejšnjim uspehom se je udeležila tudi dveh tekmovanj v Kopru in v Postojni.

Do tod spomini. Od tod naprej gredo načrti. Morda bogati kot še nikoli. V vrstah trebenske godbe je zavel dramilen in dražec veter, ki spodbuja k delu in izvajanja nove ideje. Če je bila doslej godba, pa naj je bila po svoji kakovosti kakršna koli že, nekaj nerazdružljivega z vaško skupnostjo, trdna točka v vaški kulturni stvarnosti in nepogrešljiv dejavnik vaškega življenja, zadobiva v novi perspektivi drugačno podobo, vsebino in vlogo. Njeni vodilni može — mladi predsednik Doro Možina, dolgoletni in zaslužni godbenik Giorgio Kralj in drugi, s katerimi smo prijetno kramljali o tem in onem — menijo, da je napočil čas, ko bi godba lahko prestopila vaške meje in postala nekaj širšega. Zavedajo se, da godba ne sme postati le sredstvo za poživitev šlager, prvomajskih budnic, ali za svečanostne pogrebe. V današnjem času vse kompleksnejših kulturnih zahtev in pretakanj, postanejo lahko tudi godbe tolmač globljih kulturno-umetniških potreb in posredovalec pomembnejših sporočil in užitkov. To pa pomeni, da se mora godba kakovostno krepiti in številčno rasti. Ena sama vas, pa naj bo v njej še toliko nadarjenih in postrtovalnih ljudi, bo težko dosegla takšen cilj. Nova težnja gre zato v smeri prostorske razširitve. In Trebenci predlagajo svojim sosedom vzhodnokraškega področja prav to. Učeno bi takšnim izbiram rekli interakcija kulturnih naporov. Po številu večja in po kakovosti bolj-

ša godba, ki bi zajemala vse vzhodnokraško področje, bi v našem kulturnem prostoru pomenila in dosegla veliko več, kot mala in šibka vaška godba.

Idejo trebenskih godbenikov z veseljem posredujemo društvom, ki delujejo od Opčin do Bazovice in pridružujemo se tudi njihovi želji, da bi društveni odbori res ukrepali in pozvali zlasti svoje mla-

Odbor godbe «Parma» vpisuje nove člane ob ponedeljkih, sredah in petkih od 18. do 20. ure v Ljudskem domu v Trebčah.

de člane, pa naj bodo moškega ali ženskega spola, da se aktivno vključijo v godbo.

Kot pomemben podatek moramo navesti, da je tehnično-umetniško vodstvo godbe Parma pred kratkim prevzel kapelnik Rado Škabar, po rodu iz Repna in bivajoč v Sežani. Dolgo let je uspešno vodil godbo na pihala iz Divače. Trebensko ponudbo je z navdušenjem sprejel in se lotil dela z dvajsetimi godbeniki, kolikor jih trenutno premorejo Trebče in desetimi mladimi, ki bodo kmalu lahko okrepili godbene vrste. Vse to pa še ni dovolj in od tod želja in vabilo, da bi se godba razširila.

Godbi na pihala «Viktor Parma» srčno voščimo, da bi svojo 70-letnico praznovala v drugačnih razmerah, številčno in kakovostno krepkejša.

D. Kalc

● Tea Košuta

(Nadaljevanje s 3. strani)

Mogoče zato, ker lahko že po nekaj mesecih vidijo rezultate, ker lahko že kaj tudi sami zaigrajo. Klavir pač ne potrebuje spremljave, sam sebi zadostuje in daje tako tudi učencu že takoj neko zadoščenje.

«Kot učiteljica, oziroma profesorica ste strogi? Vas imajo vaši učenci radi?»

«V glavnem mislim, da nisem stroga. Če pa sem, je to zato, ker bi jih želela čim več naučiti — torej v glavnem v njihovo dobro.»

«Kaj pa če bi vas vprašali za vaše načrte, jih imate že kaj?»

«Po pravici povedano, nimam, v tem času preveč časa, da bi lahko delala še načrte za bodočnost. Želim si predvsem, da bi ta moj, prvi tako pomembni nastop uspel, potem pa bomo videli.»

«Vsakdo izmed nas ima svoje želje, mlad človek pa še prav posebno. Kaj si vi na primer, kot mlada pianistka v tem trenutku najbolj želite?»

«Z našim domačim orkestrom sem že nastopila pred leti v Trstu. To je bilo zame lepo doživetje in tudi bogata življenjska izkušnja. Če bi bilo mogoče, bi seveda z njim prav rada še nastopila. Samostojno nastopati na svojem recitalu, je seveda veliko težje in morda tudi manj prijetno. Pa c tem sedaj zaenkrat niti ne razmišljam in niti časa nimam za to.»

«Se vam zdi, da je bila vaša pot do uspeha težavna, da ste imeli kot zamejska umetnica več težav, kot bi jih imeli sicer, če bi delali v matični domovini?»

«Mislim, da ne. Do sedaj je moja življenjska pot potekala še kar v redu. Opravljam delo, ki ga imam rada. Sedaj me čaka še tako pomemben nastop. Upam, da bom vse dobro opravila. Že jutri grem v Ljubljano, da malo poskusim tudi z orkestrom. Upam, da bo šlo in da ne bom razočarana niti mojih profesorjev, niti mojih učencev, niti naše publike.»

Kulturno prilogo sta pripravila

DUŠAN KALC in SANDOR TENCE

Trebenska godba leta 1963 ob proslavi 50-letnice

Prireditve v septembru

- Koncert TPPZ Pinko Tomažič v Križu na festivalu KPI
- KD Primorsko — izlet v Rezijo
- Nastop moškega zbora Fran Venturini in ansambla TOZD Lopovi v Zabrežcu na prazniku SSK
- Nastop mladinske folklorne skupine KD Rdeča zvezda na Proseku na prazniku FC Primorje
14. Seminar za animatorje gledaliških skupin v organizaciji ZSKD
- Nastop TFS Stu ledi v Barkovljah na festivalu KPI
12. KD Lonjer - Katinara in ŠD Adria prireditelja šagro
12. Mešani pevski zbor Lipa na seminarju v Tolminu
- Nastop ŽPS Stu ledi v Lonjerju na šagri
- KD Barkovlje — izlet na otok Krk
- Nastop moškega zbora Igo Gruden v Sesljanu ob srečanju zdravnikov iz zamejstva, koprškega in goriškega območja
- Nastop godbe iz Ricmanj na Dnevu kmetijstva v Boljuncu
- Gostovanje dramske skupine iz Sromelj pri Bre-

- žicah z veseloigro Županova Micka na Proseku kot gost AO J. Štoka
- Celovečerni nastop TFS Stu ledi v Portorožu
- Nastop godbe na pihala Breg na Dnevu kmetijstva v Boljuncu
- KD Slavko Škamperle in KD Union prirejata Praznik manderjerjev, nastop otroške folklorne skupine SKD Tabor
- SKD Tabor in knjižnica P. Tomažič — razgovor z ljubitelji slovenske knjige
- TPPZ Pinko Tomažič — celovečerni koncert v Bassano del Grappa
- Proslava ob 35. obletnici odkritja spomenika na Kontovelu in ob 10. obletnici odkritja spomenika na Proseku — sodelovali so zbor Vasilij Mirk, godbeno društvo Prosek, člani AO J. Štoka ter gojenci GM na Proseku
- Tržaški oktet gostoval v Volterri (Pisa) na mednarodni zborovski reviji
- Seznam gostovanj SSG po društvi v septembru z igro Partija remija
- Prosvetni dom na Opčinah
- Dom A. Sirk v Križu
- Dom Igo Gruden v Nabrežini
- Dom J. Ukmarja v Šklednju

ZEROWATT
Elektrogospodinski stroji

Balcor
(Lastnik S. VICINI)

5 LET
garancije
na vseh
delih

TRST
Ul. S. Maurizio 2
1. nad.
Tel. 796612

ČOK SILVANO

Pripravljen beton — pesek — gramoz
Prodaja na debelo:
gradbeni material — železo — opeke
izolacijski material

TRST — Bazoviška cesta — telefon: 55443 - 54680

OLIVIERI

Ulica Cipriani 78
telefon 83708

SHOW ROOM
Korzo Italia 58
telefon 85611

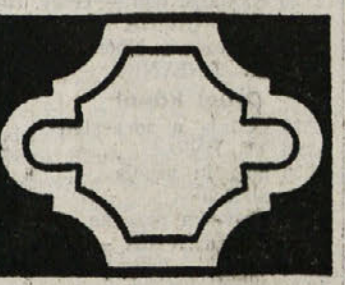
OPREMA ZA HIŠO IN URAD

Murri

- ◆ Zložljive podstrešne stopnice
- ◆ Gradbeni ter izolacijski material
- ◆ Ploščice
- ◆ Sanitarije
- ◆ Železnina
- ◆ Ognjišča — Kamini z instalacijo toplega zraka in vode

ZGONIK, DEVINŠČINA 2/A
Telefon 225-783

ROLICH

NABREZINA
Kamnelom 35/e
Tel. 20-03-71

KERAMICNE PLOŠČICE
SANITARIJE

Zasteklitve Lauro

Izdelava in montaža:

- aluminijastih zasteklitve s posebnim termičnim rezom
- aluminijaste rolete in polkna
- zunanja zložljiva vrata
- kovinske police
- barvanje v peči 180°

TRST — Industrijska cona — III Est
Telefon 820-016

Trgovina ROSIZH BRUNO
TRST — Ul. Palestrina 5 — Tel: 768-059

OLIVETTI IN DRUGE ZNAMKE

- Pisalni stroji
- Računalniki po neprekosljivih cenah
- Oprema

Toplota in udobje

Res je, da danes kamin ni več najprimernejše sredstvo za ogrevanje, lahko pa vseeno pomaga pri reševanju problema mrzlih zimskih večerov in obenem zna ustvariti prijetno psihološko vzdušje.

V pravem pomenu besede se kamin prvič pojavi v srednjem veku. Prične se tako njegov razvoj, ki se še danes ni zaključil. V teku stoletij je vedno igral različno vlogo, vedno je bil neoporečno središče doma. Občutil je vplive raznih umetnostnih smeri. Te so vplivale na njegovo obliko, ga bogatile z okraji, okusnimi in elegantnimi linijami. Prav moderni stil pa bo tisti, ki mu bo povrnil tradicionalno obliko in ga, izpopolnjenega z vsemi dosežki moderne tehnologije, ponovno vključil v domače okolje. Opažamo tako centralne kamine, kamine z ločenim ali vključenim dimnikom, kamine, ki so postavljeni pod okno, s stranskimi cevmi, kamine, ki so dvignjeni nad pod ali pa so enostavno zarezani v steno, kamine iz bleščečega jekla, posebnega stekla, lesa ali preprosto zidane. Vse pa označuje skupna lastnost: dajati domu svetlobo, intimnost in toploto.

Za postavitev dobrega kamina obstaja vsekakor vrsta pravil, od katerih so tri osnovna:

1. paziti je treba, da se razni deli kamina harmonično ujemajo;
2. paziti je treba, da je dimnik zelo visok in vsekakor ne nižji od šestih metrov;
3. skrbeti je treba za pravilno kroženje zraka.

To so osnovni podatki za postavitev kamina, elementa, ki je sam po sebi zelo skromen, a ki je bil v teku stoletij podvržen čezmernemu sijaju in prebogatemu okraju, ki je skoraj vedno zavzemal osrednji prostor v sobah in zato tudi služil kot njih centralni okras in obenem kot središče, okrog katerega se je odvijalo domače življenje.

Pri gradnji kamina lahko vsako sprostilo svojo fantazijo in izbira med najrazličnejšimi oblikami in materiali tja do montažnih delov, ki jih danes tržišče nudi v veliki izbiri. Izdelati predračun za tak strošek pa je dejansko nemogoče. Nanj namreč vpliva vse preveč elementov in vsak je izredno spremenljiv.

Vedno pa je treba upoštevati varnostne norme, ki jih izdelovalci in prodajalci toplo priporočajo. Za postavitev vseh tistih sistemov za ogrevanje, ki zahtevajo napeljavo, je bolje, da se zupamo sposobnosti in izkušnji tehnikov, ki so tudi v stanju izpolnjevati vse številne zakonske dispozicije, ki danes urejajo »problem ogrevanja«.

Ko smo na podlagi naših potreb, karakteristik prostorov, ki jih nameravamo ogrevati, in naših okusov izbrali svoj kamin, nikar ne pozabimo, da proizvajajo toploto stane, danes bolj kot kdajkoli — badočnost pa je precej meglena — in tudi če nismo več navajeni misliti na skupno korist, se vendarle potrudimo in se spomnimo, da so plin in naftni proizvodi danes med prvimi vzroki ogromnega deficita državne blagajne in da smo konec koncev država »MIs«.

ŽELEZNINA LORENZO

- električni kabli
- brusilke Star - Bosch
- trapani Bosch

TRST — Fernetiči, 14

Selva ARREDAMENTI

MODERNO IN
STILNO
POHISTVO
LESTENCI
ZAVESE
PREPROGE

Strankam na razpolago opremljen laboratorij in tehniki za vsako potrebo pri opremljenosti doma.

34074 TRZIC — Ul. Valentinis 18 (0481) 72395

Vaillant
SIABS s.p.a.

Stenski kotli in boilerji na plin

Consoli zastopnik, asistenco in nadomestni deli:
Podjetje GIARETTA LUIGI

23126 TRST — ULICA G. VERGA 16 — TEL. 040/574-310

BOLTERI ARREDAMENTI

OPREMA ZA DOM - URAD - TRGOVINO - SKUPNOST
ZASTEKLITVE IN PREMIČNE STENE IZ ALUMINIJA

Ulica Trieste - nasproti letališča v Gorici
Telef. 0481/83873

thermoformiture s.d.f.

UL. NAZIONALE 180 - TEL. (040) 213495
34016 OPCINE — TRST

TEHNIČNA ASISTENZA
IN PRODAJA

Buderus

KOTLI - PLIN - PLINSKO OLJE
POLIGORIVA

GAS
CUSS
HEIZ
KESSEL

Lamborghini

GORILNIKI - KOTLI
SONČNI PANOJI
VODNE-NAPELJAVE

giorgio adam

UL. SETTEFONTANE, 95 - TELEFON 945070

medeninaste postelje za zlate sanje

casa del materasso di OSMO

Vzmetnice PERMAFLEX, mreže ONDAFLEX, udobni SUPERMOLLEGGIATI GOMMAPIUMA Pirelli: vse kar pač človek potrebuje, da se v redu spočije. Sedaj pa vas Casa del Materasso vabi na izredno razstavo medeninastih pozlačenih postelj, modernih in v stilu, za eno ali dve osebi. Vse prav gotovo čudovito zato, da bo vaša spalnica še bolj nova in elegantna.

Casa del Materasso: ne samo za dobro spanje, pač pa tudi za lepo spanje.

Ul. Italo Svevo 6 (nasproti ladjedelnice sv. Marka) — LASTNI PARKIRNI PROSTOR

ISOVER JE TU

Za izolacijo podstrešja ISOVER RCB

JE TU
Za izolacijo z zunanje strani s sistemom POYTON ISOVER

JE TU
Za izolacijo sten z notranje strani CALIBEL

JE TU
Za izolacijo cevi CAPPELLE TEL 371

ISOVER. Izolacijska sredstva za termično in akustično izolacijo iz steklene volne podjetja Balzaretto Modigliani

Lumi d'Arte

TRST
Salita di Grotta 6/a, 8/a
Tel. 040/422491

- obrtniška izdelava vseh vrst senčnikov po naročilu
- na blagi ves potreben material, da sami izdelate senčnike
- predmeti za opremo in darila

PODJETJE

Alojz Daneu

- Prodaja gradbenega materiala
- Lesa
- Izolacijskega materiala
- Železnine in drugo

OPCINE — Proseška ul. 13
Tel.: 211044

AVTOPREVOZI
IN PRODAJA GRADBENEGA MATERIALA

STARC RICCARDO

Preskrbljen prevoz

TRST — FERNETICI
300 m od meje zraveni avtoodpada R.M.F.

TEL.: 040/829-235

KOVINSKE ZASTEKLITVE **DOLINA**

- premična in klasična vrata
- verande
- okna
- brezplačni predračuni

TRST — Dolina 271 — tel. 228769

SERVIS IN ASISTENZA

Blasi Luciano

Kotli in ogrevanje ter boilerji na plin
Vzdrževanje in originalni nadomestni deli

JUNKERS
Gruppo BOSCH

e.i.m. leblanc
TRIPLEX Idrogas

BIKLIM
MANTOVA — TARANTO

TRIPLEX S. DUVAL

Trst — Ul. Molino a vento 59/A — tel. 040/741-866

polieri moquette

bogata izbira preko 800 razstavljenih preprog oddelek zidnih tepet

Takojšnja dobava

URADNI DOBAVITELJ
KULTURNEGA DOMA V GORICI

TRST
Ul. dei Bonomo 5-A
(vogal Dreher)
Telefon 569285

OB ODPRTJU MUZEJA V RAVNU

Zgodovinska torkla spominja na trde dni

Nekoč je bilo na področju slovenske Istre veliko oljk. Pozeba I. 1929 je opravila svoje. Pri obiranju oljk je delalo veliko ljudi. Bilo je to težavno delo.

RAVEN — Oljke so bile že od nekdaj pomembne sadež za prebivalce Istre. Mastili in stiskali so jih v iz njih pridobivali olje v vsaki vasi. Vsak zaselek z nekaj hišami je imel svoj mlin — torklo za oljke. Danes so torkla za pridobivanje oljnega olja že svojevrstna zgodovinska redkost. Prav zaradi tega so se v piransko-pomorsko muzej »Sergej Mašera« odločili, da so v prenovljeni Tordini hiši v Ravnu pred dnevi odprli tak 300 let star (lesen) mlin za mletje in stiskanje oljk in na ta način ohranili še en delček zgodovine slovenske Istre.

Pred veliko pozebo leta 1929 je bilo v slovenski Istri okoli 300 tisoč oljk, po zadnjih podatkih iz leta 1955 pa je na tem območju še 120 tisoč dreves. Mlinov za oljke je manj, so pa nekaj povsem drugače v primerjavi z zgodovinsko torklo v Tordini hiši v Ravnu. Večina oljarn s kamnitim mlinom in lesenim prešo, kakršna je oljarna v Ravnu, je nastala v 18. in 19. stoletju. Takrat je oljarstvo v Primorju doživljalo pravi razcvet. Pobiranje oljk je bilo takrat pomembno opravilo, kot je danes na primer trgatve. Oljke so pobirali tudi otroci, prihajali pa so na pomoč tudi sezonski pobiranci in delavci v torklah. Sadeže so nabirali v vreče — balije — ki so si

jih privežali okoli vratu in jih polne pretresali v večje vreče in brente. Doma so oljke očistili, jih stresli v posebne čebre, potresli s soljo, da se ne bi pokvarile. Obiranje oljk je bilo garaško delo, vendar obirači niso pozabili na veseljačenje, pili in peči so kot za praznik.

Oljke so najprej zmleli z velikim mlinškim kamnom, ki so ga obračale domače živali (konj, osel ali govedo). Ker so živali hodile neprestano v krog, so jim morali čez oči privežati enačkar, da se jim ne bi zavrtelo v glavi. Torklar je moral paziti, da so oljke enakomerno drsele pod mlinškim kamen. Z zmleto »pasmaš« so napolnili »sporte« — okrogle vreče pletene iz konoplje vrvi in potem te sporte postavili pod prešni kos. Zmečkane oljke so najprej prelili s krogom, ki so ga sprosti segrevali v bližnjem ognju. Tako, tako da se je olje lažje ločilo sadežev. Potem so oljke stisnile moške stiskati prešni vijak in tako je začelo olje, pomešano z vodo odtekati v sod (fatur), nameščen pod prešo. Olje z vodo so kuhali v bakrenih kotlih, ki so viseli nad ognju. Na vrhu kotla, toliko časa, dokler ni prišlo v kotlu cvrčati, kar je pomenilo, da je vsa voda izhlapela. Takrat je bilo delo končano in olje nared. Spravili so ga v kamnite posode — v kamne. Tisti starejši ljudje, ki so si okusili tako pripravljeno oljčno olje, vedo povedati, da je neprimerno boljše, da lepše diši in da je lepše barve. Goščo (morklo), ki je ostala v sodu na dnu, pa so uporabljali za mazanje ali pri voharjih, za zdravljenje živine. In tudi pri njej se je bila menda učim kotička. Z ostanki oljk, namreč s peškami, ki im pravijo neglice, so krmili prašiče, ali pa kurili. Tako so prešli ves čas od svete Katarine na tja do pusta, vsak dan od zore do poznih večernih ur. Lastnik oljarne je vedel čelo in nadi, zoroval mletje. Tisti, čigar zrnje so mleli, pa je moral kuriti peč za segrevanje vode, oblivali sporte in poskrbeti za hrano torklarjem. Ti so lahko zaslužili v denarju ali v naravnih oblikah — olju.

Stare lesene preše s kamnitimi mlinškim kamni sočasoma nam domačih z vedno bolj sobodnimi oljarskimi pripravami. Dve pozebi sta opravili svoje in mlinarsko je oljarstvo opustil, ker je bilo oljk manj. Pri kornski Aerarji sicer nadrtje, da bodo začeli obnavljati oljčne nasade. Tudi v oljarstvu je sedaj delo neprimerno lažje. Napredek je prinesel tudi na tem področju veliko novega.

BORIS SULIGOJ

Preobilna letina

Pravijo, da se kmeti nikoli ne pritožujejo nad preobilno letino, in to je povsem razumljivo, če jemljemo v postev izreden trud in veliko sredstva, ki jih mora kmet vlagati, da mu zemlja rodi. In vendar se letos čujejo tudi glasovi, da je letina preobilna. Iz švice prihajajo vesti, da so nekateri premožnejši vinogradniki imeli toliko letino, da jim je zmanjkalo vse posode in so morali začasnito točiti v bazene. Pa tudi iz Avstrije, konkretno iz Gradišanske prihajajo podobne vesti, ki pa jih spremljajo tudi negativne priporočila.

V kraju Vorištan na Gradiščanskem je zrastle buče, ki tehtajo 47 kg. To je zares izreden »pridelok«. Saj meri njen obseg 180 cm. Toda buče od 30 do 40 kg niso bile letos nikakršna redkost. Seveda je to odvisno od polja in plodjeda. Toda tudi sama priroda je bila tokrat izredno plodna. V Fortnari na Gradiščanskem se je nekemu gobarju sreča izredno nasmešila: našel je 3,5 kg težkega jurčka, njegov kolega pa je našel jurčka, ki je tehtal 3 kg.

RADIO VELE

NEDELJA, 17. OKTOBRA 1982

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

10.30 Koncert za jutri
11.55 Sledovi časa
12.15 Zelena linija
13.00 TV DNEVNIK
14.00 V teku nedelje
14.10 Sportne novice
15.55 Discoring
16.45 Muppet Show
17.20 Fantastico bis
18.30 90. minuta
19.00 Nogometno prvenstvo
20.00 TV DNEVNIK
20.30 Parmska kartuzija
21.30 Sportna nedelja
23.25 TV DNEVNIK

Drugi kanal

11.45 TV film — Idin doktor
12.10 Opoldanski program
13.00 TV DNEVNIK
13.30 Carovnice ne jočejo
15.10 Biliz — spektakel, šport in kviz
15.45 Sportne novice
17.00 Ameriška Hit Parade
18.00 Nogometno prvenstvo
18.45 DNEVNIK — gol flash
19.50 TV DNEVNIK
20.00 Nedeljski sprint
20.30 G. B. Show — 3. del
21.45 Hill Street ponoči in podnevi
22.45 Speciale Mixer — dokument
23.35 Problemi mladih handikaprancov

Tretji kanal

11.45 Srečanje z Mel Lewis in Bobom Mintzjem
15.00 Neposredni športni prenos
17.25 »Canta che non ti passa«
17.55 Kantavtorji danes in jutri
19.00 TV DNEVNIK
19.15 Džezni šport
19.35 Jazz prva ljubezna
20.40 Sportna oddaja
21.40 Mednarodno srečanje s kinom
22.10 TV DNEVNIK
23.30 Nogometno prvenstvo A lige

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

8.10 Živ žav — otroška matineja
8.55 Človekova glasba
9.50 Skag, ameriška nad.
11.10 TV kazipost
11.30 Slovenski pibalni orkestri
12.00 Kmetijska oddaja
13.00 Poročila
14.40 Afriška zgodba
14.50 Poročila
16.35 Rokomet: CZ - Črvenka
17.55 Sportna poročila
18.10 Sestanek v nebotičniku
19.25 TV in radio noč
19.30 Zrno do zrna
20.00 Partizanska sola
21.15 Športni pregled
21.45 Človek brez meje

KOPER

17.00 Pogled v prihodnost — dok. oddaja
18.00 Visoki pritisk — zabavno-glasbena oddaja
19.00 Priljubljeno tišini
19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice

TRST A

8.30, 13.00, 14.00, 19.00 Poročila;
8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša; 9.45 Veliki orkestri; 10.00 Poslušali boste; 10.30 Mladinski oder; »Emil in detektivi«; 11.00 Se-stanek z...; 11.15 Naborna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 in 13.20 Glasba po želji; 14.10 Nedeljski zvon; 14.50 Sport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prirediteljev.

RADIO 1

8.00, 10.12, 13.00, 17.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 8.30 Jutranja oddaja; 8.30 Nasa zemlja; 10.15 Domovica in...; 11.00 Permette, cavallo?; 11.15 Glasbena oddaja; 13.30 Paola Pitagora predstavlja; 15.20 Pool sportivo; 16.58 Zeleni val.

LJUBLJANA

6.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00 in 23.00 Poročila; 6.15 Danes je nedelja - Rekreativna; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Zdravo, tovariši vojaki; 7.40 Vedri zvoki; 8.07 Radijska igra za otroke; 9.05 Še pomni-te, tovariši; 10.05 Nedeljska matineja; 11.00 Naši poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in zabavna glasba; 13.20 Za kmetijske proizvajalce; 14.05 Humoreska - C. Dickens; 14.15 Pickwickove zapuščine; 14.40 Pihalne godbe; 15.10 Pri nas doma; 15.30 Nedeljska reportaža; 15.55 Listi iz notesa; 16.15 Minute za EP; 16.20 Gremo v kino; 17.05 Prihvaljene opere melodije; 17.50 Zabavna radijska igra - Goran Babič; Avstop; 18.50 Minute za EP.

KOPER

(Italijanski program)
7.30, 12.30, 18.30 Radijski dnevnik; 10.30, 13.30 Poročila; 6.00 - 9.30 Glasba za dobro jutro; 7.15 Horoskop; 7.50 Domenicollage; 8.33 Pesem tedna Radija Koper; 9.30 Lucianovi dopisniki; 10.32 Glasbe-

TEDENSKI SPORED JUGOSLOVANSKE TELEVIZIJE

TOREK, 19. oktobra 1982

LJUBLJANA

8.35, 10.35, 15.55 TV v soli; 17.10 Poročila; 17.15 Lolek in Boček; 17.25 Praznični dnevi slovenske folklore; 17.55 Pisani sveti; 18.25 Obzorje; 18.40 Čas, ki živi; 19.10 Risanka; 19.24 TV in radio noč; 19.30 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 20.00 Vpliv mladih pri odločanju; 20.40 Propagandna oddaja; 20.45 Berlin - Alexanderplatz; 21.45 V znamenju.

KOPER

13.30 Odprta meja; 16.30 Odprta meja - ponovitev; 17.00 TV Sola; 17.30 Z nami pred kamero - TVD - Novice; 18.00 Strah vlada svetu; 19.00 Aktualna tema; 19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice; 20.15 Šepet v temi - celov. film; 21.45 TVD - Danes; 21.30 Crystallos film iz gorskega festivala.

SREDA, 20. oktobra 1982

LJUBLJANA

8.35, 10.35 TV v soli; 17.35 Poročila; 17.40 Ciciban dober dan; 17.55 Gusarji kapitana Gancha; 18.25 Obzorje; 18.40 Za pesmijo v Slavonijo; 18.45 Risanka; 19.24 TV in radio noč; 19.25 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 20.00 Borstnikovo »srečanje«; 22.05 V znamenju.

KOPER

13.30 Odprta meja; 16.30 Odprta meja - ponovitev; 17.00 TV Sola; 17.30 Z nami pred kamero; 18.00 Film - ponovitev; 19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice; 20.15 Šepet v temi - celov. film; 21.45 TVD - Danes; 21.30 Crystallos film iz gorskega festivala.

ni prostor; 10.40 Mozaik; 11.30 Kim, svet mladih; 12.00 Sedem plus sedem; 12.10 Glasba po želji; 12.50 Nazdravimo z...; 14.30 Glasbeni sejem; 15.30 Vrtljak jugoslovanskih motivov; 16.30 Crash; 17.45 Glasbeni dnevnik; 18.30 Sportna nedelja.

RADIO 1

8.00, 10.12, 13.00, 17.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 8.30 Jutranja oddaja; 8.30 Nasa zemlja; 10.15 Domovica in...; 11.00 Permette, cavallo?; 11.15 Glasbena oddaja; 13.30 Paola Pitagora predstavlja; 15.20 Pool sportivo; 16.58 Zeleni val.

LJUBLJANA

6.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00 in 23.00 Poročila; 6.15 Danes je nedelja - Rekreativna; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Zdravo, tovariši vojaki; 7.40 Vedri zvoki; 8.07 Radijska igra za otroke; 9.05 Še pomni-te, tovariši; 10.05 Nedeljska matineja; 11.00 Naši poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in zabavna glasba; 13.20 Za kmetijske proizvajalce; 14.05 Humoreska - C. Dickens; 14.15 Pickwickove zapuščine; 14.40 Pihalne godbe; 15.10 Pri nas doma; 15.30 Nedeljska reportaža; 15.55 Listi iz notesa; 16.15 Minute za EP; 16.20 Gremo v kino; 17.05 Prihvaljene opere melodije; 17.50 Zabavna radijska igra - Goran Babič; Avstop; 18.50 Minute za EP.

KOPER

(Italijanski program)
7.30, 12.30, 18.30 Radijski dnevnik; 10.30, 13.30 Poročila; 6.00 - 9.30 Glasba za dobro jutro; 7.15 Horoskop; 7.50 Domenicollage; 8.33 Pesem tedna Radija Koper; 9.30 Lucianovi dopisniki; 10.32 Glasbe-

LJUBLJANA

8.35, 10.35, 15.55 TV v soli; 17.10 Poročila; 17.15 Lolek in Boček; 17.25 Praznični dnevi slovenske folklore; 17.55 Pisani sveti; 18.25 Obzorje; 18.40 Čas, ki živi; 19.10 Risanka; 19.24 TV in radio noč; 19.30 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 20.00 Vpliv mladih pri odločanju; 20.40 Propagandna oddaja; 20.45 Berlin - Alexanderplatz; 21.45 V znamenju.

KOPER

13.30 Odprta meja; 16.30 Odprta meja - ponovitev; 17.00 TV Sola; 17.30 Z nami pred kamero; 18.00 Film - ponovitev; 19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice; 20.15 Šepet v temi - celov. film; 21.45 TVD - Danes; 21.30 Crystallos film iz gorskega festivala.

SREDA, 20. oktobra 1982

LJUBLJANA

8.35, 10.35 TV v soli; 17.35 Poročila; 17.40 Ciciban dober dan; 17.55 Gusarji kapitana Gancha; 18.25 Obzorje; 18.40 Za pesmijo v Slavonijo; 18.45 Risanka; 19.24 TV in radio noč; 19.25 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 20.00 Borstnikovo »srečanje«; 22.05 V znamenju.

KOPER

13.30 Odprta meja; 16.30 Odprta meja - ponovitev; 17.00 TV Sola; 17.30 Z nami pred kamero; 18.00 Film - ponovitev; 19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice; 20.15 Šepet v temi - celov. film; 21.45 TVD - Danes; 21.30 Crystallos film iz gorskega festivala.

TRST A

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 14.00, 17.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Almanah; Do-daj življenje letom, ne samo leta življenju!; 8.45 Glasbena matineja; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poldnevni glasovi po stezah spominov; 12.40 »Pesem v prijateljstvu 1980«; 13.20 Gospodarska problematika; 14.10 Roman v nadaljevanjih »Galjot«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Sport; 16.00 Beseda in glasba v največjih smereh rocka; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Od Milj do Devina.

RADIO 1

8.00, 10.12, 13.00, 17.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 8.30 Jutranja oddaja; 8.30 Nasa zemlja; 10.15 Domovica in...; 11.00 Permette, cavallo?; 11.15 Glasbena oddaja; 13.30 Paola Pitagora predstavlja; 15.20 Pool sportivo; 16.58 Zeleni val.

LJUBLJANA

6.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00 in 23.00 Poročila; 6.15 Danes je nedelja - Rekreativna; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Zdravo, tovariši vojaki; 7.40 Vedri zvoki; 8.07 Radijska igra za otroke; 9.05 Še pomni-te, tovariši; 10.05 Nedeljska matineja; 11.00 Naši poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in zabavna glasba; 13.20 Za kmetijske proizvajalce; 14.05 Humoreska - C. Dickens; 14.15 Pickwickove zapuščine; 14.40 Pihalne godbe; 15.10 Pri nas doma; 15.30 Nedeljska reportaža; 15.55 Listi iz notesa; 16.15 Minute za EP; 16.20 Gremo v kino; 17.05 Prihvaljene opere melodije; 17.50 Zabavna radijska igra - Goran Babič; Avstop; 18.50 Minute za EP.

KOPER

(Italijanski program)
7.30, 12.30, 18.30 Radijski dnevnik; 10.30, 13.30 Poročila; 6.00 - 9.30 Glasba za dobro jutro; 7.15 Horoskop; 7.50 Domenicollage; 8.33 Pesem tedna Radija Koper; 9.30 Lucianovi dopisniki; 10.32 Glasbe-

LJUBLJANA

8.35, 10.35, 15.55 TV v soli; 17.10 Poročila; 17.15 Lolek in Boček; 17.25 Praznični dnevi slovenske folklore; 17.55 Pisani sveti; 18.25 Obzorje; 18.40 Čas, ki živi; 19.10 Risanka; 19.24 TV in radio noč; 19.30 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 20.00 Vpliv mladih pri odločanju; 20.40 Propagandna oddaja; 20.45 Berlin - Alexanderplatz; 21.45 V znamenju.

KOPER

13.30 Odprta meja; 16.30 Odprta meja - ponovitev; 17.00 TV Sola; 17.30 Z nami pred kamero; 18.00 Film - ponovitev; 19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice; 20.15 Šepet v temi - celov. film; 21.45 TVD - Danes; 21.30 Crystallos film iz gorskega festivala.

SREDA, 20. oktobra 1982

LJUBLJANA

8.35, 10.35 TV v soli; 17.35 Poročila; 17.40 Ciciban dober dan; 17.55 Gusarji kapitana Gancha; 18.25 Obzorje; 18.40 Za pesmijo v Slavonijo; 18.45 Risanka; 19.24 TV in radio noč; 19.25 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 19.55 Vreme; 20.00 Borstnikovo »srečanje«; 22.05 V znamenju.

KOPER

13.30 Odprta meja; 16.30 Odprta meja - ponovitev; 17.00 TV Sola; 17.30 Z nami pred kamero; 18.00 Film - ponovitev; 19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice; 20.15 Šepet v temi - celov. film; 21.45 TVD - Danes; 21.30 Crystallos film iz gorskega festivala.

PONEDELJEK, 18. OKTOBRA 1982

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

12.30 Sola in vzgoja — Zgodovina italijanskega vrta
13.00 Knjižne novice
13.30 TV DNEVNIK
14.00 TV film iz serije MASH
14.30 Posebna oddaja iz parlamenta
15.30 Trapper — poseg v silo
16.20 Sportna oddaja
17.20 Con un colpo di bacchetta
18.20 Kulturna oddaja
18.50 Sandra Mondaini in Raimondo Vianello
19.45 Almanah jutrišnjega dne
20.00 TV DNEVNIK
20.30 Najdaljši dan — celov. film.
21.10 TV DNEVNIK
23.00 Srečanje s kinom
23.40 TV DNEVNIK

Drugi kanal

12.30 Oddaja o zdravstvu
13.00 TV DNEVNIK
13.30 Sola in vzgoja
14.00 Sola in vzgoja
16.30 Univerza popevke
17.30 TV DNEVNIK — flash
17.40 Omni — nove meje
18.25 Prosti kotiček
18.50 TV film — I professionals
19.45 TV DNEVNIK
20.30 Sinovi in ljubimci
21.30 Dvajset let po vatikanskem koncilu
22.35 Strah pred nepredvidnim
23.00 Protestantizem
23.55 TV DNEVNIK

Tretji kanal

16.45 Nogometno prvenstvo A in B lige
19.00 TV DNEVNIK
19.30 Željni šport
20.05 Sola in vzgoja
20.40 Kako govori italijanski film
21.30 Potovanje v mesto
22.00 TV DNEVNIK
23.35 Ponedeljkov proces

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

17.00 Poročila
17.05 Povezave — ameriška poljudnoznanstvena serija
17.55 Muzej Makedonije: Kruševo
18.25 Obzorje
18.45 Pop godba
19.20 Cik - Cak
19.24 TV in radio noč
19.25 Zrno do zrna
19.30 TV DNEVNIK
19.55 Vremenske razmere
20.00 Zrcalo — drama
21.00 Ali se med soboj dovolj poznamo
21.45 V znamenju

KOPER

13.30 Odprta meja
16.30 Odprta meja - ponovitev
17.00 TV Sola
17.30 Z nami pred kamero - TVD - Novice
18.00 Strah vlada svetu
19.00 Aktualna tema
19.30 Z nami pred kamero - TVD - Stičice
20.15 Šepet v temi - celov. film
21.45 TVD - Danes
21.30 Crystallos film iz gorskega festivala

teden potrošnika

COOP IZZIVA DRAGINJO

semensko olje Rustichella 1 l	olivno olje Sagra 1 l	Buitoni zdrabne testenine	bela moka '00'	riž Curti RB	kocke za juho Knorr konf. po 10	mineralna voda 1 l S. Pellegrino	piščanec AIA domač 1 kg	Pirelli plišaste rokavice	pršut kuhan in pečen
870	2470	890	440	950 g 990	640	260	2880	990	10 dkg 879
sveža jajca 55/60	milo Vidal Natura	Scottex toaletni papir 10 rol	maslo Giglio	sir »latteria«	parmezan reggiano Castelli s/v 10 dkg	jajčne testenine Mantovano	švicarska čokolada 4 kosi po 80 g	Barilla krhko pecivo 380 g	pecivo Fabbri
konf. 590 6 kom.	130 g 420	2690	10 dkg 518	10 dkg 459	1099	250 g 690	1980	1140	kos 150
Zaini bonboni 250 g	Santa Rosa marmelada 400 g	Ambrosoli med 500 g	mleta kava Meseta 200 g	Hausbrandt kava 500 g	grah Cirio	Star mezga	Calvé majoneza v stekl. vazi	Simmenthal tun 170 g	Vividop šampon
1490	1180	2590	1290	3980	410 g 590	400 g 420	250 g 990	1490	790
Barilla paradižnikova omaka	Lines Liberty vložki 20 kosov	Domopak 12 m	Cuki aluminijasta rola 8 m	Mentadent P zobna pasta vel. form.	Pampers vložki - vel. format	Scala milo za pranje konf. 3 kosi	Gibbs zobne ščetke	mleko Corona del. posneto	Vallé Kraft margarina
120 g 490	1290	790	980	1190	13480	890	880	1480	200 g 660
Dover Kraft v kozarcu 200 g	Ramek sirčki 8 kosov	salama ps domača	mortadela ps	Ponti vinski kis	hrenovke Principe konf. 4 kom.	grah Iglo zamrznjena 1 kg	špinacea Iglo zamrznjen 1 kg	Algida torta Astoria	Algida Bon

NOGOMET

V PRVI ITALIJANSKI LIGI

NAMIZNI TENIS

VČERAJ V ŽENSKI A LIGI

Domači šport

Veliko zanimanje za tekmo v Vidmu

K Udineseju prihaja v goste Juventus - Tudi v Milanu zelo pomembno srečanje Inter-Napoli - Sampdoria igra v Turinu

Kot običajno je tudi ta teden preveval italijanski nogomet na najvišji ravni val polemik. Grozila pisma, obtožbe na račun sodnikov, groba igra, itd., so bile teme, ki se redno pojavljale na prvih straneh športnih dnevnikov. Danes pa bo drugače, saj bo spet »spregovorila« igra.

Današnji dan obeta prav zanimive tekme. Na prvo mesto bi vsakek postavili srečanje med Interjem in Napoliom v Milanu, saj bo ta tekma o marsičem odločala. Inter mora dokazati, da je njegov naskok na državni naslov upravičen. Napoli pa mora nujno zbrati kako točko, sicer bi bil v še večji krizi, kot je. Zanimivo bo tudi v Turinu na srečanju med Torino in Sampdorijo, pa v Avellinu, kjer bo gostovala Fiorentina, ki jo na pot tudi spremlja val polemik.

Udinese bo tokrat igral na domačem igrišču. V goste prihaja nič manj kot Juventus, kar zagotavlja pravi nogometni spektakel. Zato je veliko zanimanje za to tekmo vsekar upravičeno, nadejati se moramo samo še tega, da bo tudi igra na višini, kar pa renome obeh moštev brez nadaljnega zagotavlja.

DANAŠNJI SPORED
Avellino - Fiorentina; Catanzaro - Ascoli; Genoa - Cagliari; Inter - Napoli; Pisa - Verona; Roma - Cesena; Torino - Sampdoria; Udinese - Juventus.

Italijanska B-liga

DANAŠNJI SPORED
Bari - Pistoiese; Bologna - Lazio; Campobasso - Atalanta; Catania - Varese; Cavese - Arezzo; Como - Palermo; Cremonese - Foggia; Monza - Milan; Perugia - Lecce; Sambenedettese - Reggina.

Triestina bo skušala obdržati prvo mesto

Po današnjem kolu prvenstva tretje italijanske nogometne lige C-1 bo marsikaj razčističen. Zvedeli bomo, če je Triestina zares tako močna kot so pokazala vrva kola. ali je bil izkupiček osmih točk le naključje. Dejstvo je, da se od pravljaljo Tržačani na nevarno gostovanje v Vicenzo, kjer bodo igrali proti istoimenskemu moštvu, ki je glavni favorit za prestop v B-ligo.

Triestina gre na pot optimistično razpoložena. Trener Buffoni je v srednji tekmi proti Goriziji »pripravljen« nastop vsem standardnim no-

KOŠARKA

DANES V PRVI ITALIJANSKI LIGI

Tržaški Bic proti Scavoliniju

V moštvo Pesara, ki ga trenira Petar Skansi, igra tudi Kičanović in Jerkov - Goriški San Benedetto na težkem gostovanju v Rimu

Za naše ljubitelje košarke bo gotovo današnje središnje srečanje v prvi italijanski košarkarski ligi v Trstu, in sicer med domačim moštvom Bic in Scavolinijem iz Pesara.

Zanimivo je, da po treh kolid imata obe ekipe le po dve točki. Če je bilo to za tržaško petko tudi pričakovati, pa nedvomno preseneča dosedanj skromni obračun Skansijskih varovancev, ki so v minulem prvenstvu nizali zmago za zmago in so se tudi uvrstili v finalni dvojbo za državni naslov z milanskim Bilyjem. Skansijsko moštvo pa je v letošnjem prvenstvu začelo dokaj slabo. Izgubilo je prvi dve srečanju, nato si je delno opomoglo proti Carreri. Tržačani so končno igrali bolje tudi Jerkov, ki je v prvih dveh tekmah razočaral. Boljšo formo je ujel tudi Kičanović, ki je v prvem srečanju v Trstu so seveda košarkarji iz Pesara favoriti, toda tudi Tržačani niso brez

DANAŠNJI SPORED (17.30)
BIC TRST - Scavolini; Billy - Ford; Honky - Simudry; Caviga - Cidneo; Latte Sole - Berloni; Peroni - Lebole; Bancoroma - SAN BENEDETTO; Carrera - Binova.

Udinese - Cantine 83:73
V antiprvenstvenem srečanju 4. kola italijanske košarkarske A-2 lige je včeraj vidensko moštvo premagalo ekipo Cantine Rimine z 83:73.

1. JUGOSLOVANSKA LIGA

Podvig Olimpije Derbi Zadru

V 3. kolu prve jugoslovanske košarkarske lige je ljubljanska Olimpija poskrbela za lep podvig. Ljubljancem so namreč v Sarajevu premagali domačo Bosno z 89:88 (53:48). Najboljši v Olimpijinih vrstah je bil Vilfan, ki je dosegel kar 32 točk. Dobro je igral tudi Polanec (25).

Derbi včerajšnjega kola pa je bil v Zadru, kjer je domače moštvo premagalo zagrebško Cibono. Državni prvaki so tako po treh kolid še brez točke.

IZIDI 3. KOLA
Bosna - Olimpija 88:89
Šibenka - C. zvezda 95:94
Zadar - Cibona 74:73
Budućnost - Partizan 77:72
Jugoplastika - Borac 94:89
Radnički - Kvarner 96:99

NEAPELJ - Na turnirju WCT v Neaplu je prišlo do velikega presenečenja. Poljak Fibak se je uvrstil v današnji finale z zmago nad Šmidom s 6:1, 6:3, 5:7 in 6:1. Poljski teniški igralec je tako presenetil vse, saj mu nihče ni pripisoval velikih možnosti. Prava senzacija pa je bila njegova zmaga nad favoritom Vilasom v četrtfinalu.

V današnjem finalu bosta torej igrala Fibak in Lendl, ki je po predvidevanju odpravi Južnoafričana Krieka. Jasno je, da je Lendl velik favoriti, saj je svojega današnjega nasprotnika doslej premagal šestkrat v sedmih tekmah.

KONČNA LESTVICA
1. Sovjetska zveza, 2. Brazilija, 3. Argentina, 4. Japonska, 5. Bolgarija, 6. Poljska, 7. Kitajska, 8. Južna Koreja, 9. Češkoslovaška, 10. Kuba, 11. Kanada, 12. NDR, 13. ZDA, 14. Italija, 15. Rumunija, 16. Francija, 17. Finska, 18. Mehika, 19. Venezuela, 20. Irak, 21. Tunizija, 22. Avstralija, 23. Čile in 24. Libija.

KOLESARSTVO

Saronniju dirka po Lombardiji

COMO - Italijanski kolesar Giuseppe Saronni je na najboljši način zaključil letošnje tekmovalno sezono. Saronni je namreč včeraj zmagal na dirki po Lombardiji, katere se je udeležila vsa smetana evropskega kolesarstva, med njo tudi Francoz Hinault, ki pa je po 111. km dirke odstopil. Saronni ima tako letos nadvse pozitiven izkupiček.

Dirka sama je bila po napovedih zelo naporna in pobegeti so se vrstili na tekočem traku, vendar pa je odločitev padla v sprintu, kjer je Saronni prihitel Francoza Julesa in Moserja.

VRSTNI RED
1. Saronni (It.), ki je prevozil 251 km v 6.57" s p.h. 40,754 km na uro

Ena osrednjih zamejskih odbojkarških manifestacij je tradicionalni »Memorial Nede Mijot«, ki ga organizira Športno društvo Bor za ženske šesterke. Borove odboj-

karice bodo tako tudi letos, kot je v prejšnjih letih, počastile sponzin na eno svojih najbolj priljubljenih igral, ki je pred leti še mlada premislila.

Mijotova je bila ena temeljnih članic šesterke, ki je Borove barve branila v 1. italijanski ligi in njen delež za uvrstitve te šesterke v najvišje italijansko ligaško tekmovalje nikakor ni bil majhen.

Izstopala pa ni le kot igralka, ampak je bila tudi sicer vidna kulturna delavka, zlasti pri Sv. Ivanu, kjer je svoje stile razdajala za to, da je bilo prosvetno življenje tamkajšnjih Slovencev pestro in bogato.

Z enako zavzetostjo in vedrino, kot športu in kulturi, se je predelala kasneje tudi svoji mladji družini, vendar ji je kruta usoda prekmalu poklicala iz vrst vseh tistih, ki so jo imeli radi.

»Memorial« pa bo ob enem tudi prava generalna za naš ekipo Bora in Sokola pred skorajšnjim pričetkom druge italijanske lige.

Kras - Vigor Terni 5:1
Milic - Chiappelli 2:0 (18:12)
Cergol - Fioroni 2:0 (9:4)
Sedmak - Moroni 1:2 (21, -10, -17)
Cergol - Chiappelli 2:0 (7:15)
Milic - Moroni 2:0 (13:12)
Sedmak - Fioroni 2:0 (16:14)

Po pričakovanju si je Kras včeraj v Repnu s precejšnjo lahkoto priprl drugo prvenstveno zmago v namiznotenški A ligi. Gostujoči Vigor se je sicer trdo živno upiral, do bra volja pa je ni veliko zalegla in zmaga Krasa s 5:1 je bila logična posledica takega razmerja sil.

Moštvo iz Ternija se je predstavilo z dokaj poprečno ekipo, v kateri izstopa le že afirmirana drugogokategorijna Moroni. V takih okoliščinah tudi tekma ni mogla biti kdove kako zanimiva in spektakularna.

Krasovke so igrale predvsem zares pred številno publiko in so hotele z virtuozizmom izvesti burno odbojavanje, kar je včasih imelo za posledico nepotrebne napake. Mil-

čeva je še enkrat dokazala, da je pravi stebel ekipe in je kot vino, ki z leti še pridobiva na kakovosti. Cergolova je začela sijajno in je s prvim izborom raznovrstnih težkih udarcev sprožila spontano odbojavanje. V zadnjem setu pa si je privoščila pavzo in je ob nekaterih balnih napak postala živčna. Edini poraz sicer minimalno razliko je doživela Sedmakova, ki se je morala takoj »na mrzlo« spoprijeti z najboljšo nasprotnico Moronijevo, ki je približno enako kotirana na rang lestvici. Priprčan smo, da bi Damjana tudi zmagala, le če bi pokazala malo več odločnosti in predvsem namreč imeli, da v ključnih trenutkih ni pokazala zadostne zbranosti in je spričo neugodnega trenutka še živčno popustila. (B.S.)

Umrl med nogometnim srečanjem
MATELICA (Macerata) - Med nekim nogometnim srečanjem se je mladi amaterski nogometaš, 24-letni Corrado Fabiani, zaradi slabosti nenadoma zgrudil na tla. Nezvestnega so ga odpeljali v bolnico, vendar mu zdravniki niso mogli več pomagati.

KOŠARKA

2. zvezna jugoslovanska liga

Uspešen start Sežancev

Kraški zidar - Tima Maribor 99:91 (46:47)

KRAŠKI ZIDAR: Brezec 36, Šupić 12, Srdić 6, Gvardjančič 8, Strnad 13, Kobe 18, Segš 2, Dautović 4. OLIMPIJA 4: Bosna, Partizan in Kvarner 2; Cibona, Borac in Radnički 0.

BOKS

Obelmejas v težavah

GENOVA - Fulgencio Obelmejas, ki se bo konec meseca v Sanremu pomeril z Marvino Haglerjem za svetovni naslov v srednji kategoriji, ima težave s pripravami. Oba »sparring-partnerja«, ki mu jih je priiskrbel Rodolfo Sabbatini, namreč nista bila primerna za tako zahtevno nastop; prvi je bil prepočasen, drugi pa se je že po prvem resnejšem udarcu moral ustaviti. Tako je Obelmeja ostal na cedilu in je sedaj zahteval od Sabbatinija, naj nemudoma poskrbi za druge »sparring-partnerje«.

ORVISI
bogata izbira vsakovrstnih igroč
TRST - UL. PONCHIELLI 3

VČERAJ V PRVENSTVO DEKLIC

Boru slovenski derbi v Nabrežini

Kljub porazu Sokol zadovoljil - Brežanke zmagale v gosteh

Sokol - Bor 0:3
(11:15, 7:15, 11:15)

SOKOL: Paulina, Pertot, A. in M. Jazbec, Ušaj, Rudež, Gruđen, Perdec, Legiša, Visintin, Radetič.

BOR: Godina, Čač, Stoper, Foraus, Favaretto, Gombač, V. in M. Klemš, Uknar, Centazzo in Kebar.

Drugi letošnji slovenski derbi v prvenstvu dekl� se je končal z gladko zmago Bora, ki pa ni bila tako prepričljiva, kot bi bilo moč sklepati iz posameznih izidov. Čeprav je bila razlika med obema šesterkami očitna, Tržačanke niso pokazale starostjo in izkušnjeve ekipo, razen Forausove in Stoperjeve imajo vse ostale članice prve postavbe za seboj še ved le igralškega staleža, so bile domačinke v prvem setu povsem snakovredne. Do rezultata 11:7 so celo vodile, nato pa dokaj nepričakovano popustile, čeprav so bile že na pragu delne zmage.

Drugi in tretji set sta bila manj izenačena. Borovke so se nekoliko prebudile in čeprav niso igrale tako kot bi morale, je bilo to dovolj za zmago.

Kljub porazu zaslužijo Nabrežinke pohvalo za pošteno igranje (ne gre za običajno uteho, ki jo privoščimo poraženici) v polju in za nekatere kombinacije, ki ekipo obetajo boljše prihodnosti. Borovke, ki računajo na visoko uvrstitev v prvenstvu, pa bodo morale v prihodnjih nastopih vendarle pokazati nekoliko zanesljivost, predvsem pa bolj konstantno igranje. (ak)

Club Altura - Breg 2:3

BREG: Sancin, Tavcar, Možina, Velikonja, Elizabet Žerjal, Maranzina, Pertot, Elena Žerjal, Štranj.

V prvenstvu dekl� je šesterka Brega zasluzeno prišla do obeh točk. Breg je tokrat zmagal v gosteh proti ekipi Club Altura in to povsem zasluženo. Varovance trenerja Uca Jurčiča so včeraj igrale zanesljivo, veliko so gradile in se pomikale po igrišču, tako da je bil napredek v primerjavi s prejšnjimi tekmami viden.

Včerajšnje srečanje je bilo zelo izenačeno in obe ekipe sta se menjavali v vodstvu do zaključnega seta, ko je Breg zmagal s 15:13. Tekma je trajala kar dve uri.

TROBOJ NA »I. MAJU«

Zanimivi boji

Odbojkarški troboj na stadionu »I. maj« med La Talpo iz Trsta, Juventino Belco iz Standerža in tržaškim Borom se je končal z zmago La Talpe, ki je premagala obe slovenski šesterki.

V prvem srečanju sta se spoprijela Bor in La Talpa. Mladi slovenski odbojkarji so pričeli izredno slabo. Ne preveč zanesljivemu sprejemu so dodali svoj kanček še tehničarji, kar so nasprotniki izkoristili in prepričljivo slavili v prvih dveh nizih. Tretji set je bil le formalnost, ker je bilo dogovorjeno, da se igra vse tri tekme po tri nize. Glede prikazane igre borovcev pa ta del ni bil formalnost, ker so zaigrali, tako kot znajo in na koncu so imeli z delno zmago lepo zadostitev.

Najlepša tekma večera pa je bila brez dvoma, neposredni obračun med Juventino Belco in Borom. Vsi trije seti so bili dokaj izenačeni in obe šesterki sta pokazali dobro odbojko. Borovci so dobro pričeli in bili stalno v vodstvu ter tudi zasluženo slavili. To pa gostov ni potrdilo, ki so zaigrali še bolj zaigrano in podjetno; da so povsem zasluženo stali izenačeni. Odločilni, tretji niz je bil tudi izenačen, saj je bila največja razlika samo

no povzročala v medsebojnih srečanjih obilo težav. Tudi tokrat se tradiciji niso izneverili, saj je prvih deset minut tekme potekalo v izenačeni igri, tako da sta se obe ekipe menjavali v vodstvu. Igralci Kraskega zidara so predvsem v obrambi igrali premalo agresivno.

Trener domačih Jurč je svoje ekipo v polčasu vsekar dobro motiviral, saj so z agresivno igro v obrambi povsem zmedli igralce Tima ter takoj prešli v vodstvo, ki se je do dveh minut pred koncem tekme gibalo od 5 do 10 točk. Takrat pa je popustila koncentracija Sežancev, saj so v napadu izgubili nekaj zaporednih žog, vendar gostje tega niso znali izkoristiti, tako da je zmaga domačih igralcev povsem zaslužena.

V domači ekipi so predvsem v drugem polčasu dobro zaigrali Brezec, Gvardjančič in Šupić, pa tudi ostali so dokazali, da bodo na domačem igrišču težko prepuščali točke gostujočim ekipam.

Miha Nagy

KOŠARKA

PRVENSTVO C-1 LIGE

Jadran v Budriu

Tekma se bo pričela ob 11. uri - Tokrat brez Edija Krausa - Nasi optimistično razpoloženi

V tretjem kolu košarkarskega prvenstva C-1 lige bo Jadran danes gostoval v Budriu pri Bologni, kjer se bo ob 11. uri pomeril z domačo petko.

Da čaka naše košarkarje danes v Budriu težka naloga, kaže že podatek, da so današnji Jadranovi nasprotniki v prejšnjem kolu premagali kar v gosteh moštvo Pachere.

Poleg tega so jadranovci odpotovali v Budrio le danes, tako da seveda ne bodo ravno ob najboljših pogojih odigrali te tekme. Če dodamo še, da trener Spilchal ne bo mogel računati na Edija Krausa (službeno zaposlen), potem je jasno, da bodo lahko jadranovci zmagali, le če bodo dali vse od sebe in ne bodo ponovili napak iz prvih dveh srečanj.

Sicer pa so se naši fantje za današnje tekmo temeljito pripravili. Trenirali so ostro in zavzeto, pa tudi razpoloženje v moštvo je zelo dobro.

Za tekme Jadrana vstopnice v predprodaji

Da bi se izognili gneči pred blagajno v tržaški športni palači, je odbor Jadrana sklenil, da bodo vstopnice za prvenstvene košarkarske tekme v predprodaji od torka do petka pred vsako domačo tekmo. Predprodaja vstopnic bo pri naslednjih podjetjih oziroma trgovinah:

V TRSTU pri potovalnem uradu AURORA, UL. Cicerone 4
NA OPČINAH v trgovini čevljev MALALAN, Proseška ul. 18
NA PROSEKU v cvetličarni RUPEL.

Pri omenjenih so tudi na razpolago izkaznice KLUBA PRIJATELJEV JADRANA, ki omogočajo znaten popust pri nakupu vstopnic.

Vsem, ki bodo kupili vstopnice v predprodaji, bo na voljo poseben vhod brez čakanja v vrsti.

ODOBJKA

INTERLIGA ZA PIONIRKE

Tudi danes na štirih igriščih

Danes se bo v štirih različnih telovadnicah nadaljevala odbojkarška interliga za pionirke, rojene leta 1967 in kasneje.

Kot smo že poročali, nastopajo v tem prvenstvu vse zamejske pionirske ekipe ter ekipe s Koprškega in Goriške. Današnje tekme se bodo pričele ob 10. uri. Pri Banih bodo igrali: Sloga, Breg in Koper; v Brdih: Brda, osnovna šola Janko Premrl - Vojko in Kanal; v Kopru: Semedela, Nova Gorica in Kontovel; v Solkanu: Solkan, Bor in Sokol.

Vse tekme bodo odigrale na dva o svojo seta.

INKA

Turnir v Baslu

BASEL - V četrtfinalu teniškega turnirja v Baslu je Noah premagal Peccia s 6:4, 3:6, 6:3; Hogstedt Krišana s 6:3, 6:4; Wilander Leconta s 6:3, 6:4 in Lapidus Doyla s 6:3, 7:5.

MLADINCI

Juventina - Libertas Krmin 0:3 (-5, -13, -11)

Od jutri na »Prvem maju« zopet živo

Telovadnico na stadionu »I. maj« v Trstu bodo jutri ob 17. uri ponovno razvili nasmejani in navihani obrazi najmlajših telovadcev, skupaj z njihovimi mamicami, triletni babicami. To so dvestletni in oči otroci, ki prvič stopijo v telovadnico in po večini je to njihov prvi stik v širši družbi vrstnikov.

Pri športni šoli Trst so vpeljali skupno vadbo pred tremi leti. Pri dobljenju izkušnje na tem področju nam narekujejo, da treba s tako vadbo vztrajati in jo čim bolj poglabiti. Marsikomu bo to zelo neumestno in pretirano, da začnejo ti mali dižolčki že tako zgodaj telovaditi. Vendar treba ta predsek čimprej odpraviti, kajti po modernem gledanju na otroško telesno vzgojo, se meni, da je treba telovaditi z otrokom že od rojstva (seveda v njemu primerni obliki).

Mestno okolje, s pomanjkljivimi objekti kot so otroška igrišča, bazeni, ipd., v katerem otrok živi, predstavlja veliki oviro pri zadostitvi njegove naravne potrebe po gibanju. Delno lahko zadosti tem potrebam 2-krat tedenska vadba v telovadnici, kjer se ob otrok lahko raztegne, razgibal, zarajal, vse to v družbi ostalih malčkov, kar bo pri-

pomoglo k njegovi socializaciji. Pri skupni vadbi ima odrasla oseba zelo važno vlogo, s tem da mu sledi, ga spodbuja in pomaga pri zahtevnejših vajah. Kar je pa za takega otroka zelo važno: odrasla oseba se z njim poigra. Tudi ta naravna potreba je tako zadostena. Odrasla oseba, ki otroka spremlja, je lahko oče, mama, babica ali dedek, skratka oseba, ki otroka dobro pozna in ki je v času odločenem za vadbo pač najbolj razpoložljiva.

Ta nova oblika dela se je pojavila že leta 1972 v Novem sadu in Beogradu. V Jugoslaviji se je razširila po zaslugi Jane Berdybove, profesorice za telesno kulturo na

VAM PREDSTAVI

vse za šport in prosti čas

Papi Sport
VEC ŠPORTA - VEC ZDRAVJA
Brišički - Girandole 42/B

DANES

Nedelja, 17. oktobra

NOGOMET

1. amaterska liga

14.30 v Križu: Vesna - Palmanova

2. amaterska liga

14.30 v Repnu: Kras - Campi Eli-

si Prisco; 14.30 v Trebbah: Gaja - Muggesana; 14.30 v Bazovici: Zarja - Primorec

3. amaterska liga

10.30 v Ul. Flavia: S. Anna - Pri-

morec; 14.30 v Dolini: Breg - Chiar-

bola; 14.30 v Standeržu: Juventina - Mladost; 14.30 v Sovodnjah: Sovod-

nje - Italcantieri

DEŽELNI NARASČAJNIKI

10.00 v Dolini: Breg - Roianese (prijateljska tekma)

NAJMLAJŠI

10.30 v Bazovici: Zarja - Opicina; 10.30 v Trebbah Primorec - S. Luigi; 11.45 pri Campanellah: Chiarbola - Vesna.

11.00 v Moši: S. Lorenzo - Juventina

ODOBJKA

DEKLICE

11.30 v Trstu, telovadnica Monte Cengio: CUS - Kontovel

INTERLIGA ZA PIONIRKE

10.00 pri Banih: nastopajo Sloga, Breg in Koper.

KOŠARKA

MOŠKA C-1 LIGA

11.00 v Budriu: Budrio - Jadran

KADETI (turnir mesta Trst)

12.00 v Trstu (športna palača) Inter 1904 - Kontovel

ATLETIKA

7.30 v Cascini: državno prvenstvo v hoji 50 km, nastopa tudi Adria;

9.00 v Gorici: deželno prvenstvo narasčajnikov, nastopa tudi Bor; 14.30 v Škedinju: deželno tekmovalje v hoji in teku, nastopa tudi Adria.

OBVESTILA

SZ Bor - Atletika sekcija
obvešča, da bo v sredo, 20. oktobra, ob 19. uri na stadionu »Prvi maj« seja odbora sekcije.

ZSSDI
obvešča, da bo jutri, 18. oktobra, ob 20. uri na sedežu SD Kontovel seja košarkarske komisije.

SZ Jadran
obvešča, da bo sestanek tehnične odbora Jadrana v torek, 19. oktobra, ob 20.30 v prostorih SD Kontovel na Kontovelu (poleg Društvene gostilne).

Kdor želi pomagati Jadranu tako pri organizaciji kot v upravi, je vladno vabiljen, da se sestanaka udeleži.

SD Sokol - Odbojka sekcija
sporoča, da so urili treningov v nabrežinski telovadnici za začetnike ob torkih in petkih od 14.45 do 16. ure.

SD Breg
sporoča, da je v teku v dolinski telovadnici tečaj otroške telovadbe, in sicer ob sredah in petkih z naslednjim urnikom:

od 17.00 do 17.45 - prva skupina
od 17.45 do 18.30 - druga skupina

Športna šola Trst
sporoča, da bo skupna vadba za otroke stare od 2. do 4. leta (vključen 1. letnik otroškega vrca) jutri, 18. oktobra, ob 17. uri.

Pri vadbi sodeluje odrasla oseba: starši, babica ali dedek. Potrebna je telovadna

